BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28099

Biblioteca Bucureștilor

5
Mai
2003

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

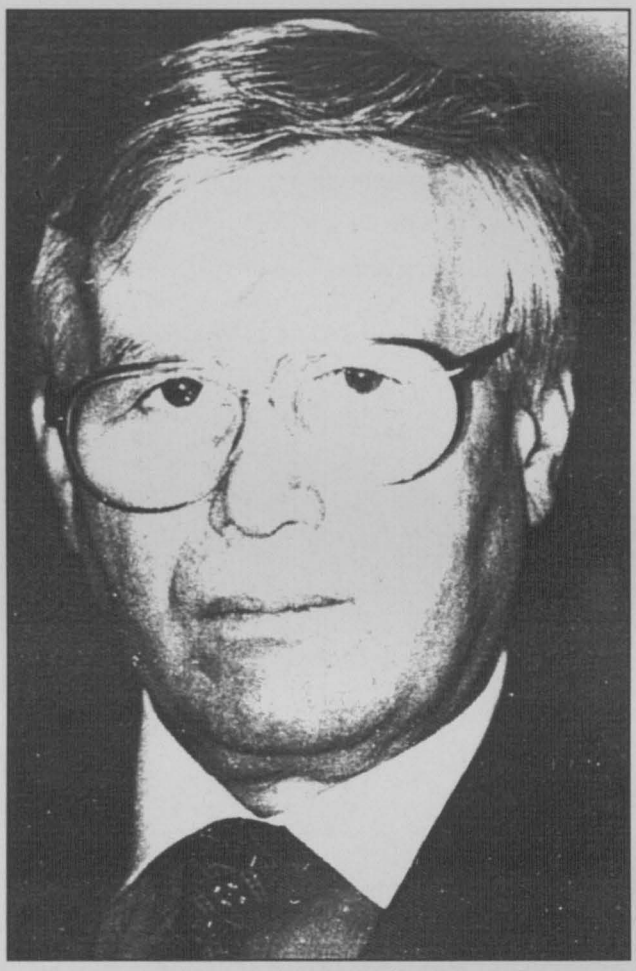

EUGEN SIMION

70 de ani de la naştere

"Critica, aşa cum o înţeleg, este un **sistem de lectură**, *un mod personal de a te apropia de operă, un* **demers** *care, folosind mijloace variate, descoperă* **figura** *spiritului creator.* **Figura** *se poate defini nu numai prin filozofia existenţei şi calitatea expresiei, dar şi printr-o poziţie faţă de obiecte. În fond, opera exprimă nu numai universul pe care autorul îl poartă, dar şi felul în care acest autor* **asumă** *universul de care este purtat..."*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Bucureștii de altădată

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Aşezământul Cultural "Ion. C. Brătianu" 2

Pagini din "Gazeta Municipală"

Ana Maria ORĂŞANU – Cum erau odinioară Bucureştii (V) 6

D. CASELLI – O sută de ani dela călătoria lui Raffet în Bucureşti 7

– Vizita pictorului francez Raffet în Bucureşti 7

Presa şi moartea lui D. Caselli 8

Patrimoniu 11

Istoria cărții

Nichita Stănescu – EPICA MAGNA 12

Autografe contemporane

Ion IANOŞI – 75 14

Scrisoare din...

Biblioteca Județeană "N. Iorga" Ploieşti 16

Meridian biblioteconomic

Liviu BUTUC – Din activitatea Comisiei Naționale a Bibliotecilor 19

Conferință PULMAN 20

Birgitta MODIGH – Acces egal pentru toți? 22

Dorte SKOT-HANSEN – Biblioteca publică în serviciul societății civile 23

Delia NISTOR – Teatrul de păpuşi "Licurici" şi "Ludoteca" – două experimente reuşite la Biblioteca "Ion Creangă" 24

Sergiu GĂBUREAC – 165 de ani de lectură publică în Bucureşti 27

Evocare

Cristia MAKSUTOVICI – Vocația europeană a scriitoarei Dora d'Istria 30

Corespondență din Franța

Jean-Yves CONRAD – Omagiu lui Ilarie Voronca 33

Catalog 36

Agenda culturală

Florin PREDA – Foarte scurt jurnal de la Chişinău 38

Eveniment editorial 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Așezământul Cultural "Ion C. Brătianu"

(1924 – 1946; 1991)

Biblioteca I. I. C. Brătianu

Veronica ALDEA
Adriana GAGEA
Angela OPREA

Ion C. Brătianu, figură marcantă a vieții politice a României moderne, creatorul Partidului Național Liberal, a rămas în memoria istoriei ca o ilustrare a patriotismului și pragmatismului în conducerea politică și economică a țării. În amintirea măreților sale realizări, în anul 1924 fiul său Ion I. C. Brătianu a luat inițiativa de a înființa la București o asociație intitulată Așezământul Cultural "Ion C. Brătianu".

Potrivit actului constitutiv și statutului autentificate de Tribunalul Ilfov sub numărul 14035/924, Așezământul a fost recunoscut ca persoană juridică prin sentința Tribunalului Ilfov, Secția I Civilă-Comercială nr. 9 din 14 iulie 1924. Sentința a fost transcrisă în Registrul Persoanelor Juridice sub nr. 140 și publicată în Monitorul Oficial nr. 197 din 10 septembrie 1924.

Sediul asociației era stabilit în str. G-ral Christian Tell nr. 31. Capitalul social era de 1.500.000 lei, întregit prin cotizații, subscripții și subvenții.

Scopul Așezământului era de a ajuta la propășirea culturii naționale prin sprijinirea cercetărilor culturale și prin publicații relative la istoria Renașterii României (1821 – 1891), de a îngriji mormintele marilor români și de a-i comemora, de a administra și controla fondurile special constituite prin donații sau legate testamentare (art. 2 din Statut).

Membrii Consiliului de administrație erau: I.P.S. Mitropolit Primat Miron Cristea, Sabina Cantacuzino, dr. C. Angelescu, I. Athanasiu, prof. univ., C.I.C. Brătianu, deputat, C.G. Cociașu, senator, I. G. Duca ministru, Banca Națională.

Anual, Așezământul publica în Monitorul Oficial bilanțul și contul de venituri și cheltuieli. În Monitorul Oficial, (p. a II-a), nr. 117, 31 mai 1928, p. 7253, este publicat bilanțul încheiat la 31 decembrie 1927 din care rezultă că pentru cărți și reviste se cheltuiseră 5.372.698 lei. De asemenea, darea de seamă și raportul cenzorilor erau publicate separat sub formă de broșură. Astfel, la Arhivele Naționale se păstrează o asemenea broșură de 20 p. care mai cuprinde și convocarea Adunării generale de la 2 mai 1928 și din care aflăm că Așezământul își avea sediul în str. Doamnei nr. 8.

În decursul anilor, Așezământul a publicat 60 de volume cu profil istoric, realizând din vânzarea lor numeroase venituri.

În anul 1929, Const. I.C. Brătianu și Vintilă I.C. Brătianu depun un memoriu pentru acceptarea donației unei biblioteci, înregistrat la Tribunal, la nr. 15876, cu următorul text:

"Subsemnații Constantin I.C. Brătianu, proprietar domiciliat în București, str. Dorobanți nr. 16, personal și ca procurator al fratelui meu Vintilă I.C. Brătianu, proprietar, domiciliat în București, str. Aurel Vlaicu nr. 19, autorizat prin procura autentificată de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat, la nr. 7415 din 18 martie 1929, dăruim «Așezământului Ion C. Brătianu» biblioteca aflată în casa din proprietatea noastră «Florica», din județul Muscel, bibliotecă compusă din aproximativ 5.800 de volume, anume prevăzute și descrise în alăturatul act estimativ semnat de toate părțile și care face parte integrantă din prezentul act de donațiune. Facem prezenta donațiune sub condițiunea ca «Așezământul Ion C. Brătianu» să transporte biblioteca în București și să o instaleze în localul ce-i va fi donat în acest scop de cumnata noastră, d-na Elena I.I.C. Brătianu, văduva fratelui nostru Ion I.C. Brătianu, conformându-se în totul actului său de donațiune, asigurându-i funcționarea. Noi, donatorii, vom face parte de drept, pe tot timpul vieții, din Comitetul desemnat de «Așezământ» pentru administrarea bibliotecii care va purta numele «Biblioteca Ion I.C. Brătianu». Subsemnatul Const. I. C. Brătianu, lucrând și în numele doamnei Elisa I.I.C. Brătianu, în baza procurei autentificată de Tribunalul Ilfov, secția de notariat la nr. 8004 din 22 martie 1929, declar că doamna Elisa I.I.C. Brătianu, văduva proprietară, domiciliată în București, str. Lascăr Catargiu nr. 5, având în virtutea pactului de familie autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția de Notariat, la nr. 12373 din 6 aprilie 1928, un drept de folosință asupra domeniului Florica, cu tot ce se află pe dânsul, domnia sa consimte în totul la această donațiune și prin osebit act va dărui «Așezământului I.I.C. Brătianu» în imobilul d-sale din București, str. Lascăr Catargiu, nr. 5, localul pentru instalarea și funcționarea bibliotecii în condițiunile stipulate prin acest act. Prezentul act de donațiune s-a autentificat de Tribunalul Ilfov, secția Notariat, sub nr. 13405/1929". (Arhivele Naționale. Fond: Casa școalelor. Inv. 644. Dosar 875/1929).

Prin Decretul Regal nr. 1273/24 aprilie 1929, Fundațiunea culturală "Așezământul Ion I. C. Brătianu" este autorizată să accepte donațiunea făcută de d-na Elisa Brătianu, care constă dintr-un teren de 4.218 m.p., două corpuri de clădiri, situate în București, str. Lascăr Catargiu nr. 5, cu condițiunea de a se instala în clădiri biblioteca rămasă de pe urma defunctului său soț Ion I. C. Brătianu, donată de d-nii Constantin și Vintilă I. C. Brătianu, care să funcționeze perpetuu în acest imobil, la care se vor adăuga de către "Așezământ" unul sau două etaje și cu rezerva uzufructului clădirilor actuale, pe tot timpul vieții donatoarei.

Prin Decretul Regal nr. 1274/24 aprilie 1929, Fundația culturală "Așezământul Ion I. C. Brătianu" din București este autorizată să accepte donațiunea făcută de d-nii Const. I.C. Brătianu și Vintilă I.C. Brătianu care constă dintr-o bibliotecă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

compusă din 5.800 volume, cu condiţiunea ca această bibliotecă să poarte numele "Biblioteca I.I.C. Brătianu" şi ca donatorii să facă parte de drept, cât vor vieţui, din Consiliul de administraţie al acestui aşezământ.

Conform actului de ratificare de donaţie, autentificat de Tribunalul Ilfov, secţia Notariat, la nr. 13404/8 mai 1929:

a). Aşezământul I.I.C. Brătianu se obligă a-şi modifica şi completa statutele în sensul următor: Consiliul de Administraţie va fi compus din 17 persoane, din care un preşedinte şi doi vice-preşedinţi. [...]. Consiliul de Administraţie va fi desemnat pe 10 ani. Doamnă Eliza I.C. Brătianu va fi desemnată vice-preşedinte al Consiliului de Administraţie şi preşedinte al Comitetului Bibliotecei pe tot timpul vieţii sale.

"Aşezământul" se obligă a menţine în vigoare noile dispoziţiuni statutare ce vor fi înscrise conform clauzelor de mai sus pe tot timpul vieţii doamnei Eliza I.C. Brătianu.

b). Statutele vor dispune de asemeni că bugetul "Aşezământului" va prevedea în fiecare an ca jumătate din veniturile sale să fie afectate ramurei Publicaţiunilor pentru toate cheltuielile sale de orice natură, iar cealaltă jumătate va fi atribuită ramurei Biblioteca Ion I.C. Brătianu pentru cheltuielile sale de orice natură afară numai de sumele care vor fi donate sau legate Aşezământului cu anume indicaţiuni [...].

În anul 1930 se înfiinţează Fundaţiunea "Biblioteca Ion I.C. Brătianu", înregistrată la 31 mai 1930 sub nr. 7689, având următorul Statut:

Art. 1. Se înfiinţează de subscrişii constituitori o Fundaţiune autonomă sub denumirea de Biblioteca Ion I.C. Brătianu.

Art. 2. Scopul Fundaţiunii este de a organiza, instala şi ţine la dispoziţia publicului în localul specialmente construit şi amenajat în acest scop în Bucureşti, str. Lascăr Catargiu nr. 5, biblioteca lăsată de Ion I. C. Brătianu, care va fi treptat sporită prin achiziţiuni şi daruri de cărţi utile, mai ales din acelea care interesează istoria, geografia şi politica naţională şi generală.

Art. 3. Sediul Fundaţiunii este în Bucureşti, str. Lascăr Catargiu nr. 5.

Art. 4. Durata Fundaţiunii este nelimitată.

Patrimoniu şi venituri:

Art. 5. Fundaţiunea este înzestrată cu următorul patrimoniu:

a). Porţiunea din imobilul din Bucureşti, str. Lascăr Catargiu nr. 5, dăruită Aşezământului Ion I. C. Brătianu de d-na Eliza Brătianu în vederea instalării Bibliotecii Ion I.C. Brătianu împreună cu cele două corpuri de clădire ce se aflau pe terenul donat cu rezerva uzufructului lor în favoarea donatoarei şi cu noul corp de clădire destinat anume instalării Bibliotecei şi serviciilor ei şi locuinţei bibliotecarului, local construit de Aşezământ cu fondurile sale şi pe care Aşezământul îl va termina complet pe cheltuiala sa, imobil şi construcţiuni pe care Aşezământul, cu consimţământul d-nei Eliza Brătianu, donatoarea imobilului, îl constituie ca patrimoniu distinct şi autonom al Fundaţiunii.

b). Cărţile lăsate de Ion I.C. Brătianu, aflate în casa de la Florica şi donate Aşezământului de fraţii Constantin şi Vintilă Brătianu în vederea organizării şi constituirii Bibliotecii Ion I. C. Brătianu şi pe care Aşezământul, cu consimţământul donatorilor, le transmit în patrimoniul Fundaţiunii, Biblioteca Ion I.C. Brătianu. [...].

George Fotino, directorul bibliotecii

Administrarea:

Art. 7. Fundaţiunea "Biblioteca Ion I. C. Brătianu" va fi administrată de un comitet desemnat de constitutorii ei şi compus din d-na Eliza Brătianu ca preşedintă şi membri d-nii Constantin Brătianu şi Vintilă Brătianu.

Art. 8. Preşedinta şi membrii Comitetului sunt desemnaţi pe viaţă.

Art. 9. Comitetul este în drept să se completeze singur prin cooptarea altor membri cum şi de a proceda la înlocuirea membrilor decedaţi, demisionaţi sau împiedicaţi de a mai lua parte la administrarea Fundaţiunii.

Art. 10. Aşezământul este administrat de un Consiliu format din 15 membri, având un preşedinte şi doi vicepreşedinţi. Acest Consiliu va fi desemnat de Adunarea generală pe 10 ani. [...].

Art. 12. Comitetul va stabili la începutul fiecărui an un buget de venituri şi cheltuieli. [...].

Art. 13. Se vor întocmi rapoarte şi dări de seamă anuale.

Dizolvare:

Art. 14. Dacă s-ar întâmpla ca din cauza lipsei de administratori s-ar întrerupe fără motiv funcţionarea Bibliotecii pe mai mult de şase luni, tot patrimoniul ei va reveni Aşezământului.

În şedinţa Comitetului bibliotecii din 27 iunie 1930, sub preşedinţia d-nei Eliza Brătianu, se numeşte directorul bibliotecii pe 5 ani dl. George Fotino, licenţiat al Facultăţii de Drept.

În aceeaşi şedinţă, d-na preşedintă anunţă donaţiunea de 500.000 lei făcută de Banca Naţională, de asemenea Banca Românească a donat 100.000 lei şi a promis că această sumă va fi acordată anual. Societatea "Petroşani" a donat o maşină de scris iar societatea "Lupeni" s-a oferit să plătească

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

o dactilografă pentru bibliotecă.

În fiecare an, directorul bibliotecii prezenta bilanțul de venituri și cheltuieli și proiectul de buget pentru anul următor. Astfel, în cursul anului 1931, pentru bibliotecă s-au cheltuit 650.000 lei.

În Arhiva Bibliotecii Naționale, Fondul Brătianu, se găsesc facturile grupate pe edituri și librării, ce cuprind cărțile cumpărate pentru bibliotecă din țară și străinătate de Eliza Brătianu în perioada 1928 – 1934. Biblioteca se aproviziona de la librăriile: Edouard Duchemin (Franța), Bought of Bickers & Son, LTD (Londra), K. F. Kolhlers Antiquarium (Leipzig), Librairie ancienne Leo S. Olschf Florence (Florența), Librarie Françoise Kohn & Fils (București), Librăria Zweier (București), Hasefer Librairie d'art (București), Cartea Românească, Socec (București). Dosarul mai cuprinde facturile reprezentând plata cărților legate de: Legătoria de cărți "Iacob Feyns Fiul" și Legătoria de cărți și rame Petre N. Petrescu.

Deschiderea oficială a Bibliotecii I.I.C. Brătianu a avut loc la 8 ianuarie 1932, în prezența personalităților politice și culturale ale vremii: I.G. Duca, Dinu Brătianu, Maria I. Pillat, familia Alimănișteanu, prof. dr. Angelescu, Victor Antonescu, Arion Mihai, N. Flondor, Alex. Lahovary și miniștrii plenipotențiari străini. Cuvântul de deschidere a fost rostit de președinta comitetului, Eliza I.I.C. Brătianu, care a spus: "La sfârșitul celor doi ani și la începutul celui de-al treilea, de când s-a pus piatra de temelie, biblioteca poate vesti că se deschide curând cititorilor. Mult doi ani dacă s-ar uita stăruința și osteneala pe care le implică și le are o chibzuită organizare a unei biblioteci"..."Vă pot vesti și cred că ne veți împărtăși mulțumirea că prin generosul consimțământ al nepoților lui Dimitrie Sturdza, parte din prețioasa bibliotecă a acestuia se află astăzi în biblioteca noastră".

Cu același prilej, în cuvântarea rostită, I.G. Duca anunța: "Peste câteva zile vi se va înfățișa în această sală o expoziție de cărți rare și de gravuri privitoare la istoria noastră națională iar pe urmă se va deschide Biblioteca Ion I.C. Brătianu".

Ziarul "Dimineața", 28, nr. 9021, 6 februarie 1932, p. 11, publică următorul anunț:

"Biblioteca Ion I.C. Brătianu

În ziua de 7 februarie 1932 se va deschide în București, în sala mare a Bibliotecii Ion I. C. Brătianu (Str. Biserica Amzei, nr. 5), o expoziție de cărți vechi rare, române și străine, privitoare la Istoria țărilor noastre".

Pentru expoziția de carte s-a tipărit la Cartea Românească un catalog în 900 exemplare numerotate. În prefața catalogului, semnată de directorul bibliotecii, George Fotino, se spune:

"În 1929... în doi ani de existență s-au mărit de patru ori colecțiile de cărți și reviste; s-au organizat după cerințele bibliotehnice moderne depozitele sale, sălile sale de lectură; s-au alcătuit cataloagele sale, prin fișe rezumative ale cuprinsului fiecărei cărți. Biblioteca Ion I.C. Brătianu pe care o danie înțelegătoare a adus-o în patrimoniul culturii naționale – este o bibliotecă de studii istorice balcanistice, de studii sud-est europene (istorie – politică, istoria artelor, geografie etc.) care pune la îndemâna cititorilor săi aproape 25.000 de volume și peste 200 de periodice diferite române și străine.

Direcțiunea Bibliotecii Ion I.C. Brătianu și-a alcătuit un program de activitate. În primul rând, organizarea în condițiunile cerute de nevoile unei biblioteci moderne, a depozitelor de cărți, a secțiunii periodicelor de specialitate, a cataloagelor sale. În al doilea rând, organizarea unor ședințe publice de comunicări privitoare la întâmplări de istorie contemporană română, comunicări făcute în special de acei care au trăit aceste întâmplări, colaborând la opera politică a omu-'ui în a cărui amintire s-a ridicat biblioteca...

În sfârșit, direcțiunea bibliotecii și-a propus să organizeze expoziții periodice de cărți rare, de hărți, stampe și legături. Expoziționea cea dintâi cuprinde un număr de vechi tipărituri românești și de vechi cărți străine privitoare la istoria românească. Cele care vor urma vor cuprinde vechi cărți privitoare la istoria popoarelor înconjurătoare".

Expoziția a fost vizitată de personalitățile vremii: Regina Maria a României, ministrul de Externe al Franței, Louis Barthou; presa vremii a scris numeroase articole elogioase la adresa bibliotecii. (Pillat, Ion. *O ctitorie culturală: Biblioteca Ion I.C. Brătianu*. În: "Arhiva bibliofilă românească", 2, nr. 1, 1932, pp. 1 – 2); "Dimineața", 28, nr. 9052, 8 martie 1932, p. 7.

Ca urmare, biblioteca este invitată să participe la principalele evenimente culturale ale orașului și țării. Astfel: la 20 mai 1933 participă la "Ziua Cărții", organizată de Ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor, cu prilejul Congresului scriitorilor, librarilor și bibliotecarilor; la "Săptămâna cărții", organizată în perioada 12 – 20 mai 1934 de Uniunea Fundațiilor Culturale Regale.

Prestigiul în creștere al bibliotecii se datora, pe de o parte, colecțiilor sale prețioase și pe de altă parte lui George Fotino – directorul bibliotecii – care a ținut seama de voința lui Ion I.C. Brătianu de a face cunoscută colecția sa spre cercetarea publicului, a organizat și stabilit profilul bibliotecii. George Fotino, decan al Facultății de Drept, membru marcant al Partidului Liberal (președinte al P.N.L. Caliacra – 1938), autor de lucrări juridice, director al bibliotecii, chiar de la înființare s-a achitat de această sarcină. Se păstrează multe obiecte care atestă activitatea sa de bibliotecar sârguincios:

- model de fișă analitică (pe subiecte istorice);
- lista periodicelor românești și străine existente în bibliotecă – lista gazetelor lipsă din colecție;
- corespondența cu persoane particulare și alte biblioteci în vederea achiziției și schimbului de publicații;
- scrisori de mulțumire pentru donatori;
- invitații la expoziții și alte activități;
- corespondență pentru difuzarea publicațiilor editate de așezământ.

A editat și prefațat catalogul bibliotecii; a publicat în revista "Boabe de grâu" un articol de prezentare a bibliotecii. Prin activitatea sa, a făcut să crească încrederea iubitorilor de carte în acest așezământ cultural.

Biblioteca s-a îmbogățit în decursul anilor prin donații oferite de persoane particulare și instituții. În arhive se păstrează lista cărților donate și scrisorile de mulțumire adresate de bibliotecă. Dl. C. Argetoianu și-a dăruit biblioteca alcătuită din: acuarelele originale ale lui Prezziosi, Arhiva nunțiaturii din Polonia, în care este nota despre țările române din secolul XVII, cărți rare datând din veacul XVI, în care se găsesc referiri la Mihai Viteazul, precum și multe manuscrise de preț. De altfel, la acea vreme s-a organizat și o expoziție cu aceste cărți.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

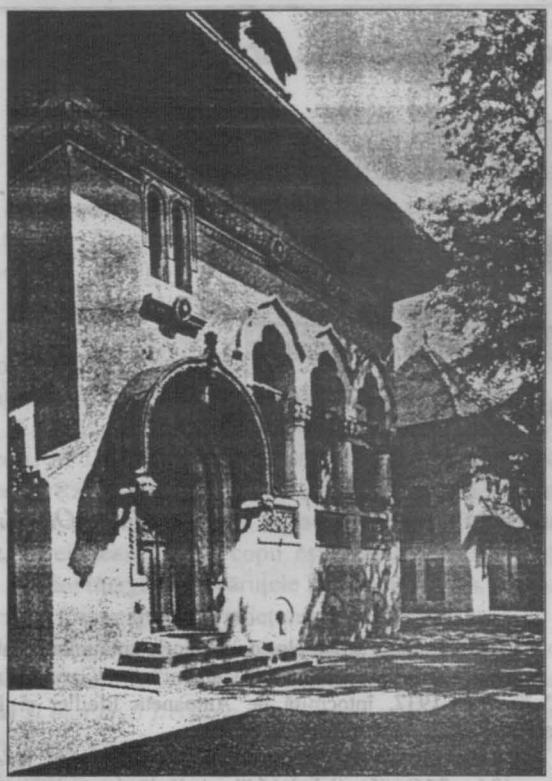

Intrarea principală a Bibliotecii Ion I.C. Brătianu

Pentru că spaţiul era insuficient, în 1937 – 1938 s-au clădit noi depozite de cărţi şi o nouă sală de conferinţe precum şi un apartament destinat directorului bibliotecii.

În anii 1945 – 1946, deoarece aşezământul nu-şi mai putea continua activitatea, conform articolului 37 din Statut, bunurile sale au intrat în patrimoniul Academiei. În Arhiva P.M.B. Fond: Creditul urban. Dosar 1665/1940, există Actul de donaţie prin care Elisa I. Brătianu donează imobilele sale şi terenul lor din str. Biserica Amzei nr. 5 şi 7, bunuri afectate de un împrumut ipotecar la Creditul urban în valoare de 85.000.000 lei. "Bunurile donate prin acest act se vor încorpora în patrimoniul Academiei, ele întregind donaţia premergătoare făcută acesteia de către Aşezământul Cultural I. C. Brătianu din Bucureşti, str. Biserica Amzei nr. 5, prin convenţiunea din 4 august 1945, autentificată la Tribunalul Ilfov, Secţia Notariat, sub nr. 39666 şi acceptată de Academia Română prin actul de acceptare din 16 martie 1946, certificat de Tribunalul Ilfov, Secţia Notariat, sub nr. 11821. Aceste bunuri vor întregi fondul special al Academiei, care poartă numele Academia Română – Biblioteca Ion I. C. Brătianu.

Toate aceste bunuri şi întregul fond vor fi destinate scopurilor care au fost ale Aşezământului I. C. Brătianu şi care continuă să rămână aşa cum sunt specificate în art. 3 al Convenţiunii din 4 august 1945".

Anexat procesul verbal al Tribunalului Ilfov, nr. 26161.

Anul 1946, iunie 6.

Notificarea Academiei Române care preia donaţia semnată de Preşedintele Academiei, prof. Andrei Rădulescu.

După etatizarea Academiei Române prin Decretul 76/1948 şi transformarea ei în Academia R.P.R., noua instituţie, în condiţiile politice de atunci, a încălcat condiţiile impuse de donatori. Numele aşezământului a fost schimbat în Aşezământul Cultural "N. Bălcescu" – (Decretul nr. 21 din 7 mai 1948 pentru înfiinţare), iar biblioteca a fost preluată.

În 1951, Biblioteca Aşezământului Cultural "N. Bălcescu" a fost îmbogăţită cu alte fonduri preluate sau achiziţionate şi a devenit Biblioteca Muzeului "Lupta revoluţionară a poporului". Activitatea bibliotecii a stagnat, colecţiile şi cataloagele au fost dezorganizate. În vara anului 1951 conducerea Muzeului a dispus dispersarea fondului. Cărţile s-au predat fără o evidenţă legală – aşa cum se precizează într-o notă informativă datată 9-VI/1955, aflată în arhiva B.C.S. – următoarelor instituţii: Biblioteca Academiei, Biblioteca C.C. al P.C.R., Biblioteca Institutului de Istorie a Partidului, a Institutului pentru Relaţii Culturale cu Străinătatea. Restul cărţilor din fosta Bibliotecă a Muzeului "Lupta revoluţionară a poporului" au fost preluate în 1956 de B.C.S.

Din articolul publicat de Dumitrescu, Ion B. în: "Cronica Fundaţiilor", 1, nr. 2/2002, p. 3 şi nr. 3/2002, p. 3, aflăm că: "În anul 1942, Eliza Brătianu a înfiinţat şi ea în memoria soţului său, Ion I.C. Brătianu, un alt aşezământ cultural, sub numele «Aşezământul Cultural Ion I.C. Brătianu». Prin achiziţii şi alte donaţii, biblioteca Aşezământului Ion I. C. Brătianu a ajuns să însumeze peste 30.000 de volume, care au fost puse la dispoziţia tuturor cititorilor. Din păcate, «Biblioteca Ion I.C. Brătianu» a funcţionat doar timp de 4 ani, pentru că venind la putere Partidul Comunist, aşezământul nu a mai putut să-şi continue activitatea şi ca urmare, acesta, reprezentat prin dr. Constantin Angelescu, alături de Constantin Brătianu şi Eliza Brătianu, au transferat Academiei Române întregul patrimoniu, cu condiţia ca acesta să constituie un fond special al acesteia, ce va purta numele: «Academia Română – Biblioteca Ion I. C. Brătianu», urmând a fi administrată până la încetarea din viaţă a donatorilor de către: Constantin Brătianu, Eliza Brătianu, dr. C. Angelescu, Barbu Ştirbei, Tancred Constantinescu şi trei membri ai Academiei Române, respectiv arhitectul Petre Antonescu, istoricul Gheorghe Brătianu şi generalul Radu Rosetti. Donaţia de mai sus a fost aprobată din partea statului de către Ştefan Voitec, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Educaţiei Naţionale, publicată în Monitorul Oficial din 29 august 1945".

După 1989, prin iniţiativa doamnei Ioana Brătianu, fiica profesorului Gheorghe Brătianu şi nepoata lui Ion I.C. Brăianu, Aşezământul Cultural "Ion C. Brătianu" a fost reînfiinţat prin sentinţa civilă nr. 299 din 25.04.1991, pronunţată de Judecătoria Sect. 1 Bucureşti, în Dosar 268/P.J./1991. Noul aşezământ îşi propune să reia şi să extindă activitatea fostei asociaţii la studii de istorie naţională şi studii economice şi să contribuie la formarea cadrelor necesare perioadei de tranziţie la economia de piaţă în domenii ca: marketing, management, administraţie financiară etc.

În prezent, structura, organele de conducere, sursele de venituri sunt în principiu aceleaşi cu cele din statutul din anul 1924.

Prin strădania membrilor Fundaţiei, după 1990 a fost reinstalată statuia lui Ion I.C. Brătianu – sculptată de I. Mestrovici – în parcul învecinat cu Muzeul Literaturii Române.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pagini din "Gazeta Municipală"

Cum erau odinioară Bucureștii
(V)

Ana Maria ORĂȘANU

În numerele din 1937 ale "Gazetei Municipale", memoria comunitară nu a depășit spațiul rubricii consacrate. "Cum erau odinioară Bucureștii" și, mai ales, cum au fost în prima jumătate a secolului al XIX-lea aflăm dintr-o suită de articole evocând scene dramatice petrecute în anul 1821, din cele care prezintă locuri, cartiere, case și edificii reprezentative pentru epocă, precum și prin relatările unor călători străini.

Fidel crezului său, Domenico Caselli a fost autorul celor mai multe și a semnat rubrica până la nr. 296. Decesul său fulgerător, la data de 17 octombrie 1937, a impresionat lumea bucureșteană. Rubrica a fost preluată de ziaristul A. Pomescu, colaborator care a semnat numeroase articole și îndeosebi impresii ale călătorilor străini despre capitală.

Pentru mulți din oamenii vremii, această istorie părea însă irelevantă și considerau mărturiile zidite prea puține și sărace în comparație cu vestigiile marilor orașe europene. Pe această temă, articolul "Itinerar bucureștean" din nr. 267 este un interviu cu profesorul Alexandru Marcu de la Universitatea București și pune în discuție, printr-o paralelă între moștenirea istorică a orașelor italiene și cea bucureșteană, posibilitatea unei dezvoltări optime în viitor. În opinia sa, "lipsa de tradiții medievale" permitea intervenții urbanistice de fond, care să reconfigureze orașul "cu un centru american" alcătuit din "construcții înalte și dese" și o periferie de tip "oraș-grădină". În acest București virtual și-ar fi găsit locul chiar o replică a Columnei lui Traian sau a monumentului de la Adamclisi, pentru că edificiile noastre vechi nu aveau monumentalitate și erau cel mai adesea biserici. Autorul se pronunță în favoarea modernismului, care la acea dată înlocuia "stilul național" ce rămăsese o opțiune estetică depășită. El sugerează ca peisajul urban să fie mai bine controlat, cu firme și afișaje judicios amplasate, cu mari zone verzi, parcuri și grădini publice animând "sufletul orașului". De asemenea, prezintă câteva considerații despre cum ar trebui realizată culturalizarea vieții în zonele periferice. Toate acestea sunt probleme obiective ale timpului tratate de intelectuali cu evidente note de subiectivism.

Despre sistematizarea orașului, care începuse să se desfășoare cu un an înainte, ziarul își informa cu regularitate cititorii. Asemeni altor publicații de specialitate, "Gazeta Municipală" publica în fiecare număr detaliul de sistematizare al unei zone precum și studii, imagini și comentarii despre lucrări similare realizate în alte orașe europene și americane.

Obiectivele urbanistice ale anului 1937 erau: prelungirea bulevardului Brătianu, continuarea amenajărilor în parcul național Carol II (Herăstrău) și construirea unui cartier pentru scriitori și ziariști. În cadrul Lunii Bucureștilor (9 mai – 9 iunie), manifestare aflată la a III-a ediție, aflăm că s-au inaugurat lucrările din parc.

Alte realizări ale anului au fost: construirea Teatrului Ligii Culturale și a Palatului Primăriei de Galben din Piața Amzei, ca și asanarea unor lacuri din preajma capitalei.

Pentru administrația locală, manifestările din Luna Bucureștilor erau un prilej de stimulare a tuturor celor implicați în modernizarea și buna gospodărire a orașului.

*

Prezentăm lista articolelor de memorie comunitară publicate în rubrica "Cum erau odinioară Bucureștii" din "Gazeta Municipală" în anul 1937, întocmită de Antoaneta Pfeiller și Diana Macarie:

D. Caselli: *"Când și de cine au fost sădite viile din București"* (nr. 256), *"În zilele lui Mihnea-Vodă s'au pustiit viile din București de n'a rămas o viță"* (nr. 257), *"Viile lui Șerban-Vodă Cantacuzino"* (nr. 258), *"Viile din dealul Bucureștilor"* (nr. 259), *"Viile din București la începutul veacului al 19-lea"* (nr. 260), *"Ștefan-Vodă Racoviță și satul Sfântului Ștefan din București"* (nr. 261), *"Casa lui Bimbașa Sava din Ulița mare care merge la Sârbi"* (nr. 262), *"Bucureștii pe vremea lui Bimbașa Sava"* (nr. 263), *"Casa fraților Xenocrat din ulița Jitnița"* (nr. 264), *"Mahalaua și Biserica Oltenilor"* (nr. 265), *"Lupta din jurul bisericii Olteni"* (nr. 266), *"Bucureștii pe vremea când au venit turcii lui Chehaia-Bei"* (nr. 267), *"Ce s'a întâmplat la Cernica pe vremea lui Chehaia-Bei"* (nr. 268), *"Măcelărirea bucureștenilor pe vremea lui Chehaia-Bei"* (nr. 269), *"Bimbașa Sava și căpeteniile sale în București"* (nr. 270), *"Omorârea lui Bimbașa Sava"* (nr. 271), *"Bucureștii pe vremea lui Tudor Vladimirescu"* (nr. 272), *"Alte minunate povestiri despre arnăuții din București la 1821"* (nr. 273), *"Bucureștii pe vremea Zaverei"* (nr. 274), *"Întâlnirea lui Ipsilante cu Tudor la chioșcul lui Mavrogheni"* (nr. 275), *"Bucureștii pe vremea lui Al. Ipsilante"* (nr. 276), *"Cărțile de afurisenie trimise la București de patriarhul Grigore al V-lea al Țarigradului"* (nr. 277), *"Ce s'a petrecut la București după plecarea Zavergiilor"* (nr. 278), *"Bucureștii pe vremea răscoalei fraților Cuțui"* (nr. 279), *"Tăierea celor 3 frați Cuțui la București"* (nr. 280), *"Coltuc dela Babic"* (nr. 281), *"Târgul Moșilor pe vremea lui Bibescu-Vodă"* (nr. 282), *"Podul dela Radu-Vodă"* (nr. 283), *"Alaiul luminatului hatișerif"* (nr. 284), *"Ulițele din București la începutul veacului al 19-lea"* (nr. 285), *"O sută de ani dela călătoria lui Raffet în București (1837)"* (nr. 286), *"Vizita pictorului francez Raffet în București"* (nr. 287), *"Ce-a văzut un englez la București în 1802"* (nr. 288), *"Trei pătrare de veac dela întemeierea Arsenalului"* (nr. 289), *"Ale cui erau locurile pe care s'a ridicat Arsenalul din București"* (nr. 290), *"Cartea patriarhului Ieremia"* (nr. 291), *"Puțul Calicilor"* (nr. 292), *"Curtea Domnească ot Mihai-Vodă"* (nr. 293), *"Primirea lui Robert Ainslie la Curtea Domnească"* (nr. 294), *"Curtea-arsă"* (nr. 295).

A. Pomescu: *"Un vesel călător francez dinaintea războiului dela 1877"* (nr. 297), *"Cum ne judeca contele Bathyany, pe la 1800"* (nr. 298), *"O englezoaică în Bucureștii lui Mavrogheni-Vodă"* (nr. 299), *"Un englez la Curtea lui Constantin Brâncoveanu"* (nr. 300), *"Un anonim polon în Bucureștii lui Matei Basarab"* (nr. 301), *"O nuntă în vremea lui Brâncoveanu Vodă"* (nr. 302), *"Un călător elvețian în vremea lui Caragea Vodă"* (nr. 303).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O sută de ani dela călătoria lui Raffet în București (1837)

D. CASELLI

Luna trecută s'au împlinit o sută de ani dela călătoria pictorului francez Denis-August-Marie-Raffet, în București (1837).

Contele rus Anatol Nicolaievici Demidoff pusese la cale o adevărată expediție științifică prin Ungaria, Valachia, Moldova și Rusia de miazăzi la care au luat parte mulți învățați printre cari și pictorul Raffet.

Ei au plecat din Paris la 14 Iunie 1837 și au ajuns în București la 13 Iulie, au intrat în țară prin Banat unde, la Drencova, Raffet prinde pe hârtie un cioban român. La Drencova sosiră la 7 Iulie. A doua zi, la 8, au vizitat Orșova unde Raffet, "creionează" niște copii eșind dela școală și câțiva țărani români mergând cu căruțele lor. Dela Orșova, au plecat la Cerneți, fosta capitală a județului Mehedinți.

"Cernețiii se întind dealungul unei singure uliți, lungi și întortochiate, mărginită de prăvălii cu streșini cari strâmtorează și mai mult trecerea. Toate aceste prăvălii sunt murdare și desfășoară înaintea ochilor drumeților mărfuri adesea respingătoare.

Am luat parte la un joc valah deosebit și plin de originalitate: șase oameni ținându-se înlănțuiți de brațe și desfășurați pe o singură linie, făcând, rând pe rând, dela dreapta spre stânga și de la stânga la dreapta, pași simpli sau săltați, după gustul fiecărui jucător, țin greoiu măsura unei arii pe care o scârțâie două viori. Din când în când, cei doi conducători, cari duc ceata, când la dreapta, când la stânga, își reazamă brațul liber într-o bâtă groasă și înfloresc acest joc serios și voinicesc cu fel de fel de nimicuri. Un tânăr sergent valah făcea foarte bine lucrul acesta: mândru și cu capul sus, el ducea cu o mână singură tot șirul jucătorilor și din vreme în vreme își arunca ochii la picioare, pe cari le mișcă totdeauna după măsură. Lăutarii erau doi țigani".

Raffet a nemurit această horă românească în litografia intitulată "Joc românesc".

Peste două zile au ajuns la Giurgiu unde tocmai se deschisese bâlciul Sf. Petru.

La Giurgiu, Raffet "creionează" Turnul din mijlocul orașului cu ceasornic, un bărbier țigan, și două priveliști dela bâlciu.

La 13 Iulie sosesc în București unde rămân trei zile.

"Când am ajuns la București se înserase deabinelea și am încercat toate încurcăturile pe care le aduce căutarea unei gazde într'un oraș mare, cu străzi întortochiate și întunecoase, și cu niște călăuze cu care nu te poți înțelege.

Sfătuim pe toți călătorii osteniți, cari ajung la București, să se ducă mai întâi la băile turcești, cărora le-am făcut și noi încercarea. Aceste așezăminte, așezate de obiceiu în mahalaua de lângă Dâmbovița, adăogă la efectele minunate ale aburului și masajului toate rafinamanetele cu care cei din răsărit au știut să-și înconjoare nevoile fizice ale vieții".

Domnea atunci la București Alexandru-Vodă Ghica (1834 – 1837) care-i primește cu multă bunăvoință.

"Ne-am dus la palatul domnitorului. Câțiva ofițeri așteptau ca principele să se întoarcă de la plimbare. Printre ei am găsit pe un franțuz, vicontele Grammont Louvigny. Salonul în care am fost primiți era împodobit cu portretul generalului Kiselef, un om de bine și de inimă, al cărui portret cinstit se vede pe cei mai umili ca și pe cei mai nobili pereți".

O convorbire ușoară și plină de duh cu privire la subiectele ce se discutau atunci în saloanele din apus le dovedi că la București, spiritul cel mai delicat și progresul veacului găseau un vrednic tălmaciu în prințul Ghica, boier foarte cult și a cărui înfățișare blândă și serioasă inspira dela început încredere.

Ghica-Vodă atinse jumătatea vieții și era neînsurat. Dădea tuturor pildă de virtute ca și de dragostea pentru binele obștesc. Purta haine civile la fel cu ale apusenilor, iar uniforma ca acea a împăratului Rusiei.

În ziua de 15 Iulie oaspeții iau parte la o ședință a Obștei Adunări la care au fost introduși de Mihail Ghica și de Cantacuzino.

"Sala de ședințe e așezată într'o clădire ce ține de Mitropolie, pe o înălțime care stăpânește întreg orașul, în cea mai nimerită poziție. Ca toate bisericile din Capitală, ea e înprejmuită de o mânăstire în care poți pătrunde pe două porți solide, cu turnuri deasupra. Este împodobită cu trei turle destul de elegante, ale căror cupole sunt de fier vopsit cu verde ca și acoperișul bisericei. Toți pereții sunt zugrăviți într'o culoare strălucitoare de albeață. În fața locașului, care se deschide într'o parte, este o galerie al cărei interior e foarte bogat în picturi. Biserica, dela tindă până la cafas, este strâmtă și încărcată cu icoane poleite, catapeteasma este împodobită cu o mulțime de podoabe cari fac cel mai frumos efect. Sub această boltă, lumina de afară nu pătrunde de cât cu mare greutate prin ferestrele strâmte și lungărețe.

Dela această înălțime Bucureștii se întind într'un orizont foarte depărtat. Adevărat este că acest oraș amestecat cu o mulțime de grădini acoperă un loc foarte întins și că înfățișarea sa generală este una dintre cele mai pitorești, prin amestecul de toate culorile a acoperișurilor caselor, prin numeroasele turle ale bisericilor care sunt mai mult de 60 prin verdeață care iese la iveală printre locuințe".

("Gazeta Municipală", Anul VI, nr. 286, 15 august 1937)

Vizita pictorului francez Raffet în București

D. CASELLI

În numărul trecut al "Gazetei Municipale" am dat partea întâia a călătoriei contelui Anatol Demidoff făcută, împreună cu pictorul Raffet, în București.

Continuăm, în numărul de față, această povestire.

Seara sunt poftiți de Alexandru-Vodă Ghica la un prânz dat la locuința lui din grădina Scufa (grădina se afla pe malul Dâmboviței, acolo unde azi este terenul de sport "Venus").

"Casa este mică și mai mult de cât burgheză, dar grădinile ce se întind într-o vâlcea foarte frumoasă, străbătută de

https://biblioteca-digitală.ro / http://bibmet.ro

râu, o fac preferabilă chiar locuinței din oraș a Domnului".

Prânzul s'a sfârșit cu o reprezentație teatrală jucându-se câte-va scene din "Semiramis" și o comedie nemțească, "Răbdare și șiretenie".

A doua zi au luat parte la o defilare a armatei românești, primită de marele spătar Constantin Ghica. Serbarea a fost turburată de o întâmplare. Un glonț lovise în față pe Alexandru-Vodă Ghica. Rana însă a fost ușoară și a fost pansată de d-rul Léveillé, din suita contelui Demidoff.

Domnitorul a dat apoi în cinstea oaspeților o masă "sub frumoșii copaci dela Scufa, într'o grădină mare, nepătrunsă încă de razele soarelui", la care au fost invitată și elita societății bucureștene.

În vremea mesei două tarafuri de lăutari, ascunse în cărpeniș, cântau unul după altul cântece naționale.

"Lăutarii scoteau niște sunete pe care zadarnic le-ai fi căutat în regulile armoniei, cu care sunt învățate urechile europenilor. După masă au urmat dansurile românești și am fost atât de fermecați de felul cum erau jucate, încât prințul prelungi în hatârul nostru această petrecere și a pus să se transcrie pentru noi ariile pline de o frumusețe originală și naivă, un joc roman pe care locuitorii valahi îl numesc «hora românească»".

Pictorul Raffet, în aceste trei zile, de plăceri, vizite, întâlniri, preumblări, cât a fost în București, a hoinărit prin oraș și a luat o mulțime de schițe și "creionări" cari i-au slujit după aceea să facă acele frumoase litografii cari se văd în albumul contelui Demidoff.

Desenele lui Raffet privitoare la București sunt următoarele:

L'Église St. Georges à Bucarest (Biserica Sfântul Gheorghe Nou), *l'église "des grecs"* (bis. Banului Ghiorma pe vremea în care a vizitat-o Raffet se numea biserica Grecilor), *l'église metropolitaine* (Mitropolia din București, publicată în *"Le Monde Pittoresque"* din 1841), *l'assemblée générale des notables,* (obștească adunare a țării), *l'infanteria valaque défilant à Bucarest* (Infanteria românească defilând), *ronde valaque dansée par les muziciens de 2-e rég. devant le prince Alexandre Ghica* (hora muzicanților reg. 2).

Albumul contelui Anatol Demidoff în care sunt aceste vederi din București se numește: *"Voyage dans la Russie méridionale et la Crimee, par la Hongrie, la Valachie, et la Moldavie"*. Exécuté en 1837 sous la direction de M. Anatol de Demidoff. "Dessiné d'apres nature et litographie par Raffet", Paris 1841, 1 vol. in folio 64 + 100 planșe.

Partea privitoare la Principatele românești din această voluminoasă lucrare a contelui Anatol Demidoff a fost tălmăcită în românește de d. V. Ghibaldan și publicată în nr. 920 din *"Biblioteca pentru toți"* sub titlul *"O călătorie în Principatele Române"*, de unde am reprodus și eu pasagiile de mai sus puse în ghilimete.

"Afară de aceste desemnuri făcute de Raffet, – spune d. Ioan C. Băcilă, în biografia publicată în *Universul literar* din 18 Iulie 1926 – în cabinetul de stampe din Biblioteca Națională din Paris se mai găsesc calcurile croquiurilor lui cari au fost făcute de Laura Raffet, soția pictorului și pe cari fiul său Auguste Raffet le-a dăruit cabinetului de Stampe. Din fericire, fotografii după aceste calcuri se găsesc astăzi în colecția de Stampe a Academiei Române făcute de D. G. Oprescu dela Geneva".

"Printre calcuri putem să amintim câte-va cari n'au fost reproduse nici în carte, nici în album: *Femee din Skela*, *Tambur-major* (o frumoasă acuarelă neîntrebuințată până acum), *Un ofițer de infanterie* și alți militari cu tot detaliul strălucitor uniformei".

"Interiorul palatului domnesc și portretul Domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica, coafura unei fete din Giurgiu (cu flori și salbă) și diferite uniforme de soldați".

"Aceste desemne ale lui Raffet sunt de cea mai mare importanță pentru noi din prima jumătate a secolului al 19-lea".

Cu privire la Raffet au scris următorii români:

D-na Maria Bengescu în revista "L'Art" din Paris dela 1 Fevruarie 1894: *"Les calques des croquis de Raffet, pris au cours de son voyaje en Valachie et en Moldavie, conservée au cabinet des Estampes"*. Acest studiu a fost reprodus de *L'independence Roumanie* din 14 Martie 1894.

D. V. Beneș în *Gazeta Ilustrată* din Cluj 1934: *Bouquet, Raffet și Lancelot.* Extras aparte cu același titlu și cu adaosul: "Desene privitoare la Principatele Române din colecția G. Sion".

D. Adrian C. Corbu a strâns și a reprodus o mulțime din ele în "Arhivele Bucureștilor" nr.1 (1936).

Gion în *Istoria Bucureștilor* a reprodus, din colecția Academiei Române, următoarele: Bis. Sf. Gheorghe Nou și bis. Grecilor.

D. Caselli în *"Cum au fost Bucureștii odinioară"* (1935) a reprodus bis. Grecilor, bis. Sf. Gheorghe nou și chipul lui Raffet.

D. Ioan C. Băcilă în biblioteca "Astra" nr. 8 din Sibiu, 1923: *Pictori francezi prin țara noastră 1828 – 1857.*

În București, desenele lui Raffet sunt în destul de cunoscute. Muzeul Kalinderu are peste 70 din ele. De asemenea, Academia Română are în colecțiile sale de stampe aproape toate litografiile lui Raffet. Se mai găsesc din ele răslețe și pe la anticarii din București.

O colecție aproape completă a fost expusă, cu prilejul acestui centenar și la Oficiul național de turism din Calea Victoriei dela Atenee Palace.

"Gazeta Municipală" a dat și ea în diferite numere mai multe din litografiile lui Raffet. Bunăoară: biserica Grecilor, Infanteria defilând, bis. Sf. Gheorghe nou, Mitropolia din București.

("Gazeta Municipală", Anul VI, nr. 287, 22 august 1937)

Presa și moartea lui D. Caselli

Adrian Maniu – "Universul"

(...) O blândețe smerită a acestui om tăcut îi tăinuia viața intelectuală ce își trăia bucuriile modeste într'o umbră curată în cucernicia cercetărilor, colindând bisericuțele vechiului București, ale căror frumuseți încearcă să le sădească tutulor și să le apere prin articole ce în toată îndurerarea nu cunoșteau revolta aspră ci doar tânguire blajină. (...)

*

Gilly Pomescu – "Curentul"

(...) Era un scormonitor de hârțoage vechi, de reviste prăfuite, de dosare uitate, din care știa să scoată trecute vieți

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Domenico Caselli 1875 – 1937

de oameni de altădată pe care îi situa în cadrul lor firesc.

Puţin în curent cu severa disciplină a istoriografiei moderne, Domenico Caselli rămăsese credincios lui Haşdeu, lui Papiu Ilarian, lui Bălcescu, lui V.A. Ureche, din operele învechite ale cărora se adună cu minuţiozitate şi cu încrederea care nu admite discuţii. (...)

*

Otilia Ghibu-Silviu – "Lupta"

(...) Cred că mulţi vor zice ca noi: cetind un articol al său, ardeai de nerăbdarea de a ceti şi pe cele următoare.

Bucureştii nu au avut istoricii pe care şi-i merita. Şi cei cărora li-e drag oraşul acesta, sunt recunoscători tuturor acelora, care din îndemn sincer, şi-au luat însărcinarea de-a ne vorbi despre existenţa lui de-alungul veacurilor.

Bucureştii vor să ne vorbească mult mai mult decât poate să înţeleagă insul superficial de pe stradă. Nu mai există multe vestigii ale trecutului – e drept, – cum nu există în toată ţara dintre Carpaţi şi Dunăre.

Vitregia sub care au trăit înaintaşii noştri n'a dat răgaz pietrelor să ne vorbească prea intens despre trecutul aşezărilor din ţara Românească.

Afară de faptele pur istorice, ştim atât de puţin despre viaţa strămoşilor noştri. Cultul trecutului e de dată recentă în inima noastră.

Poate nu suntem vinovaţi prea mult. Românii au trebuit să lupte mereu pentru existenţa lor precară în orice moment.

De 60 – 70 ani abia ne este îngăduit să gândim în tihnă.

Cărturari avem. Buni, cu suflet. Dar cartea e mai puţin accesibilă publicului mare. Pentru aceasta e nevoie de gazetari. Şi D. Caselli a fost acest rar slujbaş al condeiului cotidian.

De aceea am dori ca aceste rânduri să fie acceptate ca un cald omagiu, de memoria celui odihnit de azi înainte între zidurile cimitirului dela Sf. Vineri, sârguinciosul D. Caselli.

*

"La moartea unui confrate"

"Universul"

Moartea nemiloasă a răpit din mijlocul nostru pe unul din cei mai dragi colegi: pe D. Caselli.

Simpatic, cu figura deschisă ca şi sufletul, totdeauna gata să-ţi spună o vorbă bună, să facă o faptă bună, a închis ochii după o carieră gazetărească de 42 ani.

Ani lungi, ani grei, închinaţi muncii istovitoare a scrisului, dar ani frumoşi prin pasiunea pe care o punea în exercitarea profesiunii sale.

În timpul celor 42 de ani în gazetărie D. Caselli a avut o activitate prodigioasă pe care o dovedeşte sumedenia de articole şi studii publicate în reviste, ziare şi în mai multe volume.

Dar Caselli n'a fost numai gazetar.

În orele libere el era un neobosit şi pasionat cercetător al trecutului neamului nostru, în special al Bucureştilor.

Moartea l-a surprins în plină activitate.

Pe masa de lucru din locuinţa sa împodobită cu tablouri şi icoane, se află manuscrisul neterminat al ultimei sale lucrări.

Îndureraţi profund de această lovitură, noi transmitem soţiei şi fiicei regretatului nostru coleg expresiunea celor mai adânci regrete pentru doliul care nu e numai al familiei şi al colegilor săi, ca al întregei bresle gazetăreşti care păstrează o vie amintire merituosului confrate dispărut atât de timpuriu.

Se odihneşte azi în pace muncitorul neobosit care a fost D. Caselli: a plecat acolo unde nu e nicio durere, nici întristare, urmat de lacrimile sincere şi durerile adânci ale tuturor celor cari l-au cunoscut şi l-au apreciat.

Având o rană la mână, cauzată de cioburile unei sticle care s'a spart, s'a dus la un doctor din apropiere ca să-l panseze.

Pe când doctorul îi prindea rana în copci, i s'a făcut rău şi a murit subit.

A fost transportat imediat la locuinţa sa din str. Carol Davila no. 98, procurorul autorizând înmormântarea.

Luni, după amiază, trupul neînsufleţit al lui Caselli a fost depus în capela cimitirului Sfânta Vineri, iar marţi la ora 4 după amiază s'a făcut înhumarea.

Au venit camarazi mulţi, din toate redacţiile ziarelor Capitalei şi au întovărăşit, înduioşaţi, cu lacrimi curate în ochi, pe bunul lor prieten Caselli, în drumul lui cel de pe urmă.

În acel minunat apus de toamnă, când se desprindeau frunzele de pe ram, una-câte-una, cântarea limpede a preotului Bulacu, din cărţile cele sfinte, chema la deplină liniştire sufletul blândului Caselli.

("Gazeta Municipală", Anul VI, nr. 296, 24 octombrie 1937)

A murit Domenico Caselli

N.N. Matei

Îmi stă în geana privirii imaginea blândului nostru prieten – Caselli. Parcă îl văd, Sâmbăta trecută, intrând în atelierul unde paginam "Gazeta Municipală" cu tinereţe şi voie bună nemântuită.

– "Salve, fraţilor!..."

Cu vorbele acestea ne întâmpina totdeauna şi zâmbetul îi înflorea chipul simpatic, peste măsură. Venea să-şi vadă articolul la paginaţie, să-l gospodărească singur, cum ştia mai bine.

Tare-i era drag lui nenea Caselli lucrul pe care-l dăruia, generos, acestei gazete!...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biserica Sf. Gheorghe Nou, la 1837. **Litografie de A. Raffet**

Neostenit, cerceta Arhivele Statului, biblioteca Academiei Române şi pretutindeni, unde afla izvoare istorice despre alcătuirea şi viaţa Bucureştilor din alte timpuri.

Îşi scria, apoi, articolele într-un fel deosebit, pe tiparul unui romantism cu aromele depărtării…

Pentru el, vieaţa îşi rezolva problemele, discret, îşi croia albii liniştite, ca şi uliţele umbroase ale Bucureştilor de altădată. Nu se aşeza nenea Caselli – prietenul nostru cel drag, la răspântia drumurilor şi nu cerea nici când drepturi meritate din plin.

Prea vorbăreţ nu era pentrucă abia aştepta să-şi împlinească, cinstit, munca la gazetă şi să stea de vorbă, pe îndelete, în chinovia lui curată, cu jupâniţele şi voievozii din alte timpuri.

Cititorii gazetei îmi atrăgeau de multe ori atenţia asupra istoriilor minunate scrise de nenea Caselli.

Îl aşteptam, Sâmbăta, la tipografie, să-i împărtăşesc cele aflate despre munca de harnică albină, pe care ne-o dăruia. Fireşte că se bucura, dar într'un chip aşa de modest, cum nu mai întâlnim oameni, în vremurile şi în căile noastre de astăzi.

Şi aveam mulţi cetitori cari păstrau gazeta numai pentru slova lui împătimită de parfumul trecutului!…

Ne-a plecat un prieten drag; unul dintre stâlpii de temeiu ai acestei publicaţii. În ceeace a făcut el, nu mai încape nimeni. Rămâne între noi un gol şi o tristeţe fără hotar.

Era un om de omenie, cum rar se mai întâlnesc astăzi.

Născut în anul 1875, luna Septembrie, în ţara noastră, din părinţi cu obârşie italiană, Domenico Caselli a fost totuşi botezat în religia creştină-ortodoxă. După studii serioase în istoria universală şi estetică, a călcat pe cărările spinoase ale publicisticii. Îndrăgostit de trecutul neamului nostru, de poezia populară, de basmul şi legenda românească, Domenico Caselli a colaborat necontenit la multe ziare şi reviste cari au apărut în drumul vremii.

Înscriem la voia întâmplării: "Viaţa nouă", "Reporterul", "Expresul", "Românul", "Mărgăritarul", "Danubiul", "România nouă", "Vestea", "Lumea copiilor", "Universul", "Minerva", "Seara", "Secolul", "Gazeta liberală", "Independentul", "Scena", "Revista pentru arheologie, istorie şi filologie" iar acum, în urmă, colaborator neclintit al "Gazetei Municipale" – căreia îi înflorea, cu istoriile sale minunate, în fiecare săptămână, prima pagină.

Poetul Alexandru Macedonschi a preţuit şi încurajat mult pe prietenul Caselli – cel cu zâmbet bun şi cu suflet limpede, de cleştar. În cenaclul lui, vestit, din Calea Dorobanţilor, Caselli îşi avea locul sănătos înstărit şi totdeauna era aşteptat la întâlnirile literare de pe vremuri.

Martorii timpului de-atunci ni-l arată ca pe cel mai iubit dintre prietenii cari se adunau la Alexandru Macedonschi. Şi pe bună dreptate. Prea era alcătuit minunat acest om.

A scris mult D. Caselli. A semnat slovă frumoasă în toate publicaţiile amintite, la care a colaborat. (…)

Lucările sale istorice au fost răspândite prin felurite reviste şi ziare, iar cele privitoare la trecutul Bucureştilor în "Gazeta liberală", "Românul", "Independentul" şi în "Gazeta Municipală".

Şi-a început activitatea ziaristică în anul 1895 şi a scris mereu, până în clipa cea din urmă.

Avea în pregătire: *Minunate povestiri despre Bucureştii de odinioară* din care un prim volum a apărut în editura acestei gazete, şi *Mahalalele bucureştene*.

A scris Domenico Caselli opuri multe şi toate pline, ca un strugure rodnic, de înţelepciune.

Duminecă, la prânz, îşi pregătea "nenea" Caselli masa, în mijlocul familiei, prinsă în trainice simţăminte de dragoste, lângă soţia şi copila lui. A destupat o sticlă de vin, s'a spart şi-a sgâriat mâna, apoi ducându-se la doctorul Ştefănescu – vecinul cunoscut şi prieten, ca să-i lege rana, şi-a dat sfârşitul, discret, aşa cum a trăit.

Amintirea nu-i va fi ascunsă nici când, în coloanele "Gazetei Municipale". Vom cerceta manuscrisele şi izvoarele istorice asupra cărora se apleca nopţi întregi de veghe pentruca să înflorească trecutul îndepărtat.

Şi tot pe acelaş temeiu, primăria Municipiului şi-ar afla un rost bun, strângându-i, la muzeul municipal, acea minunată colecţie "Caselli" pe care o pomeneşte deseori marele nostru învăţat N. Iorga.

("Gazeta Municipală", Anul VI, nr. 296,
24 octombrie 1937)

Pagini îngrijite de Serviciul Colecţii Patrimoniu.
Memorie Comunitară
al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecţia de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

1907, din primăvară pînă 'n toamnă. **Cîteva note de I.L. CARAGIALE**
Tipografia ziarului "Adevărul", Bucureşti, 1907

... Propunîndu-şi a da la lumină încet-încet o serie de note asupra împrejurărilor la cari asistăm, el socoteşte să aducă un oarecare serviciu public, util, dacă nu în momentele actuale, barem în unele viitoare; de aceea, se gîndeşte mai puţin la aprobarea multora dintre contimporani, decît la înlesnirea vreunuia, care va veni poate cîndva să judece această vreme a noastră, pe atunci trecută, şi – precum se cuvine unui adevărat istoric – s'o povestească cu minte şi cu inimă, limpede şi frumos, la ai lui şi pentru mai departe urmaşi.

Drept un simplu document, ca orcare altul, şi fără altă pretenţie – aşa apar rîndurile de mai la vale. (I. L. C.)

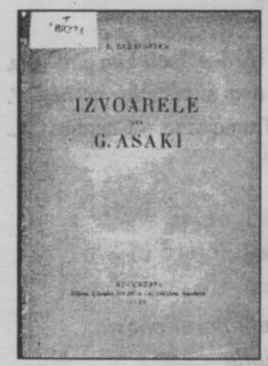

D. CARACOSTEA, *Izvoarele lui G. Asaki*
Editura Librăriei SOCEC & Co., Societate Anonimă, Bucureşti, 1928

... Voiu căuta să caracterizez aici atitudinea criticei şi a istoriei literare faţă de lucrarea poetică a lui Asaki, pentru a învederà necesitatea căii pe care voiu urma-o.

Lipsindu-i perspectiva timpului şi elementele necesare pentru a puteà pătrunde în resorturile operei lui Asaki, cea de a doua generaţie a secolului al XIX-lea s'a simţit, dintru început, străină de el. Critica acestei generaţii a fost astfel mai mult o critică de luptă, de reacţiune, decât o liniştită înţelegere prin simpatie...

Pagini din Baudelaire. Cugetări şi impresii. Poeme în proză
Traducere de Al. T. Stamatiad, Editura "Adevărul" S.A., Bucureşti, 1934

Deosibit de interesantă încercarea poetului Al. T. Stamatiad, de-a reconstrui sufletul lui Baudelaire din diverse cugetări şi impresii extrase din opera autorului Florilor Răului.

Printr'o perspicace şi'ndemânatică grupare a lor în capitole, aceste frânturi de gânduri se'ntregesc într'un ascuţit profil spiritual al lui Baudelaire; metoda lui Stamatiad e în adevăr originală. (Nae Ionescu, "Cuvântul", 28 April 1927)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

NICHITA STĂNESCU
EPICA MAGNA

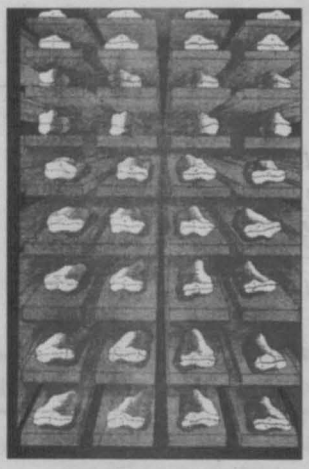

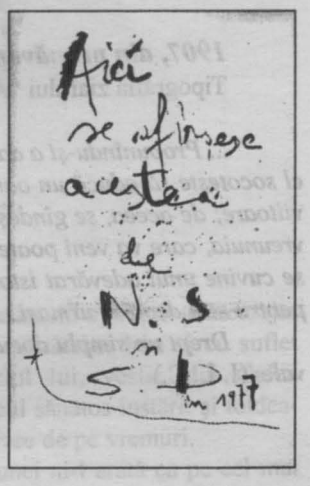

EPICA MAGNA de NICHITA STĂNESCU s-a tipărit de către Editura "Junimea" din Iași, Director Mircea Radu Iacoban, la Întreprinderea Poligrafică Bacău, Director Ilie Baran. Redactor: Gheorghe Drăgan. Tehnoredactori: Doina Țăndău, Mihai Bujdei. Prezentare grafică: Sorin Dumitrescu. *EPICA MAGNA*, cel de al 500-lea titlu editat de "Junimea", a apărut în luna octombrie a anului 1978.

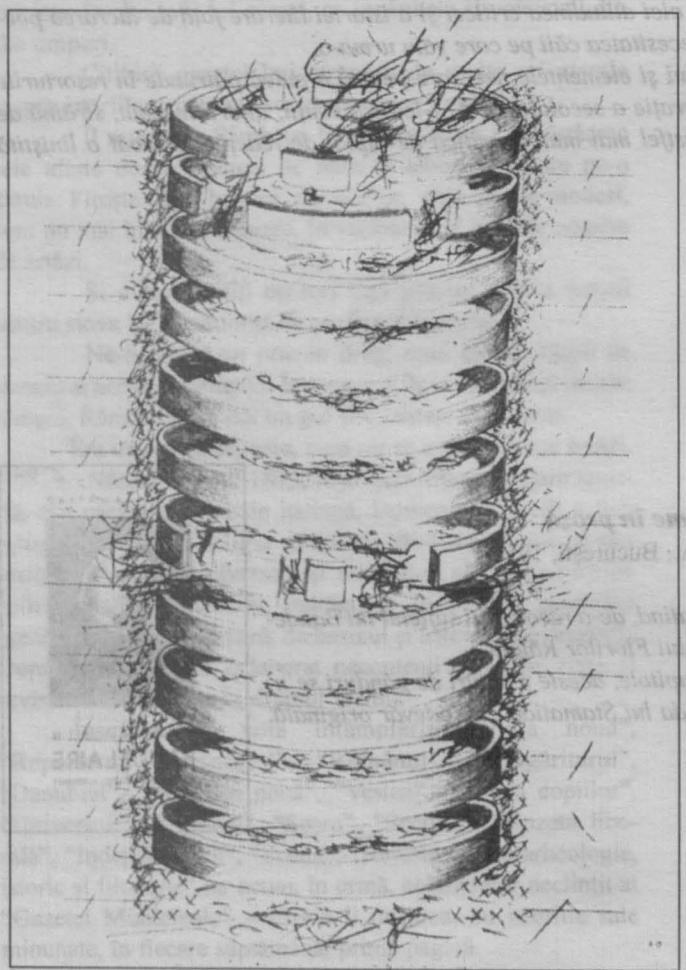

Metamorfozele
– fragment –

"Atît de distrat era cînd vorbea, încît uita cine este, cu cine vorbește, în ce timp și în ce loc vorbește".
C. Suetonius Tramquillus – Claudius XL.

I

Brutală starea de a fi!
Somnul nu consolează luptătorul obosit.
Visul soldatului rupe aripile
fluturelui.

Ah, numai zigzagul
spune ceva despre stele.
Numai zigzagul de fluture
ațipește floarea.
... Și adoarme răgetul de leu.

Brutala stare de a fi,
fără de somn este.

II

Frumoase animale are acest pămînt,
de toate felurile,
și în toate timpurile.

Ca să nu mă distrug din spaimă
în fiecare secundă
am fost lăsat să fiu
oricine, altcineva.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ca să nu mă sfărîm asuprit de mirare, –
de mirarea de a fi,
mai întîi am fost lăsat să fiu şarpe
cu piele solzoasă şi gri.

Şi cu toate amintirile de şarpe...
Ca şi cum aş fi fost şarpe dintotdeauna.

– M-am săturat de bărbaţi slabi, îmi spuse;
care se vaită că n-au un picior.
Doresc un bărbat care să se laude
că nu are un picior
că nu are o mînă
că nu are
altceva decît viaţa sa
şi atît!

III

Nu există decît o singură viaţă mare
la care noi participăm.
Nu există decît o singură viaţă mare
restul, nu suntem.

IV

Deodată, la Pol, am fost urs.
Şi memoria urşilor mi s-a dat
ca să mi se pară firească starea de urs.
Ursul îmi spuse:
– Ca şi cum aş fi lovit
de o săgeată, sunt.
Otrăvit şi inconştient
de felul meu de a fi,
pe care i-l mărturisesc într-una.

Îi spun totul fără să ştiu că îi spun ceva.
Ca într-un leagăn eu port în creierul meu
şi clatin
ideile lui şi pofta de a şti.

Toţi mă socotesc străin
pe această zăpadă!

Numai el nu mă socoteşte străin
şi de aceea află.

Rîde şi află.
Ba nu, nu rîde.
Află pur şi simplu.

V

Nu există decît o viaţă mare,
o singură viaţă mare la care noi toţi participăm.
Moartea e starea de dinainte de a te naşte.
Nu există decît o singură viaţă mare.
O trăiesc născuţii
unul cîte unul.

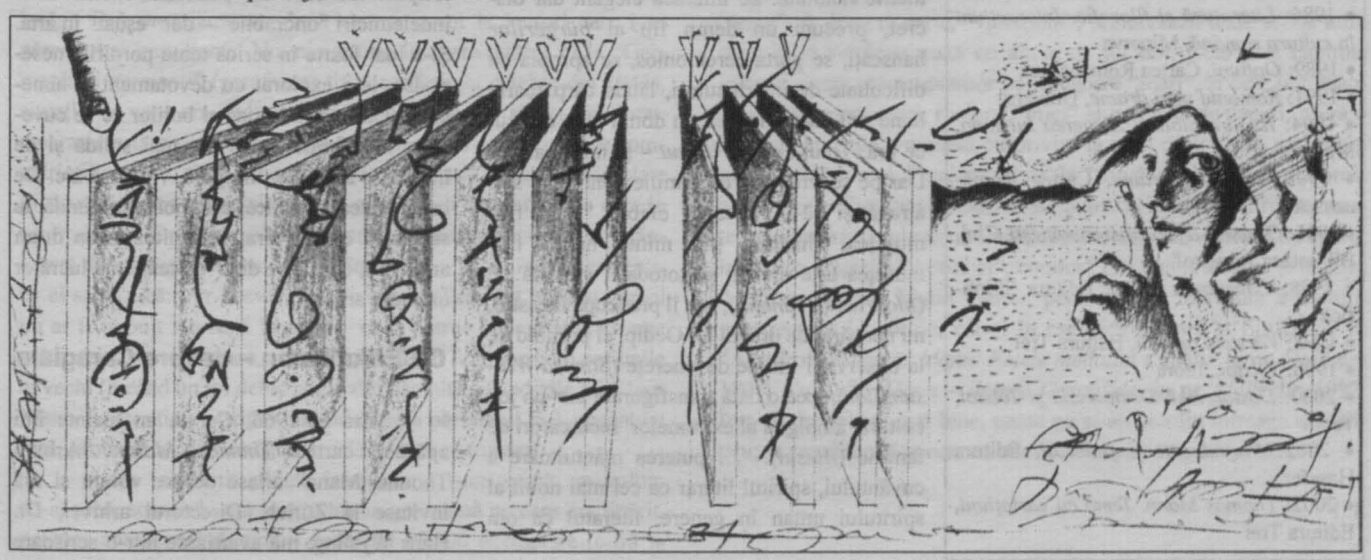

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

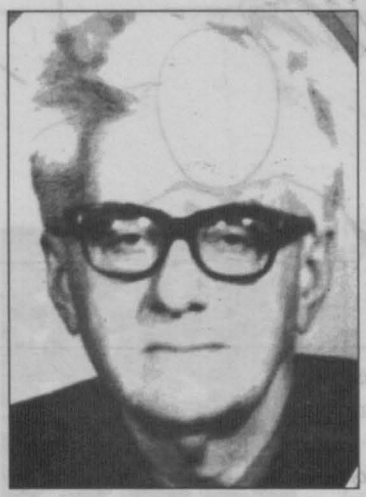

Ion IANOȘI – 75

Bibliografie

- 1963: *Romanul monumental și secolul XX*, Editura pentru literatură
- 1965: *Thomas Mann*, Editura pentru literatură universală
- 1968: *Dostoievski – "tragedia subteranei"*, Editura pentru literatură universală
- 1971: *Dialectica și estetica*, Editura Științifică
- 1972: *Romanul unui oraș. Petersburg*, Univers
- 1974: *Alegerea lui Iona*, Cartea Românească
- 1975: *Schiță pentru o estetică posibilă*, Eminescu
- 1978: *Poveste cu doi necunoscuți: Dostoievski și Tolstoi*, Cartea Românească
- 1978: *Umanism: viziune și întruchipare*, Eminescu
- 1980: *Secolul nostru cel de toate zilele*, Cartea Românească
- 1980: *Hegel și arta*, Meridiane
- *Nearta – artă*, Cartea Românească, vol. I, 1982; vol. II, 1985
- 1983: *Sublimul în estetică*, Meridiane
- 1984: *Sublimul în artă*, Meridiane
- 1987: *Sublimul în spiritualitatea românească*, Meridiane
- 1986: *Literatură și filozofie. Interacțiuni în cultura română*, Minerva
- 1989: *Opțiuni*, Cartea Românească
- 1991: *Romanul unei drame*, Univers
- 1994: *Izvoare biblice. Alegerea lui Iona*, Minerva (B.P.T.)
- 1995: *Idei inoportune*, Cartea Românească
- 1996: *O istorie a filosofiei românești*, Cluj, Biblioteca Apostrof
- 1998: *Constantin Noica*, Editura Științifică
- 1998: *Vârstele omului*, Editura Trei
- 1998: *Tolstoi*, Teora
- 2000: *Dostoievski. Dostoievski și Tolstoi*, Teora
- 2002: *Prejudecăți și judecăți*, Editura Hasefer
- 2002: *Thomas Mann. Temă cu variațiuni*, Editura Trei

Thomas Mann: Fețele medaliei

Atât de normalul Thomas Mann, cât să fie el, compensator, și anormal? Sau relația de compensare să fie tocmai inversă, de la subtexte bolnave la texte ce-și dobândesc, abia ele, sănătatea?!

Antinomiile fuseseră punctele de pornire și aveau să rămână, într-o îndulcire ironică ori grotescă, punctele de sosire, parcă de fiecare dată ultime și definitive. Contrariile îi patronaseră tinerețea: paternul și maternul, nordicul și sudicul, marea și muntele; adică, într-o formulare obsesivă: "viața" și "arta". Dacă însă viața celebrase normalitatea, arta, în schimb, risca mereu să eșueze în anormal. Sau, cumva, invers? Ce este normalul în viață? Tații pedanți sau mamele delăsătoare? Cei trei băieți, dintre care s-au impus Heinrich și Thomas (în volumul său memorialistic, *Am fost cinci*, Viktor i-a descris, în mod precumpănitor, pe frații săi mai vârstnici, ajunși celebri), sau cele două fete – surorile lor – intrate de timpuriu în neființă, prin sinucidere? Și care dintre cei șase copii ai lui Thomas însuși reprezintă normalitatea: Klaus, scriitorul apăsat de "concurența" paternă, care își va lua și el viața, sau Monika, mezina, care avea să se retragă în *trattoria* unui pescar din sudul Italiei, neștiutor de cultură, spre a ajuta la servirea clienților amatori de peștele și de vinul bărbatului ei?!

Thomas Mann lucra zi de zi, din greu, câte unsprezece luni pe an, îngăduindu-și, de obicei, doar o lună de vacanță, în care mai ținea conferințe, aduna impresii pentru noile scrieri, eventual, printre vilegiaturiștii autentici, începea chiar să le aștearnă pe hârtie. Era ordinea întruchipată, îi plăceau simetriile geometric rânduite. Se îmbrăca elegant dar discret, precum un demn fiu al *bürgerilor* hanseați, se purta ceremonios, se apropia cu dificultate de interlocutori, lăuda cărți foarte bune sau doar bune, ca un domn bine crescut ce era. Totul *comme il faut* – și nimic altfel! Dar pe severul tată de familie continuau să-l atragă și să-l vrăjească efebii: "Căci frumusețea, Phaidros, ține minte, numai frumusețea este divină, și, totodată, vizibilă..." (*Moartea la Veneția*); sau îl preocupa incestul, nu neapărat de dragul lui Oedip, ci pornind de la observații intime de tinerețe (*Stirpea Wälsungilor*), încă o dată transfigurate într-un joc cultural ambiguu al extremelor încurcături de familie (*Alesul*). "... puterea mântuitoare a cuvântului, spiritul literar ca cel mai nobil al spiritului uman în genere, literatul ca om desăvârșit, ca sfânt": o față a medaliei; și cealaltă, anunțată încă în aceeași povestire de tinerețe (*Tonio Kröger*): scriitorul ca "escroc", arta ca ceva "profund echivoc, profund nesigur și profund dubios", temă reluată – pentru a câta oară? – în ultimul roman, de bătrânețe (*Mărturisirile escrocului Felix Krull*). Echivoc – în literatură; dubios – în muzică, arta cea mai dragă literatului Thomas Mann.

Un scriitor care n-a contenit să laude stihia epică, obiectivă, dar care s-a recunoscut mereu liric, subiectiv, muzical, deoarece nu a știut decât să-și îmbrace propriile trăiri în veșminte simbolice. Într-un elan al său aristocratic s-a imaginat "prinț" (*Alteță regală*). Apoi a visat vise fermecătoare și înfricoșătoare, unul în care "oamenii soarelui" potolesc foamea pruncului, după care îl sfâșie și-l devorează într-un "festin sângeros" (*Muntele vrăjit*). Pentru înălțare coboară omul în infern, îi străbate cercurile în chip temeinic și cu atenția trează (*Iosif și frații săi*). Sufletul pretinde viața trupului, adică moartea lui. Cunoașterea e boală. Ajungi la Graal nu la capătul suferințelor: ci *prin* și *în* suferință.

Toate acestea ne sunt povestite după lungi acumulări culturale, într-o zodie a spiritului înțelepțit de senectute. El se recontemplă cu înțelegere, cu duioșie, cu veselie. Grozăviile se salvează la Thomas Mann prin ironie. Seriozitatea însăși nu trebuie să fie luată chiar de tot în serios. Doar suntem oameni, cu virtuți și păcate, bolnavi și sănătoși la trup și la suflet, normali cu anormalități cu tot, normali din cauza și în ciuda anormalităților.

Cu un dram de ironie am putea pune la îndoială până și talentul lui Thomas Mann, deplângându-și mereu lipsa de inventivitate, nevoia de a se folosi de pretexte, citate, prototipuri. A fost un patrician menit unor îndeletniciri "onorabile" – dar "eșuat" în artă. Și-a luat foarte în serios toate pornirile neserioase, le-a explorat cu devotament și abnegație. Un bun meseriaș al bolilor ce se cuveneau transferate într-o cât mai solidă și de încredere sănătate. În operă, vreau să zic. De la sănătatea părelnică, prin boala profundă, la sănătatea cu adevărat mântuitoare: un drum anevoios, care face dintr-un temeinic lucrător un mare artist!

Cu Erika Mann – despre Caragiale

Era în 1966. Cu un an înainte îmi apăruse cartea *Thomas Mann*. "Arhiva Thomas Mann" aflase despre volum și mă invitase la Zürich. Directorul arhivei, Dr. Hans Wysling, mă avertizase într-o scrisoare

https://biblioteca-digitală.ro / http://bibmet.ro

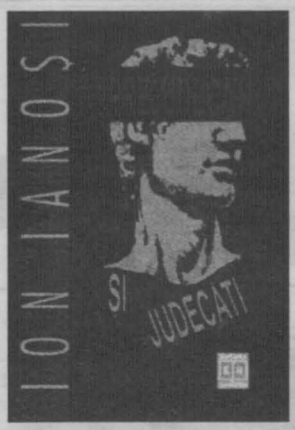

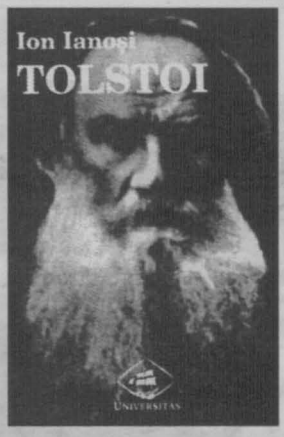

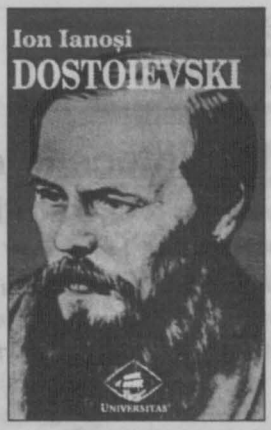

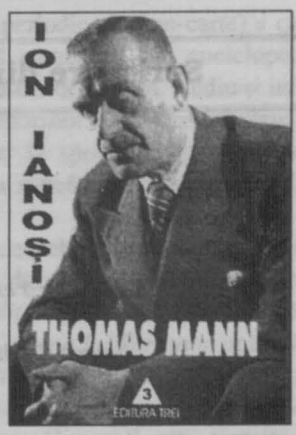

privată că numai de dragul obținerii vizelor de călătorie se angaja, în invitația oficială, să-mi suporte întreținerea, în fapt neobișnuind să acorde asemenea înlesniri. Trebuia deci să mă descurc singur. Cum am ajuns și cum m-am instalat acolo pentru câteva zile e o altă poveste. "Herr Doktor" m-a primit amabil, mi-a arătat impresionanta colecție a documentelor biografice și bibliografice adunate de-a lungul timpului – jurnalul voluminos al scriitorului se afla printre ele, deocamdată netrecând întreg sorocul indicat testamentar pentru a fi făcut public. Într-un elan confesiv, mi-a destăinuit apoi cât de obositoare era pentru el supracivilizata lume helvetică, în scurtă vreme, de bună seamă, așa va deveni, poate cu excepția câtorva oaze de autenticitate reconfortantă, preferabile pentru vacanțe (Turcia de pildă), întreaga Europă. Nu puteam să-i adresez altă recomandare decât să încerce o destindere compensatoare și în România…

Domnul Wysling a avut bunăvoința să-mi mijlocească o întrevedere cu Erika Mann, fiica mai mare a scriitorului, interesată să stea de vorbă cu autorul primei monografii românești consacrată părintelui ei. Și așa, într-o după amiază de vară, am ajuns cu autobuzul până în "Alte Landstrasse 39, Kilchberg am Zürichsee" – binecunoscuta adresă a scrisorilor anilor din urmă, locul în care Thomas Mann încheiase *Alesul* și primul volum din romanul său de adio, rămas neterminat, *Mărturisirile escrocului Felix Krull*.

Am fost introdus într-o cameră spațioasă a casei părintești, o vilă pe care, după criterii elvețiene, n-aș numi-o elegantă, ci mai degrabă confortabilă, "gemütlich". Erika Mann a coborât imediat de la etaj, ținuită într-un scaun cu rotile și însoțită de doi mari câini de rasă. Prima născută locuia împreună cu mama ei, văduva lui Thomas Mann, Katja Pringsheim-Mann, care însă nu și-a făcut apariția în timpul convorbirii noastre. Erika Mann n-avea pe atunci decât șaizeci de ani, dar suferea de o degradare ireversibilă a sistemului osos. M-a întâmpinat cu o amabilitate simplă, chiar dezinvoltă, ajutându-mă să-mi depășesc fâstâceala și bâlbâiala. Boala și-a descris-o ea însăși, fără menajamente, după care a trecut la lucruri care i se păreau mai importante. Nu, nicidecum la opera tatălui, ci la "Germania și germanii" (parafrazez titlul conferinței celebre din 1945), situație de care era nemulțumită. M-a frapat, ca să nu zic șocat, amara neiertare cu care continua să se despartă de patria și de compatrioții ei; care, zicea, n-ar fi învățat mai nimic din cele întâmplate în două războaie mondiale și nu s-ar fi lecuit de racilele pe care le acumulaseră. De aceea, când prietenii ei social-democrați i se plânseseră de împărțirea Germaniei, îi îngrozise – își amintea – cu replica ei sarcastică: într-adevăr, fostele puteri aliate din ultimul război nu ar fi trebuit s-o rupă în două – ci în patru! A continuat cu alte mărturisiri neprotocolare, al căror radicalism se hrănea din opțiunile ei vechi (jucând un rol deloc neglijabil, laolaltă cu vederile lui Klaus Mann, în ascuțirea poziției antihitleriste a părintelui lor), accentuat însă, probabil, și de ruinarea actuală a stării ei trupești.

I-am mulțumit pentru întrevedere, i-am oferit un volum de-al meu, scuzându-mă pentru hârtia grosolană pe care era tipărit, neajuns compensat de tirajul depășind 15.000 exemplare (cifră la care nu mai putem visa astăzi). Și, nu numai pentru a dovedi că avem și hârtie velină, i-am lăsat un volum din piesele și schițele lui Caragiale, în traducere germană.

M-am întors la București. Curând am primit o scrisoare de la Erika Mann, pe care (vai, neglijența unui ordonat) am rătăcit-o în mod irecuperabil printre teancurile de hârtii puse la păstrare. Îmi amintesc însă exact de conținutul epistolei. Fusese uluită, îmi scria, de "acest" Caragiale, despre care nu auzise nimic în casa părintească. Un necunoscut de talia lui Gogol! Cum de nu află lumea despre un autor de asemenea anvergură? Necazul limbilor cu circulație restrânsă. Deși mai toți poeții lirici împărtășesc, la rândul lor, aceeași neșansă în traduceri. Prietenii ei din emigrația rusă îi spun mereu că nici un confrate al lor dintre scriitori nu îl egalează pe Pușkin și nici n-ar avea cutezanța să se compare cu acesta. Iar când ea ridică din umeri citindu-l în nemțește, aceiași o conjură exasperați, ca măcar pe cuvânt să-i creadă. Vă cred – le spune. Așa m-ar fi liniștit și pe mine. Dar, iată, a citit cu neslăbită încântare acest autor excepțional dintr-o țară despre care știa atât de puține lucruri. La urma urmei, valoarea rămâne valoare, oricărei limbi i-ar aparține. Să nu ne facem sânge rău pentru o nedreptate conjuncturală. În cazul dat, ea a îndreptat-o, pentru sine, cu siguranță…

I-am mulțumit în câteva rânduri pentru a-l fi înțeles pe Caragiale al nostru; am asigurat-o că i-aș putea smulge și acel acord formal de bunăvoință în privința lui Eminescu, și mai palid în traducere decât marele comediograf. Nu țin minte să mai fi primit din partea ei vreo scrisoare. Am aflat de agravarea suferinței sale. Și, nu după multă vreme, despre moartea ei.

*

Editura Trei din București a publicat, în 2002, cartea mea *Thomas Mann – Temă cu variațiuni*. Ea a apărut după treizeci și șapte de ani de la vechiul meu volum consacrat aceluiași autor. Noua lucrare retopește, în prima sa jumătate, întreprinderea de odinioară: "tema". A doua ei parte, "variațiuni", prelucrează texte scrise între timp și le suplimentează cu altele de tot noi. Cele șase capitole inițiale, axate precumpănitor pe romanele "mari", și cele opt adaosuri, despre povestiri, romane "mici" și o seamă de eseuri, oferă o imagine aproape completă cu privire la unul dintre "cei mai iubiți pământeni" ai mei. Precizez totuși, în "Cuvânt înainte", că am omis alte articole disparate pe care le-am publicat în reviste. Printre acestea se numără și cele două texte inserate mai sus. Ambele au apărut în revista clujeană "Apostrof", condusă cu atâta pricepere și dăruire de către doamna Marta Petreu, personalitate marcantă a culturii noastre, atât în poezie, cât și în eseistica literară și filosofică. În "Apostrof", *Thomas Mann: Fețele medaliei* a apărut în nr. 5/6/7 din 1991; *Cu Erika Mann – despre Caragiale*, în nr. 6/7/8 din 1992. Într-un deceniu și mai bine, poate nu și-au pierdut întreaga actualitate; le republic de aceea, cu unele, neînsemnate, schimbări.

I. I.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisoare din... Ploiești

Biblioteca Județeană "N. Iorga"
O tradiție care obligă

"O bibliotecă este vie prin spiritul şi oamenii ei.
Nmic nu este mai actual şi mai
intens decât pulsaţia inefabilă a unei cărţi".
Nicolae Iorga

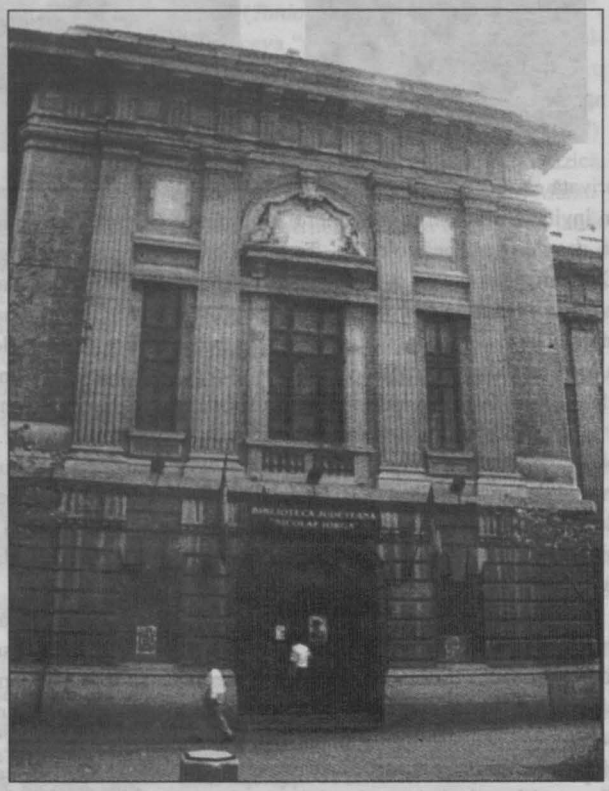

Biblioteca Județeană "N. Iorga" Ploiești aniversează anul acesta 82 de ani de activitate, eveniment ce a avut loc în perioada 24 – 31 martie sub genericul ZILELE BIBLIOTECII "N. IORGA". Pentru o instituție ca aceasta, de mare importanță în informarea şi educarea cetățenilor, asemenea sărbătoare devine prilej de a mai adăuga o nouă semnificaţie la blazonul de noblețe al urbei care a dat personalități din diferite domenii de activitate, dintre care amintim doar câteva nume: N. Iorga, I.L. Caragiale, B.P. Haşdeu, Paul Constantinescu, P.P. Negulescu, Toma Caragiu, Take Ionescu etc.

Inaugurată la 20 martie 1921, sub numele Biblioteca Populară "N. Iorga", din inițiativa şi prin eforturile unui grup de valoroşi intelectuali ploieşteni — arhitect Toma T. Socolescu, avocat Nicolae Pârvulescu, scriitorii şi politicienii Ion Ionescu-Quintus, I.A. Bassarabescu şi Dumitru Munteanu-Râmnic, sub patronajul marelui savant N. Iorga, biblioteca funcționează pentru început în Palatul Băii Municipale, deasupra Tipografiei "Lumina", până în anul 1941.

Lăudabila inițiativă are loc prin donații şi subscripții publice, într-o zi cu profunde semnificații istorice conferite de marcarea centenarului revoluției lui Tudor Vladimirescu şi în semn de omagiere a savantului N. Iorga, căruia îi poartă numele, de la naşterea căruia se împlineau 50 de ani.

Începându-şi activitatea cu numai 1.250 de volume, tânăra instituție reuşeşte, în scurt timp, să polarizeze în jurul ei o bogată activitate spirituală. Astfel, aici îşi continuă prezența "Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor", "Universitatea Populară" şi "Muzeul de Arte Frumoase" (ulterior "Muzeul de Artă"), de înființarea căruia, la 1 noiembrie 1931, s-a ocupat biblioteca, acordându-i sprijinul necesar în achiziționarea obiectelor de artă din țară şi străinătate.

Creat prin eforturi îndelungate desfăşurate sub egida Bibliotecii "N. Iorga", Muzeul de Arte Frumoase se bucură de grija şi susținerea acestei importante instituții de cultură şi a Aşezământului Cultural, îmbogățindu-şi în timp colecția cu lucrări valoroase.

În concluzie, Aşezământul Cultural "N. Iorga" din Ploiești a avut sub patronajul său biblioteca şi apoi muzeul.

În 27 mai 1933, Ministerul Instrucțiunii, Cultelor şi Artelor, Direcția educației populare avizează favorabil cererea Asociației Aşezământului "N. Iorga" cu sediul la Biblioteca Populară "N. Iorga", în clădirea Băii Municipale, semnată de Toma T. Socolescu – preşedinte, Ion Ionescu-Quintus şi Nicolae M. Pârvulescu – vicepreşedinți, privind acordarea de personalitate juridică.

O cercetare atentă a documentelor de evidență ne dezvăluie titlurile lucrărilor achiziționate, sursele de achiziție precum şi numele celor mai importanți donatori ai bibliotecii — Toma T. Socolescu, N. Pârvulescu, Ion Ionescu-Quintus, N. C. Săruleanu, D. Munteanu-Râmnic, I.N. Socolescu, Ionel Fernic. De reținut faptul că biblioteca dispunea de valută străină. Astfel, în 1929 avea 7.500 franci francezi pentru achiziționarea unor cărți de la librăriile din Paris.

Problema găsirii unui spațiu adecvat activității bibliotecii a fost adusă în discuție încă de la inaugurare. De-a lungul timpului au fost propuse mai multe variante: cumpărarea unui local propriu pentru bibliotecă pentru care, în 1922, s-a lansat un apel pentru subscripții, construirea unui Palat Cultural în care să aibă sediul şi biblioteca, mutarea în localul în care funcționa cinematograful "Griviţa" (1927) sau mutarea la etajul casei Sfetescu, vizavi de locul ei de atunci (1930).

La 1 februarie 1936, conducerea Bibliotecii Populare "N. Iorga", a Muzeului Regional Prahova şi a Muzeului de Arte Frumoase este încredințată prof. N.I. Simache, pe atunci profesor suplinitor la Liceul de băieți din Ploiești, la cererea acestuia.

După cutremurul din 1940, datorită condițiilor vitrege, biblioteca este nevoită să-şi mute sediul la diferite adrese: str. Gh. Lazăr (14 august 1941), str. Dr. Radovici nr. 9, unde o găsim şi în 1948.

În 1943, printr-un ordin al comandamentului militar local, biblioteca este închisă. Ca urmare a protestelor editorilor, la care se adaugă cel al poetului Emanoil Bucuța, din partea Casei Şcoalei şi Culturii Populare, biblioteca îşi reia activitatea, pentru scurt timp însă, deoarece, în 1944, fondul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

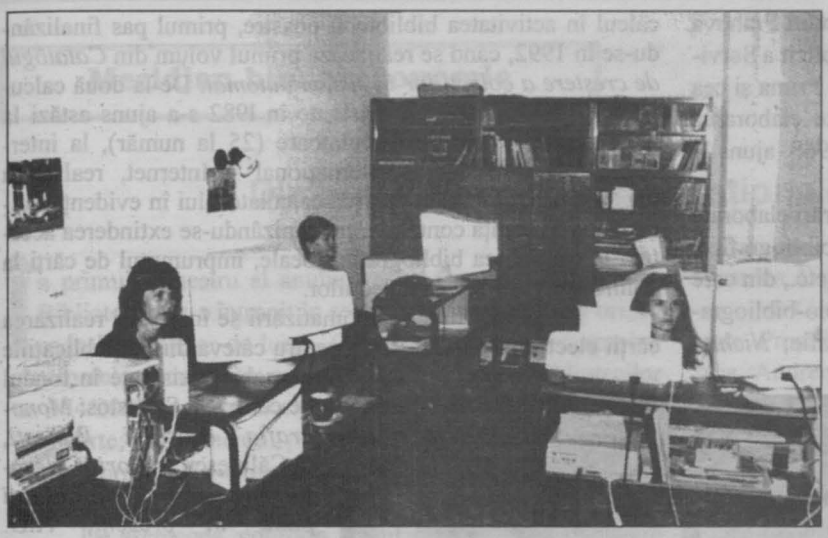

de carte este depozitat în comunele Cornurile de Sus, Valea Călugărească și Lipănești.

În 1945 biblioteca își reia activitatea la parterul Casei lui Boian Grigorescu din str. Carmen Sylva, iar în perioada 1946 – 1948 o găsim din nou în clădirea din str. Dr. Radovici nr. 9.

Începând cu septembrie 1948, instituția își va stabili sediul în Palatul de Justiție, inaugurat la 26 noiembrie 1933, în prezența regelui Carol al II-lea al României, devenit mai târziu (1954) Palatul Culturii, unde funcționează și astăzi.

Fiind prima instituție culturală de prestigiu din Ploiești, merită consemnate numele celor ce s-au dăruit acestei activități de-a lungul timpului (bibliotecari și directori): Elefterie Bezalechi (1921 – 1922), Haralambie Mărgineanu (1928 – 1948), Aurel Suluțiu (1934 – 1937), N.I. Simache (1937 – 1939), Ionescu Veronele (– 1954), Gh. Macsim (1954 – 1998), N. Boaru (1998 –), M. Chirulescu (1966 –) etc.

După 1949, instaurarea noului regim și măsurile drastice luate împotriva intelectualității — moartea savantului N. Iorga și interzicerea operelor sale – impun schimarea numelui bibliotecii în Biblioteca Regională Ploiești, timp de 25 de ani.

În 1965, datorită unor schimbări politice, la împlinirea a 25 de ani de la asasinarea marelui savant, s-a hotărât ca opera lui N. Iorga, mulți ani interzisă, să fie repusă în drepturi. Ca urmare, biblioteca își va relua numele de "N. Iorga", purtat la înființarea sa și pe care îl poartă și astăzi.

În afara greutăților întâmpinate de-a lungul celor 82 de ani de existență, Biblioteca a reușit, datorită eforturilor celor ce au slujit-o, să înregistreze rezultate meritorii în toate compartimentele sale, afirmându-se ca o prezență activă în viața cultural-artistică a Prahovei.

Astăzi, biblioteca funcționează la parterul Palatului Culturii, cu următoarele servicii: Serviciul dezvoltare, evidență și prelucrare a colecțiilor; Serviciul de comunicare a colecțiilor; Relații cu publicul, Activități culturale – împrumut la domiciliu pentru adulți și copii; 2 săli de lectură (sala "N. Iorga" – carte veche și "N. Stănescu" – carte curentă și publicații periodice), l Filială, depozite, Mediateca. Colecții speciale; Serviciul de documentare și informare bibliografică; Serviciul de informatizare (Oficiul de calcul); Atelier legătorie; Servicii auxiliare.

Tezaurul său de publicații numără aproximativ 550.000 documente biblioteconomice (cărți, publicații periodice și non-carte) a cărui structură conferă caracterul său enciclopedic, satisfăcând interesele de lectură, studiu și informare tuturor categoriilor socio-profesionale, de la cititorul școlar la specialiști și cercetători, numărul acestora ridicându-se la peste 25.000 de cititori anual.

Valoarea deosebită a acestui patrimoniu este determinată de prezența unor lucrări rare ca: *Ab urbe condita* de Titus Livius, apărută la Viena în 1520; *Cazania lui Varlaam*, apărută la Iași în 1643; *Biblia* lui Șerban Cantacuzino apărută la București în 1688; *Numismaata durea* de Johann Himmellardt, tipărită la Anvers în anul l627 — ultima achiziție fiind donată de curând de Andrei Debie.

Dintre manuscrisele care înnobilează colecțiile acestei instituții remarcăm pe cele ale lui Zacharia Antinescu (profesor și director al lui I.L. Caragiale); Alexandru Macedonski (*Noapte de iulie*); N. Iorga; N. Debie (*O cronică ploieșteană. 1825 – 1974. Muzica în viața orașului Ploiești*); C-tin Boncu (*Documente privind istoria petrolului românesc*); Paul D. Popescu (*Pagini din biografia deloc romanțată a orașului Ploiești*, 2 vol.) ș.a.

Sutele de cărți purtând dedicații autografe ale scriitorilor români și străini, fondul de carte veche românească și străină din secolele XVI – XIX consolidează prestigiul colecțiilor acestei biblioteci.

Nu putem trece cu vederea volumele cu legături prețioase și ilustrații aparținând unor artiști plastici ai vremii, cum sunt: François René de Chateaubriand – *Le Dernier Abence-rage* (roman, Paris, 1896), Dante Alighieri – *La Divina Commedie* (Firenze, 1907), ca și cele 2.181 de ex librisuri, dintre care amintim pe cele ale familiei C. Cantacuzino, Șerban Cioculescu, Anton Bacalbașa, Sandu Tzigara-Samurcaș etc.

În prezent, fondul de carte se îmbogățește cu aproximativ 15.000 volume anual și peste l00 de publicații periodice românești oferite cititorilor ce frecventează biblioteca, fapt dovedit de jumătate de milion de volume difuzate în cursul unui an.

Constituirea și elaborarea instrumentelor de informare bibliografică, cercetarea științifică și realizarea unor lucrări

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

care să îmbogățească fondul monografic al județului Prahova reprezintă o altă latură a activității bibliotecii, implicit a Serviciului de documentare și informare bibliografică. Prima și cea mai importantă realizare a acestei activități este elaborarea anuarului *Bibliografia Prahovei*, inaugurată în 1968, ajuns la al 35-lea volum.

La aceasta se adaugă numărul mare de lucrări elaborate și editate, precum: bibliografii, documentare bibliografice, dicționare, indici analitici, cataloage, monografii etc., din care amintim: *Personalități prahovene* – dicționar bio-bibliografic; *Agatha Grigorescu-Bacovia* – bio-bibliografie; *Nichita Stănescu* – bio-bibliografie; *Publicații periodice prahovene (1865 – 1990)* – Catalog alfabetic; *Repere în timp* – monografie (Biblioteca Jud. "N. Iorga"); *Ploieștiul în literatură*: antologie; *Eminescu în Prahova*: documentar bibliografic; *Un Tezaur Cărturăresc din Secolele XVII – XIX în colecțiile Mănăstirii Zamfira*; *Neamul românesc literar*: indice analitic; *Azi*: indice analitic etc.

Nu trebuie trecute cu vederea comunicările și referatele prezentate pe plan local sau național, cuprinse în volumul anual *Valori Perene ale Spiritualității Prahovene*, precum și colaborarea specialiștilor bibliotecii la revista instituției "Gazeta cărților" sau la revistele culturale locale sau centrale: "Biblioteca", "Repere", "Axioma", "Orion", "Citadela literară" etc.

În ultimii ani, sub egida bibliotecii, din inițiativa și în coordonarea directorului instituției, prof. N. Boaru, a apărut colecția "Cărticica de buzunar", în care au fost editate lucrări ale scriitorilor clasici și contemporani, din care amintim: I.L. Caragiale: *Cele mai frumoase scrisori* și *Triptic pentru Eminescu. În Nirvana. Ironii. Două note*; Stratan, Ion: *Cafeaua cu sare*; Geo Olteanu: *Stanțe*; Petrescu-Redi, Nicolae: *La fereastra oglinzii*; Mihai Cochinescu: *Tratat de caligrafie*. 24 de eseuri de miniatură; Vintilă Brătianu și C-tin Călăceanu: *Politica de stat în industria petrolului*.

Lăudabilă este și inițiativa înființării Cenaclului literar pentru tineretul școlar "Orfeu" – octombrie 1967 – îndrumat și coordonat de-a lungul timpului de scriitori consacrați, membri ai Uniunii Scriitorilor – George Moroșanu Hristu, Cândroveanu, N. Rădulescu-Lemnaru, Mariana Costescu, Ion Stratan, Marta și Simion Bărbulescu – a cărui activitate este evidențiată în multele culegeri și volume personale editate: *Păsări de lumină*: antologie literară, *Pomul vieții*. 1967 – 1997. 30 de ani de cenaclu, *La porțile visului*: culegere de versuri și proză, *Drumul spre nimeni*: versuri, *Febra visului*, *Gânduri întrerupte*, *Policromii*, *Firul Ariadnei* etc.

Începând cu 1991, biblioteca reia editarea în serie nouă a "Gazetei cărților", publicație de bibliografie, literatură și cultură, continuarea unei tradiții inaugurate la 15 februarie 1921 de către fondatorul său, D. Munteanu-Râmnic.

Anul 1982 marchează începutul introducerii tehnicii de calcul în activitatea bibliotecii noastre, primul pas finalizându-se în 1992, când se realizează primul volum din *Catalogul de creștere a colecțiilor în sistem automat*. De la două calculatoare și o imprimantă existente în 1982 s-a ajuns astăzi la crearea unei rețele de calculatoare (25 la număr), la interconectarea la sistemul internațional – Internet, realizarea paginii Web, la implementarea calculatorului în evidența cititorilor și evidența contabilă, preconizându-se extinderea acestuia la elaborarea bibliografiei locale, împrumutul de cărți la domiciliu, gestionarea colecțiilor.

Pe aceeași linie a automatizării se înscrie și realizarea cărții electronice – CD-Rom, pentru câteva dintre publicațiile deosebite existente în fondul de carte: M. Sevastos: *Monografia orașului Ploiești*, G.Călinescu: *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, A.D. Xenopol: *Istoria românilor din Dacia*, *N. Stănescu – bio-bibliografie*.

Permanent, în cadrul bibliotecii sunt organizate întâlniri ale publicului cu personalități ale vieții culturale locale și naționale, vernisarea unor expoziții de carte și de artă în spațiul expozițional din rotonda instituției, lansarea celor mai recente și valoroase apariții editoriale. De menționat implicarea biblitecii noastre în organizarea unor ample activități culturale la nivel județean, dedicate unor mari personalități ori momente cultural-istorice cu rezonanțe naționale (Anul Eminescu, Anul Caragiale, Festivalul Nichita Stănescu).

Prin specialiștii săi, biblioteca asigură îndrumare și asistență de specialitate pentru cele 90 de biblioteci sătești, comunale și orășenești din județ, implicându-se în organizarea permanentă a unor manifestări culturale de ținută.

Începând cu 1995, biblioteca și-a intensificat relațiile cu bibliotecile din Basarabia pe linia îmbogățirii fondului de carte românească, donațiile realizate de instituția noastră ridicându-se la 5.000 de volume, de care au beneficiat bibliotecile din localitățile Căușeni, Orheiul Vechi, unde a fost înființată filiala "Biblioteca Ploiești" și Cimișlia (jud. Lăpușna), unde Biblioteca "Mihai Eminescu" a primit încă 3.000 de volume și a cărui principală sală de lectură poartă numele savantului Nicolae Iorga.

Anul trecut, biblioteca a participat la ampla manifestare expozițională "EuroPrahova 2002", organizată de Consiliul Județean Prahova, în perioada 2 – 15 septembrie, cu un stand propriu de peste 100 volume, carte veche și contemporană.

Această scurtă sinteză radiografică a bogăției și diversității activității unei instituții cum este biblioteca ploieșteană confirmă încă o dată valoarea și prestigiul său sub toate aspectele.

Serviciul de Documentare
și Informare Bibliografică

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Din activitatea Comisiei Naționale a Bibliotecilor

În primul trimestru al anului trecut, Comisia Națională a Bibliotecilor s-a întrunit în ședință comună de patru ori. În cadrul ședințelor de lucru, C.N.B. a dezbătut și a aprobat următoarele documente: amendamente la Legea bibliotecilor (nr. 334/2002); norme de clasare a bunurilor culturale mobile – tip carte; regulamentul pentru împrumutul interbibliotecar intern; normele de execuție a activităților specifice de bibliotecă.

De asemenea, conform Regulamentului de organizare și funcționare a C.N.B., s-a stabilit structura nominală a subcomisiilor de specialitate, după cum urmează:

1. Strategia și managementul sistemului de biblioteci din România. Președinte – Mircea Regneală. Membri: Vasile Țâra, Alexandru Călinescu, Liviu Butuc, Doru Radoslav, Teodor Ardelean, Victor Petrescu, Rodica Maiorescu, Victor Duțescu, Anca Bogdan, Doina Popa, Liviu Dediu, Aluna Bejan și Marian Nencescu.

2. Informatizarea și modernizarea structurilor și activităților de bibliotecă. Președinte – Marcela Ciorcan. Membri: Liviu Dediu, Floarea Moșoiu, Doina Ostafe, Luminița Gruia, Carmen Diaconescu, Olimpia Curta, Costache Agachi, Barbu Ștefan, Dan Matei.

3. Legislație, formare profesională și evaluare în bibliotecă. Președinte – Doina Popa. Membri: Rodica Cosmaciuc, Constantin Bostan, Eugen Iordache, Luminița Miron, Crina Mihăilescu, Gheorghe Buluță, Claudia Dumitran, Nicoleta Popescu, Aluna Bejan, Adriana Szekely, Constantin Mătușoiu, Silvia Nestorescu, Ioana Robu, Marilena Guga, Hermina Anghelescu, Daniela Mihalache.

4. Gestionarea și protejarea patrimoniului cultural – tip carte. Președinte – Mariana Iova. Membri: Dorin Teodorescu, Ana Andreescu, Gabriela Dumitrescu, Monica Tatușescu, Mariana Jaklovszky, Elena Maria Schatz, Rodica Popescu, Constantin Mălinaș, acad. Gabriel Știrbei, Florin Rotaru, Rodica Maiorescu, Cristina Dan.

5. Publicații de biblioteconomie; editare. Președinte – Elena Leonte. Membri: Mircea Regneală, Liviu Butuc, Letiția Constantin, Doina Lică, George Corbu, Elena Bondor, Robert Coravu, Ion Horea, Emil Vasilescu, Paul Eugen Banciu, Victoria Stoian, Nicolae Rotaru.

În cadrul întrunirilor din lunile martie și aprilie au fost primiți în C.N.B., ca membri asociați, prof. dr. Ion Stoica, prof. dr. Hermina Anghelescu, conf. dr. Gheorghe Buluță, conf. dr. Constantin Mălinaș, dr. Florin Rotaru și au fost avizate dosarele specialiștilor propuși pentru atestare experți în carte veche românească și străină, manuscrise, bibliofilie, istoria cărții și a tiparului (Eva Isac, Dan Râpă Buicliu, Constantin Mălinaș, Dumitra Bulei, Simona Suceveanu, Adrian Mitu, Daniela Lupu, Ileana Ene, Roxana Susanu, Valeria Pituț, Radu Ștefănescu.

Pe agenda de lucru a C.N.B., pentru viitoarea întrunire, care va avea loc pe 15 mai a.c., se află definitivarea și aprobarea "Strategiei de dezvoltare a bibliotecilor din România în perioada 2003 – 2007".

Liviu BUTUC – Secretar C.N.B.

***Sub palmieri*, 1891**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Conferință PULMAN
"Bibliotecile, muzeele și arhivele învățând în Europa electronică"

În zilele de 13 – 14 martie 2003, la Oeiras, în Portugalia, a avut loc Conferința PULMAN cu titlul "Bibliotecile, muzeele și arhivele învățând în Europa electronică", organizată cu sprijinul financiar al Comisiei Europene. Au participat 200 de miniștri și specialiști din domeniul bibliotecilor din 36 de țări europene. La Conferința PULMAN a fost prezent dr. Florin ROTARU, Secretar de stat, Ministerul Culturii și Cultelor.

Manifestul de la Oeiras

Agenda PULMAN pentru Europa electronică

Miniștrii, factorii de decizie și specialiștii din 36 de țări europene au convenit asupra următoarelor priorități la Conferința PULMAN de la Oeiras, Portugalia, 13 – 14 martie 2003.

Este nevoie de o finanțare suficientă și de o susținere adecvată la nivel național și local:

• pentru întărirea rolului bibliotecilor publice, activând împreună cu arhivele și muzeele, ca elemente importante în îndeplinirea obiectivelor planului de acțiune e-Europe, prin accelerarea dezvoltării lor ca centre de acces la resursele digitale;

• pentru satisfacerea cerințelor tuturor cetățenilor în societatea informațională prin încurajarea adoptării politicilor și practicilor promovate de rețeaua PULMAN.

Pentru realizarea acestor obiective, bibliotecile publice, arhivele și muzeele trebuie:

• să ofere servicii de calitate, inovative, utilizând tehnologiile digitale, care permit cetățenilor să-și realizeze scopurile într-o lume aflată în schimbare și care să contribuie la coeziunea societății și la dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere în Europa;

• să urmărească o îmbunătățire considerabilă în utilizarea de către cetățeni a serviciilor bibliotecilor publice, mai ales cei dezavantajați din punct de vedere social sau digital, construind pe actuala bază a utilizatorilor de peste 150 milioane membri înscriși ai bibliotecilor publice din cele 36 de țări ale rețelei PULMAN.

Conferința PULMAN afirmă faptul că cetățenii vor beneficia în mod substanțial de sprijinul acordat bibliotecilor publice, arhivelor și muzeelor, la nivel local, național și european, în patru domenii specifice.

Democrație și cetățenie

Bibliotecile publice, arhivele și muzeele trebuie:

• să promoveze valorile unei societăți civile, democratice, servind nevoile întregii comunități, oferind acces deschis la cunoaștere și la toate culturile, combătând excluderea prin oferirea unor spații atractive și plăcute. Trebuie urmărite nevoile grupurilor speciale, cum sunt persoanele cu deficiențe, adolescenții, persoanele în vârstă, șomerii și cei care trăiesc în zonele rurale;

• să sprijine adoptarea serviciilor electronice în domenii precum politica, sănătatea, comerțul și educația prin facilitarea accesului utilizatorilor și prin instruire în utilizarea resurselor electronice.

Educația permanentă

Bibliotecile publice, arhivele și muzeele trebuie:

• să se concentreze asupra cerințelor copiilor și părinților, oferindu-le un mediu sigur și stimulant pentru învățătură și petrecerea timpului liber, cuprinzând jocuri și tehnologii noi și prin crearea parteneriatelor cu școlile și cu alte instituții educaționale;

• să-și dezvolte rolul de centre pentru educația deinstituționalizată și informală, oferind conținut, instruire și sprijin cetățenilor de toate vârstele, beneficiind la maximum de potențialul învățării electronice;

• să contribuie la dezvoltarea unei societăți informaționale funcționale prin continuarea promovării lecturii, utilizând toate mijloacele, inclusiv World Wide Web.

Dezvoltarea economică și socială

Bibliotecile publice, alături de arhive și muzee, trebuie:

• să ajute la combaterea analfabetismului digital și a excluderii digitale, construind în continuare pe succesul lor demonstrat ca Punctul Public de Acces la Internet (Public Internet Access Point – PIAP) cel mai utilizat al Europei, oferind acces și instruire persoanelor care prezintă riscul excluderii, ca și prin servicii prin noile canale, cum este TV digitală, în măsura în care devin disponibile la nivel local;

• să lucreze împreună cu comunitatea locală de afaceri și cu alți furnizori de servicii pentru a sprijini creșterea economiei cunoașterii în Europa prin oferirea serviciilor de informare cu valoare adăugată.

Diversitatea culturală

Bibliotecile publice, alături de arhive și muzee, trebuie:

• să încurajeze o înțelegere a valorilor comunității locale, a istoriei familiei și locului într-o lume din ce în ce mai globalizată, contribuind la crearea, accesarea și conservarea conținutului digital și analog pentru generațiile viitoare, cum este cel deținut de bibliotecile publice locale, muzee și arhive;

• să sprijine diversitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă, identitățile culturale și integrarea socială, mai ales prin implicarea cetățenilor și a grupurilor comunității locale în crearea unei "memorii comunitare" a resurselor digitale accesibile tuturor.

Planul de acțiune stabilit la Oeiras

Conferința PULMAN cere miniștrilor, factorilor de decizie și specialiștilor la nivel național și local:

1. Să stabilească **strategii** care să utilizeze și să dezvolte calificările și infrastructura rețelei fizice europene a bibliotecilor publice, arhivelor și muzeelor pentru dezvoltarea întregului lor potențial social, cultural și economic.

2. Să identifice prioritățile de **finanțare** naționale și locale pentru sprijinirea activităților-cheie, cum ar fi oferirea accesului la resursele electronice și la Internet, digitalizarea,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

coordonarea noilor servicii, asigurarea unei infrastructuri tehnice adecvate, incluzând conectivitatea de bandă largă, acolo unde este posibil, şi adoptarea standardelor comune.

3. Să ia în considerare cooperarea interministerială şi înfiinţarea unor agenţii comune pentru o decizie politică **coordonată** în sectorul patrimoniului cultural (biblioteci publice, muzee şi arhive).

4. Să dezvolte **parteneriate** efective între sectorul patrimoniului cultural local şi alte sectoare-cheie, sociale şi economice (educaţie, ocuparea forţei de muncă, turism, organizaţii comunitare etc.) pentru susţinerea reconstruirii serviciilor locale, pentru o mai bună gestionare a fondurilor şi un management mai eficient.

5. Să ofere acces **interactiv** la conţinut prin resurse digitale multimedia ilustrând istoria locală, literatura, arta, muzica, interesele comunitare, oferite ca resurse de învăţare.

6. Să susţină dezvoltarea **centrelor de excelenţă** pentru stimularea adoptării elementelor unei practici performante, necesare ca punct de pornire pentru o largă implementare a serviciilor inovative.

7. Să implementeze politici de **recrutare şi de perfecţionare a personalului**, salarii şi condiţii adecvate pentru crearea capacităţii şi îndemânărilor de rezolvare eficientă a cerinţelor utilizatorilor (de exemplu, sprijinirea învăţării şi utilizarea tehnologiilor societăţii informaţionale).

8. Să monitorizeze **cerinţele în continuă schimbare ale utilizatorilor** ca element al dezvoltării politicii profesionale şi al planificării investiţiilor.

9. Să măsoare şi să evalueze serviciile pe o bază reglementată, mai ales acelea care implică noi tehnologii, şi să elaboreze **criterii** pentru evaluarea impactului şi rezultatelor investiţiilor.

10. Să propună **activităţi de cercetare** la nivel naţional sau european bazate, acolo unde este oportun, pe parteneriate cu organizaţii de susţinere şi companii ale sectorului privat, inclusiv cele calificate în accesarea informaţiilor, construirea conţinutului şi digitalizare.

Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

100 de ani de la moartea lui
PAUL GAUGUIN
(1848 – 1903)

***Autoportret*, 1889**

Reproduceri în pp. 19, 21, 35

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECILE SCANDINAVE

Acces egal pentru toți?

Birgitta MODIGH

Bibliotecile publice sunt caracterizate de descentralizare. Suedia este o țară cu o populație rărită, în care cei 8,8 milioane de locuitori au acces la 1.200 de biblioteci din cele 289 municipalități. Adăugați la aceasta o rețea extensivă de biblioteci universitare și de colegiu, biblioteci școlare, biblioteci de spital și biblioteci speciale finanțate prin mijloace publice. Legea Bibliotecilor din 1997 prevede faptul că trebuie să existe biblioteci în fiecare municipalitate. Pentru completarea bibliotecilor municipale publice există o suprastructură care constă din biblioteci districtuale, centre de împrumut și o bibliotecă-depozit.

Legea Bibliotecilor prevede o bibliotecă în fiecare municipalitate, fără să prescrie standardul la care trebuie să ajungă aceasta. Statul nu poate să impună unei municipalități să-și ridice nivelul standardelor de bibliotecă și nici nu poate să încerce, prin intermediul finanțărilor, să compenseze diferențele dintre bibliotecile municipalităților. Din anii '90, diferența dintre standardele municipalităților a avut tendința mai mult să crească decât să scadă.

În apelurile Asociației Suedeze a Bibliotecilor și în scrisorile deschise adresate Guvernului și Ministerului Afacerilor Culturale, se cere o politică națională a bibliotecilor. De ce s-a pus problema unei politici a bibliotecilor în acest moment? Există mai multe răspunsuri. O decizie finală referitoare la o lege revizuită a bibliotecilor pare să întârzie. În ultimii ani, această lege a fost examinată și a fost anunțată o versiune revizuită. Se așteaptă ca aceasta să fie prezentată în toamna anului 2002.

Reprezentanți din sectorul bibliotecilor publice au spus că lipsesc în mod evident discuțiile despre rolul bibliotecilor publice sau că li s-a rezervat o poziție neînsemnată în problemele decisive de politică, cum ar fi educația, tehnologiile informaționale și dezvoltarea regională. Există o opinie generală că bibliotecile nu au atins nivelul necesar de prioritate cerut pentru a beneficia de sprijinul guvernului. Politica guvernului a cunoscut o deplasare de accent de la biblioteci spre eforturile în direcția aspectelor literare și de lectură.

Dintr-un punct îngust de vedere, există un anumit adevăr în aceste afirmații, dar există totuși mai multe inițiative biblioteconomice importante la nivel național. Există o lege a bibliotecilor comună pentru toate bibliotecile finanțate în mod public, care stabilește dreptul cetățenilor de acces la literatură, indiferent unde locuiesc și indiferent de situația lor financiară. Există un Catalog Național care este disponibil gratuit pe Internet. De asemenea, au fost lansate mai multe inițiative de îmbunătățire a facilităților din biblioteci pentru studenți, la toate nivelele.

Veriga cea mai slabă și mai decisivă în lanțul bibliotecilor publice este cea a municipalităților. Bibliotecile publice trebuie să-și stabilească noi priorități, poziționându-se în alte zone politice, încercând să se conecteze și să funcționeze în cadrul serviciilor de educație și sănătate.

Anii imediat următori vor fi hotărâtori pentru bibliotecile publice, dacă ele optează să se constituie ca parte din sistemul educațional. Majoritatea bibliotecilor publice sunt autorizate, din punct de vedere politic, să funcționeze mai întâi ca instituții culturale, cu obiective politic-culturale bine stabilite. Cu toate acestea, realitatea a arătat că biblioteca își schimbă direcția, devenind o resursă și un sprijin pentru studenți la diferite nivele. Această discrepanță trebuie să fie lămurită la nivelul municipalităților. Menirea bibliotecii trebuie scoasă în evidență și, dacă este nevoie, ea trebuie să facă față schimbărilor. Noțiunea de educație continuă poate să reprezinte un astfel de suport, în lupta cu schimbările, pe măsură ce confirmă, în timp, diferite tipuri de învățare permanentă.

Legarea în rețea regională a diferitelor categorii de biblioteci a devenit o realitate în mai multe regiuni, dar obiectivul înțelegerii reciproce este încă foarte departe. Există obstacole în realizarea sarcinilor, există diferențe în mediul educațional și, nu în ultimul rând, autorități responsabile disparate. Bibliotecile publice se îngrijesc de nevoile tuturor locuitorilor dintr-o municipalitate, în timp ce bibliotecile din sectorul învățământului superior vizează mai curând studenții ca grup-țintă.

Bibliotecile publice au mai multe sarcini care diferă în conținut, în timp ce sarcinile bibliotecilor universitare sunt mai clar direcționate. Bibliotecarii trebuie să combată părerea generală despre ei ca fiind "paznici în templul cărții", când ei ar trebui priviți mai degrabă ca piloți care ne conduc într-o societate a informațiilor și a cunoașterii. Întrebarea, dacă utilizatorul are într-adevăr acces, în condiții egale, la toate bibliotecile, persistă încă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca publică în serviciul societății civile

Dorte SKOT-HANSEN

Este rolul bibliotecii publice acela de a funcționa ca o comunitate-substitut pentru acele locuri de întâlnire informale care lipsesc în societatea postmodernă? Trebuie biblioteca să încurajeze oamenii să se adune acolo și este responsabilitatea bibliotecii să țină în viață o comunitate locală? Trebuie ea să fie un forum de dezbatere care se concentrează asupra valorilor și problemelor actuale? Pe scurt, trebuie biblioteca să fie unicul spațiu al societății civile pentru libera comunicare și reflecție critică în contrast cu comercializarea cunoștințelor și cu informația unidirecționată oferită de stat? Și funcționează ea într-adevăr ca atare?

Poate exista teama că funcția bibliotecii ca loc de întâlnire ar putea să dispară pe măsură ce ne îndreptăm spre o bibliotecă virtuală care, prin intermediul rețelelor, permite accesul la materiale digitale și la media. În cazul bibliotecilor din Danemarca nu se poate afirma lucrul acesta. Din contră, în Silkeborg, biblioteca înregistrează o creștere a numărului utilizatorilor care vin și din multe alte motive, nu numai pentru împrumut.

Dar rolul bibliotecii, ca loc de întâlnire, s-a schimbat odată cu introducerea tehnologiei informaționale: astăzi, publicul vine să utilizeze Internetul, jocurile pe calculator sau să creeze produse în atelierul multimedia, în loc de a citi doar un ziar sau o revistă.

Studiul lui Henrik Jochumsen și Casper Hvenegaard Rasmussen, *Does the library make a difference* (2000) arată că indiferent de stilul de viață al utilizatorilor, ei acordă o mare importanță bibliotecii ca loc de întâlnire. Autorii ajung la concluzia că nu există nici un indiciu că bibliotecile, așa cum le cunoaștem astăzi, să fie în pericol de a deveni superflue, deoarece "biblioteca nu este numai un centru de informare ci și un centru de cunoaștere, un centru cultural și unul din puținele locuri de întâlniri non-comerciale care există în comunitatea locală. Bibliotecile publice au sarcina de a se convinge că acest lucru este suficient de clar chiar în fața politicienilor locali".

Dacă bibliotecile funcționează din ce în ce mai mult ca un spațiu social, lucrul acesta ar trebui privit ca o reacție la lipsa locurilor de întâlnire publice în societatea postmodernă. Există o lipsă a locurilor unde să te simți o parte dintr-o comunitate locală, fără să fie nevoie a te alătura unei societăți, a frecventa cursuri serale sau a merge la o cafenea. Raportul englez *Libraries in a World of Cultural Change* (1995) susține că "pe măsură ce străzile și vitalitatea culturii străzii au fost ruinate de automobile, magazinele locale au fost înlocuite mai mult sau mai puțin de centrele shopping, muzeele și alte instituții publice au fost silite să impună taxe de intrare, posibilitățile de a merge, a privi, a sta la taifas, a sta undeva și a privi oamenii care trec, au devenit mai limitate și mai dificile. Considerăm că aceasta este una din cele mai fantastice calități ale bibliotecii publice ca teren neutru și teritoriu democratic, non-sectarian".

Dreptul – și posibilitatea – de a te deplasa liber în cadrul spațiului public este, așa cum afirmă citatul, una din cele mai importante calități ale bibliotecii publice. Faptul că este un "teritoriu non-sectarian" trebuie considerat în același timp ca o condiție de oferire a cadrului pentru libera comunicare și reflecție critică pe care le-am menționat mai sus. Acestea sunt cuvinte frumoase la un nivel înalt de abstracție și uneori par foarte îndepărtate de viața de zi cu zi din biblioteca publică, unde cozile lungi de utilizatori care doresc ultimul best-seller sau tinerii care se luptă pentru accesul la PC pentru jocurile pe calculator, încurajează cu greu reflecția critică.

Poate că biblioteca trebuie să fie organizatorul unor evenimente care să contribuie la dialogul despre valori prin oferirea unei arene pentru conflictele societății civile. Dar în general vorbind, biblioteca publică nu produce un mare impact asupra dezbaterii publice iar dezbaterea care se desfășoară în prezent pătrunde rareori în mass-media. Alte "spații" mai moderne din cafenele, galerii de artă sau, de exemplu, în Copenhaga, The Black Diamond, extinderea Bibliotecii Regale oferă spațiu pentru dezbaterile actuale din mass-media. Este nevoie de ceva nou. Cred că "Forumul viitorului", care a avut loc în primăvara anului 2000 în Kolding, a fost o încercare mai serioasă "de depășire a barierelor". S-a urmărit testarea rolului bibliotecii publice ca centru virtual al comunității prin experimentarea unor forme noi de cooperare cu factorii locali și concentrare pe biblioteca publică drept agendă a comunității locale.

La baza Forumului s-au aflat zece prelegeri prin care experți danezi renumiți și-au prezentat punctul de vedere despre societatea viitorului, tratând subiecte "fierbinți", cum ar fi mediul înconjurător, ingineria genetică, tehnologia informațională, stilul de viață etc. La fiecare prelegere, o "celebritate" locală juca rolul oponentului. Prelegerea a fost lansată și pe rețea, în full-text, cu sunet și imagini. Pagina web a proiectului a configurat un forum pentru viitoare discuții iar atunci când proiectul s-a terminat, site-ul a fost prezentat autorităților locale ca un semnal de pornire pentru un nou proiect despre viitorul orașului. Acest model este o propunere foarte interesantă pentru noile activități ale bibliotecii, și chiar fără partea virtuală, seria ambițioasă de prelegeri a întărit posibilitatea reflecției critice despre societatea viitorului, unde fiecare a simțit că poate să aibă un cuvânt de spus în cadrul dezbaterii.

Dacă biblioteca trebuie să acționeze în serviciul societății civile, nu trebuie să existe o listă secretă de probleme trecute pe agendă sau cerințe speciale. Societatea civilă nu trebuie să fie subordonată bibliotecii, dar biblioteca trebuie să ofere un cadru pentru societatea civilă pentru ca actualul public critic să se poată manifesta. Biblioteca trebuie să promoveze valori specifice. Atunci când selectează materialele sau când organizează evenimente culturale, biblioteca nu trebuie să încerce să promoveze anumite puncte de vedere morale sau valori naționale canonizate.

Societatea civilă nu trebuie să se ocupe numai de spiritul comunitar ci și de opoziție iar bibliotecile publice nu pot să pretindă a fi singurele care cunosc "adevăratele" valori sau ceea ce constituie viața "bună" într-o societate diversă din punct de vedere cultural. Biblioteca publică poate, totuși, să arate cum funcționează în practică valoarea fundamentală a unei societăți democratice, și anume libertatea de expresie.

(Din "Scandinavian Public Library Quaterly" nr. 3/2002,
Danish National Library Authority, Copenhaga)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Teatrul de păpuși "Licurici" și "Ludoteca" – două experimente reușite la Biblioteca "Ion Creangă"

Delia NISTOR

Teatrul de păpuşi "Licurici", pe parcursul celor 30 de ani de existență, a creat o lume de basm în care copiii şi-au dat mâna şi au trecut de la vârsta jocului la aceea a lecturii.

De la preşcolari până la părinți, care din păpuşari au devenit spectatori, generații după generații au venit şi vin cu drag, retrăindu-şi amintirile sau acumulând amintiri.

Creat de copii pentru copii, sub îndrumarea Gabrielei Stamatiade, care din bibliotecar s-a transformat în păpuşar, teatrul de păpuşi "Licurici" a devenit un simbol, o marcă pentru Biblioteca "Ion Creangă". Este o altă modalitate de prezentare a textului literar, de dezvoltare a imaginației şi de descoperire a talentului.

Ideea de la care a pornit activitatea acestui teatru este aceea de a da viață pe o mică scenă personajelor îndrăgite de copii din poveştile spuse de bunici sau citite în cărțile copilăriei. Legătura dintre carte şi teatru este continuă şi începe cu alegerea poveştii, adaptarea textului pentru scenariu. Confecționarea păpuşilor, repetițiile, imprimările, amenajarea scenei, realizarea decorurilor etc. au loc în atelierul "fermecat" al teatrului, care dispune de o locație foarte bună în podul clădirii, spațiu special amenajat în acest scop printr-o politică eficientă de folosire a fiecărui colț. Totul are farmec, de la amenajarea spațiului până la pelerinajul zilnic al copiilor deveniți păpuşari, dar şi confecționeri, mânuitori, designeri, sunetişti, actori.

În fiecare sâmbătă, aici, în strada Christian Tell nr. 10, la teatrul "Licurici", copiii pot participa la repetițiile cu public sau la spectacole. Colectivul teatrului răspunde de fiecare dată invitațiilor de a prezenta spectacole şi în afara instituției.

De 15 ani, teatrul "Licurici" are o stagiune estivală în parcul Herăstrău, unde are un public al său, iar păpuşarii sunt aşteptați şi cunoscuți. În fiecare duminică, din iulie până în septembrie, copiii, veniți special sau în plimbare în parc, asistă cu plăcere şi cu entuziasmul vârstei la reprezentațiile teatrale.

Putem spune că acest experiment a reuşit şi prin faptul că în 1996 îndrumătoarea acestui teatru – d-na Gabriela Stamatiade – a fost invitată în Indonezia, la Bandung, la un simpozion internațional dedicat activităților educative prin teatrul de păpuşi, organizat cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la înființarea UNICEF. Materialele de prezentare (filmul "Children for children", diapozitive, fotografii) au încântat audiența mai ales prin faptul că au demonstrat că toate etapele de creare a spectacolelor sunt realizate de copii pentru copii, şi nu de profesioniști adulți.

Activitatea teatrului este foarte apreciată de spectatorii şi colaboratorii Bibliotecii "Ion Creangă": şcoli, grădinițe, case de copii, asociații care se ocupă de îngrijirea copiilor aflați în dificultate (Asociația Sfântul Stelian), Casa de Cultură a Ministerului de Interne etc.

Ludoteca este un spațiu special amenajat pentru a primi copiii preşcolari şi şcolarii mici. Ideea de la care s-a plecat a fost îmbinarea jocului cu lectura pentru segmentul de vârstă 3 – 8 ani, în aşa fel încât trecerea de la joc şi ascultat poveşti la lectura propriu-zisă a acestor poveşti de către fiecare copil să fie cât mai uşoară, iar *biblioteca* să rămână pentru copii un loc plăcut la care să dorească să revină.

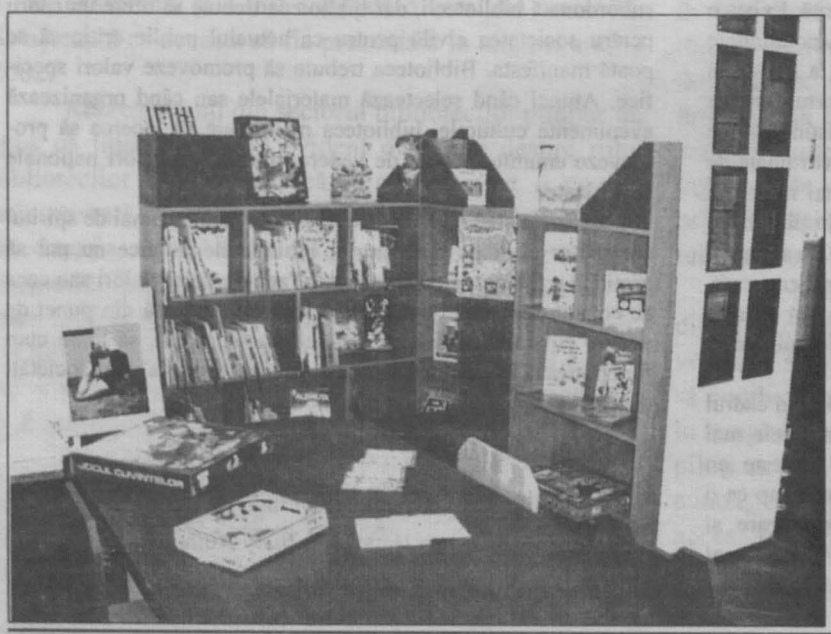

La început a fost doar un experiment, dar am avut plăcuta surpriză să constatăm că ideea are priză la public şi în fiecare zi sala este plină.

Ludoteca are un mobilier special, culorile sunt atractive (roşu şi crem), cărțile sunt pline de ilustrații şi text mic în limbile română, engleză, franceză, germană, italiană.

Elementul de noutate, foarte apreciat de public, a fost achiziționarea celor mai interesante jocuri pentru diferite vârste: cuburi, jocuri de construit, tablă pe care se poate desena, blocuri de desen, culori, vopsele sau jocuri care permit copiilor să-şi folosească imaginația, cunoştințele de cultură generală dar şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Gabriela Stamatiade cu Bobiţă

inteligenţa ("Nu te supăra frate!, "Cine ştie câştigă", "Prima mea carte-joc"); jocuri sportive care se pot desfăşura în are liber (fotbal, baschet etc).

Cei mai mari, care vor să se destindă după ce au învăţat la Sala de lectură, găsesc în Ludotecă jocuri de strategie economică şi afaceri ("Capital","Monopolys", "Lider"), strategie militară ("Risc"), scrabble, şah, jocuri de cuvinte, puzzle pe subiecte de geografie şi istorie, dar şi jocuri de familie care adună copiii şi părinţii, mai ales sâmbăta şi în vacanţele şcolare.

Aceste modalităţi de atragere spre bibliotecă a unui număr de copii de toate vârstele care găsesc aici ambianţa necesară pentru a studia, dar şi pentru a se destinde în timpul liber şi în vacanţele şcolare într-un mod civilizat şi educativ aduc colectivului Bibliotecii "Ion Creangă" îndreptăţite laude.

Biblioteca "Ion Creangă" se vrea un lider de opinie, un colaborator pentru cei care vor să se implice în educarea copiilor, dar şi în apropierea lor de CARTE într-o competiţie dură cu celelalte tentaţii oferite de mass-media (televizor, film, jocuri pe calculator etc.).

Frumosul, o tradiţie la Biblioteca "Ion Creangă"

Atmosfera pe care o găseşte publicul într-o bibliotecă trebuie să fie aparte, să aibă acel "ceva" care îndeamnă la lectură, studiu, dar şi la o linişte interioară pe care fiecare să o vrea repetabilă. Ambient plăcut, noutăţi editoriale, modernitate, dar şi tradiţie, sunt tot atâtea elemente care caracterizează activitatea Bibliotecii "Ion Creangă".

Frumosul, ca notă dominantă, se găseşte reprezentat de mulţi ani în biblioteca noastră în expoziţiile de artă plastică organizate lunar. Principiul de la care s-a plecat a fost acela de a oferi posibilitatea tinerelor talente să aibă prima expoziţie personală la vârsta copilăriei sau adolescenţei. Pe de altă parte, s-a urmărit ca viitorii artişti să aibă un *model* prin alternarea expoziţiilor amatorilor cu cele ale unor artişti plastici consacraţi, membri UAP, pictori profesionişti, graficieni.

Pentru că în rafturile bibliotecii publicul găseşte cărţi cu ilustraţii, am organizat deseori expoziţii de grafică. Alături de cartea tipărită se putea admira originalul desenului, copiii au stat de vorbă cu autorul cărţii, dar şi cu graficianul.

La vernisajul unor astfel de expoziţii în Biblioteca "Ion Creangă", ne-am bucurat de prezenţa unor graficieni de prestigiu: Octavia Ţarălungă, Adriana Mihăilescu, Elena Boariu-Opriş, Stela Creţu, Adrian Ionescu, Ecaterina Draganovici.

O altă componentă a acestei activităţi a fost şi este legătura permanentă cu catedra de desen a Inspectoratului şcolar al municipiului Bucureşti; profesorii de la şcolile bucureştene sunt colaboratorii bibliotecii, continuându-se în acest fel educaţia estetică începută în şcoală, în bibliotecă.

Sărbătorile religioase (Floriile, Paştele şi Crăciunul) sunt marcate în fiecare an prin expoziţii de icoane, de la an la an alternând amatori şi profesionişti.

Pictorii profesionişti Cătălin Băluţ, Svetlana Utto, Oana Ducu, Elena Oana Agapie au avut expoziţii de icoane în biblioteca noastră .

Expoziţii de icoane au avut şi elevii liceului "Nicolae Tonitza", ai şcolii "Sf. Arh. Mihail şi Gavril", ai Fundaţiei "Belizarie", ai Asociaţiei "Sfântul Stelian", lucrările

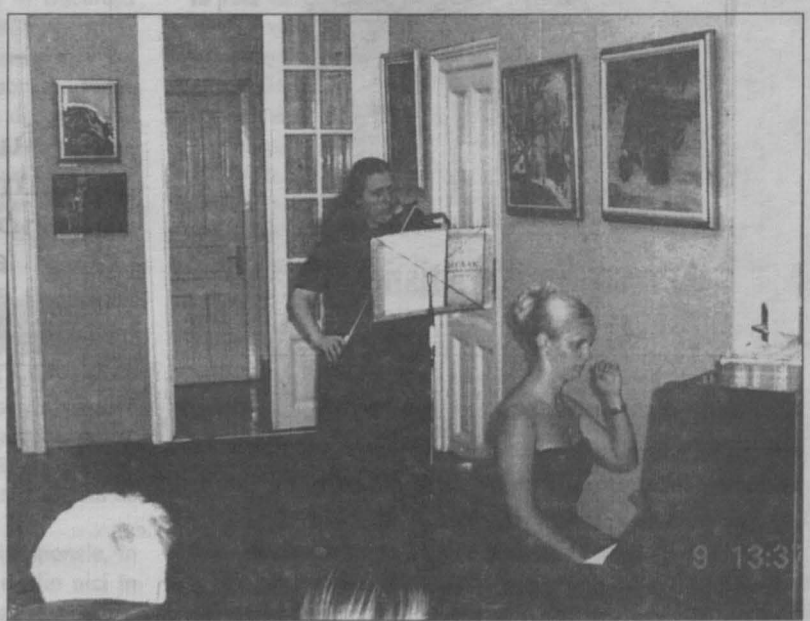

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

acestor copii fiind apreciate de vizitatorii expoziţiei.

Ziua de 1 IUNIE este în fiecare an marcată printr-o serie de manifestări culturale din care nu lipsesc expoziţiile de desene ale copiilor din şcolile bucureştene. Biblioteca se umple de culoare, diversitatea tematică şi de tehnică încântă ochiul, spre bucuria copiilor la vederea lucrărilor expuse.

Avem colaboratori permanenţi în rândul profesorilor de desen. Prof. Marcela Aelenei de la Şcoala 134, prof. Afrodita Buzoianu de la Şcoala 157, prof. Mihaela Filoteanu de la Şcoala 114 sunt doar câteva nume ale colaboratorilor noştri.

Expoziţii în 2003

În perioada 28 ianuarie – 28 februarie 2003, a fost deschisă expoziţia personală – "Pastel" a d-nei Mihaela Filoteanu, profesoară la şcoala 114. Vizitând expoziţia, elevii acestei şcoli au devenit prieteni ai bibliotecii.

În luna martie 2003 s-a organizat pentru prima dată o *expoziţie de goblenuri*, semnată de Adriana Constantinescu, reproduceri după mari maeştri ai picturii universale, sub titlul "Darul eternei primăveri".

A impresionat faptul că autoarea lucrărilor este în acelaşi timp artist dar şi meşter, izbutind cu o răbdare demnă de invidiat să realizeze lucrări remarcabile.

Sub genericul **Ziua Europei**, Biblioteca "Ion Creangă" a organizat în ziua de 9 mai, o manifestare în care, sub titlul "Culoare şi talent", trei pictori, Nicolae Filoteanu, Elena Oana Agapie – membri UAP – şi Andana Călinescu au expus lucrări înmănunchind o diversitate de motive şi soluţii plastice.

Vernisajul expoziţiei a fost urmat de un recital instrumental susţinut de prof. Monica Vlad la vioară şi prof. Marina Deaconescu la pian; coordonator prof. Doina Dumitraşcu.

Frumosul exprimat prin culoare şi acorduri muzicale (Bach, Mendelsohn-Bartholdy, Dvorjak), ambianţa cărţilor şi invitaţia la lectură – acestea toate au înseamnat Ziua Europei sărbătorită la Biblioteca "Ion Creangă".

O galerie de artă într-o bibliotecă, un fond de publicaţii de valoare, un ambient plăcut, dar şi posibilitatea de a te relaxa şi a medita, un loc unde să vrei să te întorci sunt tot atâtea reuşite ale colectivului Bibliotecii "Ion Creangă".

Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Biblioteca pentru copii "Ion Creangă"
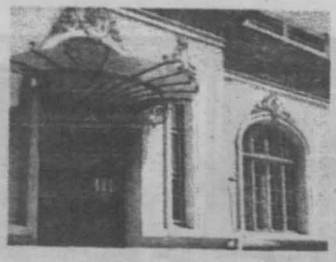
Adresa: Str.Christian Tell nr.10
Tel. 2127806

Biblioteca vă oferă:
- colecţii de publicaţii în limbile română,engleză, franceză,germană;
- sală de lectură;
- ludotecă;
- săli de împrumut;
- teatru de păpuşi.

Nu mai aşteptaţi, intraţi chiar azi pe poarta miraculoasă a bibliotecii !

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

La ceas aniversar

165 de ani de lectură publică în București

Sergiu GĂBUREAC

Este o realitate recunoscută, cu dovezi multiple, că bibliotecile publice sunt cele mai vechi instituții culturale laice de pe teritoriul României. Tot o realitate sunt și cuvintele lui Paul Valéry: **"Dușmanii cărții sunt focul, umezeala, timpul, prostia și propriul lor conținut"**. Dintre acestea, de perpetuă actualitate, au rămas prostia și propriul lor conținut. Timpul nu operează într-o **bibliotecă publică** întrucât menirea ei nu este de conservare permanentă a informației, excepție colecția de bază, această misiune având-o **biblioteca națională**, ci de a o circula intens și de a primeni continuu suportul pe care este înregistrată. Specialiștii altora avansează cifre de 7 – 10 ani, ca rată de înlocuire, ceea ce, la noi, pare de domeniul SF-ului! Nici de foc nu poate fi vorba, decât dacă e ordin să se incendieze vreo bibliotecă. Amintirile, în acest sens, sunt proaspete pentru națiа română, ca și promovările ulterioare!

În condițiile în care cererile de informații și lectură sunt din ce în ce mai mari, pare a fi un paradox pentru cei care consideră că există o supraofertă și o concurență informațională acerbă postdecembristă, lucru firesc într-o democrație și mai ales într-una pe cale de constituire, **prostia** face multe nedreptăți membrilor unei comunități. Din cauza ei, poate să nu fie asigurat accesul liber al semenilor la serviciile unei biblioteci publice, la informații și lectură, de fapt accesul la baza evoluției unei societăți. Simpla nealocare a spațiilor în locurile necesare dezvoltării serviciilor specifice bibliotecii publice determină adesea îngreunarea accesului la cunoaștere. Asta, în ciuda cunoașterii politicilor biblioteconomice coerente practicate de statele civilizate spre care tindem și a existenței unei legislații biblioteconomice românești cât de cât apropiate de standardele occidentale. Țări ajunse civilizate, accentuăm, și datorită existenței puternicelor centre de informare comunitară, adică **bibliotecile publice**.

Investiția în sistemul bibliotecilor publice este sinonimă cu investiția în democrație și crearea cu adevărat a egalității șanselor de informare, pregătire permanentă și perfecționare umană.

Împlinirea a 165 de ani de lectură publică în București reprezintă o sărbătoare a tuturor bucureștenilor. A celor știutori de carte, a celor dornici de informație, conștienți de puterea și misterul cuvintelor păstrate sau vehiculate pe diverse suporturi, hârtie deținând, încă, și nu numai la noi, supremația, atât din punct de vedere cantitativ, calitativ, mai ales, al accesibilității și, de ce ..., al plăcerii de a o răsfoi. Sunt citate, tot mai des, suporturile ultramoderne, dar ele rămân, deocamdată, cel puțin la noi, doar la nivelul citării și recitării cu prilejul simpozioanelor și al teoretizărilor savante.

Este un prilej de mândrie națională să constați că, în acele vremuri, autoritățile locale conștientizau impactul extraordinar pe care îl avea asupra evoluției și civilizării locuitorilor Bucureștilor deschiderea unei biblioteci publice. Ca să fim cinstiți și recunoscători, acest lucru nu se putea realiza cu niște conducători sau oameni politici analfabeți, fără existența unor biblioteci private sau personale. Istoria consemnează asemenea realități, dovadă fiind donațiile numeroase pentru prima bibliotecă publică instituționalizată de pe teritoriul Bucureștilor.

Era normal ca, înaintea înființării bibliotecii naționale, în adevăratul sens al sintagmei – obiectiv neatins pe deplin nici în prezent în România, bicefalitatea fiind o politică păguboasă și caracteristică orgoliilor mărunte – să apară bibliotecile publice.

La nivel de sistem, **biblioteca publică** a fost și va rămâne singurul serviciu public furnizor de informații și lectură pentru toate vârstele, toate profesiile și din toate domeniile cunoașterii umane. Cel mai mare și accesibil furnizor! Oriunde în lume, doar printr-o astfel de instituție se asigură accesul liber, biblioteca publică fiind puntea de legătură către cunoaștere, în timpul și după terminarea studiilor, garantând tuturor cetățenilor unei comunități dreptul la informație, pregătire continuă și lectură.

O realitate, puțin conștientizată și mediatizată, este existența profesiei de bibliotecar încă din zorii actualei civilizații umane! Dovezi?! Ninive, Assur, Babilon, Alexandria... Sigur că între prima bibliotecă publică, deschisă la Atena în secolul al VII-lea d.H. și cea bucureșteană este o diferență uriașă. În timp, urmarea reflectându-se în însăși evoluția celor două popoare pe scena istoriei. Cum destinul unei țări îl fac până la urmă elitele nației, evoluția diferită e din plin argumentată, la o analiză a realităților trecute și prezente.

La 8 iunie 1838, când dorința înaintașilor de a crea o asemenea instituție (dorință exprimată și de Alexandru Ipsilante la 1776 sau cea consemnată în anafora [raportul – n.n.] ***Epitropiei Școlilor*** din Moldova, de la 10 ianuarie 1828, prin care se cerea domnului Alexandru Sturdza înființarea unei biblioteci "pentru sporul învățăturilor") a fost înfăptuită prin deschiderea primei biblioteci publice bucureștene cu un prim sediu la ***Colegiul Sfântul Sava***, eram în rândul civilizațiilor europene! La baza acestui act de voință politică a stat Decretul Domnesc Nr. 21/22.02.1834.

Regulamentul de funcționare era redactat în termenii moderni ai timpului, iar relatarea din ziarul **ROMANIA**, Nr. 133, din ziua deschiderii, miercuri, 8 iunie 1838, ne scutește de recompunerea realității de atunci cu cuvintele noastre de acum: **"De astăzi dar biblioteca colegiului va fi deschisă publicului în toate zilele de la 10 ceasuri înainte de amiază până la 3 după amiază. In sala de citire intrând cineva și adresându-se către bibliotecar, va cere orice carte va vedea că se cuprinde în catalog, și fiind dată i se va da altă carte, cu care, așezându-se la masă, va putea citi sau scrie dintr-însa ceea ce va plăcea, având toată liniștea și comoditatea trebuincioase la asemenea îndeletnicire. Pe lângă masa de citire, se află așezate la îndemână toate obiectele ajutătoare, precum dicționare în limbile cele mai cultivate, harte de multe feluri, globuri ceresc și pământesc. Deosebit se află în sala de citire toate gazetele cele românești și unele dintre cele literare franțuzești. /.../ Pentru paza liniștii în sala Bibliotecii, singur publicul iubitor de citire este interesat, prin urmare se socotește de prisos a se recomanda cu deosebite reguli strașnice ... de toate turburări ce s-ar putea pricinui cititorilor cu vorbă tare, cu dispute, sau cu tropăituri zgomotoase. De aceea, Eforia lasă în dispoziția fiecărui iubitor de citire să prețuiască liniștea ce trebuie a o păzi în conversări ce va face cu ajutorul său, și nădăjduiește că mai nici unul va intra în sala de citire ca să distreze** (deranjeze – n.n.) **pe cineva, ci ca să respecteze sfințenia acelei adunări și să se folosească de înlesnirile oferite de acest așezământ obștesc"**.

Vremurile, dar mai ales prostia și-au spus din plin cuvântul asupra evoluției bibliotecii publice bucureștene după acest debut

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

POMANIA.

Міеркꙋрі, №ro. 133. 8. Іꙋніе 1838

Ачѣстъ фоае есе ꙟн тоате зілеле, афаръ дін Дꙋмінекъ.

Препꙋмъраціа се фаче ꙟн Бꙋкꙋрешті ла Лібреріа Кꙋрції ла Фред. Валбаꙋм едіторꙋл, афаръ прін жꙋдеце пе ла ДД. Професорії націоналі.— Прецꙋл пе ꙟн ан есте о сꙋтъ леї: пе о жꙋмътате де ан чінчіꙟечі леї.—Ꙟщііцꙋръріле се плътеск къте 30 парале де рꙟнд.

ЦАРА РОМѦНѢСКЪ.

Ефоріа школелор Націонале.

Потрівіт кꙋ діспозіціїле Регꙋламентꙋлꙋї школелор атєрнꙟндꙋсе ꙟн колеџіꙋл дін Сф. Сава, о бібліотікъ націоналъ компꙋсъ дін кърціле че с'аꙋ афлат ла Мітрополіе, ші дін алтеле че с'аꙋ маї кꙋмпърат кꙋ баніі дін каса школелор, ші съвꙟршіндꙋсе акꙋм каталогꙋл кърцілор челор францꙋзещі, се дескіде пꙋбліклꙋї деокамдатъ нꙋмаї ачѣстъ парте а Бібліотічії, ръмꙟінд а се ꙟнкрѣ неконтеніт ші каталоџꙋл челорлалте кърці, Латінещі, Італіенещі, Гречещі, Немцещі, Енглезещі ші Романещі, спре а се да ші ачелъ кꙋт маї кꙋрꙟнд ꙟн ꙟнтребꙋінцаре обшескъ.

Де астъзї дар, Бібліотіка Колеџіꙋлꙋї ва фі дескісъ пꙋбліклꙋї ꙟн тоате зілеле, дела 10 часꙋрї ꙟнаінте де амїазъ пꙟнъ ла треї дꙋпъ амїазъ.

Ꙟн сала де четіре ꙟнтрꙟнд чінева ші адресꙟндꙋсе кътре бібліотекар, ва чере орї че карте ва ведѣ къ се кꙋпрінде ꙟн каталог, ші ꙟндатъ і се ва да ачѣ карте, кꙋ каре апєлꙟндꙋсе ла масъ, ва пꙋтѣ чіті сау скріє дінтрꙟнса чеіа че'ї ва плъчѣ, авꙟнд тоатъ лініщеа ші комодітатеа треꙋбінчоасъ ла асеменеа ꙟнделетнічіре.

Пе лꙟнгъ маса де четіре, се афлъ аквзате ла ꙟндемꙟнъ тоате обіектеле ажꙋтътоаре, прекꙋм, діксіонаре ꙟн лімбіле челе маї пвътікате, харте де тоате фелꙋрі, гловꙋрі чересче ші пъмꙟнтеск;

Деосебіт се афлъ ꙟн сала де четіре тоате газетеле челе романещі ші ачеле дін челе літераре францꙋзещі.

Кꙋ кꙋмпърътоареа че се фаче пе тот анꙋл де кърці ноꙋъ, дін фондꙋл че есте лєгаіт пентрꙋ ачѣста прін Регꙋламентꙋл школелор, прекꙋм ші кꙋ даніїле че се фак ꙟн деосебіте кърці, де ꙟнсе персоане коітоаре де біне ле обществ, кꙋмпърꙋл кърцілор се вор адъога дін че ꙟн че маї мꙋлт.

Ꙟкꙋм дар, ч'н маї пꙋтꙟръть а Ефо-

excelent. S-ar putea ca nu numai prostia unora să fie principalul vinovat, ci chiar ura şi frica de luminare/civilizare a poporului să fi condus la atâtea convulsii, la obstrucţionarea cu bună ştiinţă a accesării informaţiilor stocate într-o asemenea instituţie de cultură. Se ştie că politicienilor (Atenţie! Nu oamenilor politici – n.n.) le este realmente frică de asemenea adevărate arme de distrugere în masă a prostiei, cunoscute sub banalul nume de **carte**. Informaţia este mai tare decât glonţul am spune, parafrazând pe Abraham Lincoln care era conştient de puterea votului. Dar, pentru a vota corect, trebuie să ai informaţii corecte!

Chiar dacă datele sunt firave, certitudinea existenţei unor surse de informare şi lectură publică o avem atât prin menţiunile din documentele păstrate, cât şi prin însăşi evoluţia naţiunii române.

Regulamentul pentru bibliotecile publice, din 1864, rezultat al pachetului de reforme impus de domnitorul Al. Ioan Cuza, cu sprijinul nedisimulat al împăratului Napoleon al III-lea, prefigura, deja, o personalizare a bibliotecii în cele trei sisteme: **biblioteca naţională**, **biblioteci specializate** şi **biblioteca publică** sau dacă e să luăm în ordinea necesităţii, utilităţii, accesibilităţii şi eficienţei, fără nici o îndoială pe primul loc se situează biblioteca publică – centrul centrelor de informare şi educaţie permanentă dintr-o comunitate.

Uluitor, am fi tentaţi să spunem, a existat în acea perioadă un adevărat program de dezvoltare a sistemului de biblioteci publice, de fapt un program naţional de educaţie permanentă şi acces la informaţie, cum îl numesc specialiştii noştri contemporani! Sună lemnos "educaţie permanentă", după ce decenii întregi am tot vehiculat cele două cuvinte!

Nu trecem fără să amintim contribuţia bibliotecilor şcolare sau ale diverselor asociaţii culturale, precum şi cele ale bisericilor, fiecare cu utilizatori din comunitatea în slujba cărora se aflau. Toate constituiau o realitate care nu avea cum să fie stridentă, ca să capteze atenţia mediei de atunci. De altfel, biblioteca publică nu are nimic spectaculos în activitatea ei, relaţia cu membrii comunităţii fiind una intimă, discretă şi eficientă. Bibliotecarul public rămâne acelaşi sfetnic de taină al solicitatorului de informaţie şi lectură ca atunci când a apărut la curtea marilor regi, faraoni, împăraţi etc.

Nicicând **biblioteca publică** nu a fost un lux, pentru o societate, ci o necesitate corect percepută, în lanţul instituţiilor publice ale statului, de către autorităţile administrative dornice să fie în slujba membrilor comunităţii şi să introducă standardele civilizaţiei europene occidentale.

Lectura publică bucureşteană nu cunoaşte întreruperi, chiar dacă forma instituţionalizată, susţinută de stat sau de autorităţile locale, a avut numeroase sincope. În urma studierii documentelor timpului, la care am avut acces până în prezent, ne-am întărit convingerea că esenţa activităţii bibliotecii publice nu s-a schimbat. Doar unii mai descoperă, din când în când, "noua bibliotecă" sau "noul rol al bibliotecii publice" sau vehiculează truismul "să facem din biblioteca publică centrul de informare al comunităţii" (?!?), unii vorbind chiar de "noua mentalitate", prostia condensându-se în fraze şi sloganuri sforăitoare. Împreună cu **şcoala gimnazială**, **biblioteca publică** a rămas, este şi va fi acelaşi esenţial factor viu formator şi civilizator al unei comunităţi şi, în final, al unei naţiuni. Se modernizează mijloacele, aparatura, tehnologiile, însă esenţa, misiunea şi obiectivele rămân aceleaşi.

Despre împrumutul publicaţiilor se face vorbire încă din ***Regulamentul pentru Bibliotecile Publice*** întocmit de N. Kretzulescu şi semnat sub forma ***Decretului Nr. 1450/23.10.1864*** de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, când biblioteca publică de la **Colegiul *Sf. Sava*** devine **Biblioteca [Publică** – n.n.] **Centrală a Statului**. Împrumutul la domiciliu era asigurat în schimbul depunerii unei garanţii egale cu "preţul operei împrumutate" (art. 51, lit. c) şi "sub nici un cuvânt cărţile împrumutate nu vor sta în afară peste o lună de zile". Achiziţiile de mobilier se făceau, ca şi astăzi, tot prin licitaţii, iar recuperarea era o problemă demnă de ***Monitorul Oficial***, printre restanţierii anului 1871 numărându-se şi Bogdan Petriceicu Hasdeu cu 31 de scrieri sau, pe la 1884, Grigore Tocilescu cu 60 de scrieri sau Alexandru Odobescu... Drept recompensă, soţia celui din urmă donează Bibliotecii [Publice – n.n.] Centrale mai multe sute de volume în locul celor pierdute! Dacă tot am amintit de donaţii, să menţionăm şi prima donaţie legalizată sub numele "***Donaţiunea G.I. Costa-Floru***" şi care număra 1.331 de volume (Decretul Nr. 360/2.03.1877) către Biblioteca! [Publică - n.n.] Naţională din Bucureşti.

Tot dintr-un act oficial aflăm şi starea lecturii prin **Biblioteca [Publică** – n.n.] **Centrală din Bucureşti**. Anul 1891, consemnează ***Buletinul Oficial al Ministerului Instrucţiunii Publice*** (I, vol. 2, nr, 17, p. 133) din l5 aprilie l894, se încheie cu un număr de 9.590 de cititori şi 13.459 de volume împrumutate, ceea ce pentru populaţia Bucureştilor de atunci (cca 250.000 de locuitori) şi, mai ales, pentru procentul ştiutorilor de carte reprezintă cifre impresionante. În perioada 1897 – 1900, biblioteca era frecventată de circa 2.000 de cititori lunar, cu o frecvenţă medie de 40 – 50 de utilizatori pe zi, fiind împrumutate în jur de 3.000 de volume. Se pare că fluctuaţia personalului se menţine, astăzi, la aceleaşi cote de atunci, schimbarea bibliotecarilor şefi fiind, atunci, la bunul plac al ierarhilor! În 1894, se ajunge la concluzia angajării pe baza testării cunoştinţelor, una dintre probe fiind "***o zi de încercare în lucrările de Bibliotecă***". Câţi dintre puternicii zilei ar fi rezistat psihic la tirul întrebărilor "simple" ale solicitatorilor şi la rezolvarea treburilor curente, la o asemenea probă aparent uşoară!?

Despre mutarea bibliotecii nu insistăm. O întreagă odisee şi o neodihnă continuă până la desfiinţarea, discutată în ***Adunarea Deputaţilor***, când colecţiile "se cedează cu începere de la 1 aprilie 1901 ***Academiei Române*** care le va încorpora în propriile ei colecţii" (Legea Nr. 823 din 11.04.1901). **Biblioteca Academiei** era, de facto, **Biblioteca Naţională a României**.

Desfiinţarea bibliotecii publice a Bucureştilor a dat naştere unui adevărat scandal naţional. În 1915, într-un articol publicat în ***Drum drept***, din 15 noiembrie, intitulat **În ţara fără biblioteci, în neamul fără biblioteci**, vulcanicul Nicolae Iorga consemna: "La Bucureşti a fost o Bibliotecă [Publică – n.n.] Naţională aşa de neglijată, supt directori de «partid», încât a trebuit să se anexeze la biblioteca de specialişti a Academiei". Desigur, era un articol cu puternice accente politice (electorale), dar care exprima o realitate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tristă. Am putea crede că lectura publică în Bucureşti a murit în 1901. Fals. Cea instituţionalizată, susţinută direct de autorităţile locale, **da**. În ediţia a 3-a a lucrării concepute de maiorul Mihai C. Pântea, ***PLANUL ŞI GHIDUL ORAŞULUI BUCUREŞTI***, din 1923, la capitolul BIBLIOTECI sunt menţionate: "**Academia Română** (fostă Biblioteca Naţională) din calea Victoriei 125 (135); **Casa Macca**, Muzeul şi **Biblioteca pedagogică** a Casei Şcoalelor, str. Victor Emanuel III, 11; **Fundaţiunea Universitară *Carol I***, str. Wilson (fostă Vienei) 1; **Populară**, Fundaţia I.V. Socec, splaiul Cogălniceanu 35; Saniel Marcus, str. Mircea Vodă 20", la care se adăugau cele ale gimnaziilor, liceelor, bisericilor sau ale unor societăţi culturale (***Ateneul Român, Liga Culturală*** ş.a.). Spre exemplu, la 1925, funcţiona biblioteca **Căminului Cultural *Principele Carol***, cu aproape 2.000 de volume, în Sectorul III Albastru (str. I. Opriş, 42 – azi cu zece numere la dreapta).

În 1919, prin decretul din 5 iulie se înfiinţează **Asociaţia Bibliotecilor Publice** cu caracter de stat condusă de acelaşi Nicolae Iorga. Tot Nicolae Iorga, împreună cu Liviu Rebreanu şi Victor Ion Popa, susţine necesitatea înfiinţării (de fapt, reînfiinţării – n.n.) bibliotecii publice a Bucureştilor. La 1 ianuarie 1935 se deschide **Biblioteca Municipiului Bucureşti** cu un fond de 8.023 de volume (populaţia capitalei fiind în jur de 750.000 de locuitori), publicaţii donate de personalităţi ale timpului sau de instituţii cu profil cultural (nici într-un caz revenirea celor "vărsate" la Biblioteca Academiei în 1901. Cea mai importantă achiziţie (cantitativă şi nu numai) fiind în 1945 "***Fondul Ion Popescu-Băjenaru***" cu 9.871 de publicaţii.

Nu trecem la perioada contemporană fără a aminti câteva nume de bibliotecari care au contribuit la civilizarea şi informarea comunităţii bucureştene: **George Ioanid**, primul bibliotecar public bucureştean, **August Treboniu Laurian**, **Ion C. Gârleanu**, **Iosif Genile** (împreună cu George Ioanid – realizatorul primelor cataloage de bibliotecă), **D.N. Preda**, **Gr.I. Dianu**, **N. Burghelie**, **Grigore Tocilescu**, **Dimitrie Cuza**, **Anghel Demetriescu**, **Ion I. Heliade Rădulescu**, **Cristu G. Cuţianu**, preotul **Simeon Popescu**, **Şt. Eftimescu**, **D. Ghimpa**, **C. Dumitrescu-Iaşi**, **N.I. Zaharia**, **F. Stănciulescu**, **Al. Obedeanu**, **E.N. Antonescu**...

Pentru anul înfiinţării şi după, amintim pe **Pompiliu Constantinescu**, **Mircea Ştefănescu**, **I. Anestin**, **Victor Ion Popa**, organizatori şi **Elena Getta Rally**, care, din 1949, funcţionează ca îndrumător la Secţia Culturală a Consiliului Popular al Capitalei. În acei ani a fost creată reţeaua de 35 de filiale, în 1950 stabilizându-se întreaga activitate a **Bibliotecii Municipale – Mihail Sadoveanu – Bucureşti** pentru cei peste un milion de locuitori. De numele Elenei Getta Rally se leagă şi adoptarea sistemului de aşezare sistematic-alfabetică a colecţiilor, elaborarea instrumentelor de informare, precum şi redactarea primului dicţionar de termeni de bibliologie.

Din nefericire, în anii totalitarismului, biblioteca publică a fost afectată de sistemul cenzurii având şi misiunea ingrată, de vehicul ideologic, pe de o parte, şi de adormire/drogare culturală, pe de altă parte.

Activitatea bibliotecii publice cunoaşte o dezvoltare dezechilibrată a domeniilor cunoaşterii, beletristica având puternice accente ideologizante. O bună parte a informaţiei tipărite, în special din domeniile care puteau revoluţiona şi educa conştiinţe, nu pătrundea în bibliotecile publice din cauza politicilor editoriale impuse de "lumina de la răsărit" şi, după 1965, de către "ai noştri". A fost prezentat, cu rare excepţii, un singur punct de vedere – cel al dictaturii comuniste gestionată, în mare parte, de analfabeţi. Este normal să ne asumăm trecutul, dar să nu exagerăm. În perioada totalitarismului, bibliotecile publice au fost, nu de puţine ori, adevărate spaţii culturale de rezistenţă naţională. Aici, în biblioteci s-au format generaţiile noi. Aceste realităţi ne determină să nu anatemizăm pe toţi bibliotecarii din această perioadă, mai ales că numărul acestora era extrem de mic comparativ cu cel al angajaţilor pe post de bibliotecar public. De aceea, pe lângă cei deja amintiţi vom menţiona şi pe cei care au contribuit şi s-au luptat pentru menţinerea şi dezvoltarea bibliotecii publice a Bucureştilor din anii ultimei jumătăţi de secol, inclusiv ai anilor postdecembrişti, ca **Pericle Mărtinescu**, **Eufrosina Botescu**, **Gr. Popescu-Băjenaru**, **Nicolae Pascu**, **Ion Hulea**, **Alexandru Hoajă**, **George Ionescu**, **Gheorghe Buluţă**, **Rodica Cosmaciuc**, **Florin Rotaru** şi mulţi alţii.

Puţini ştiu că un **bibliotecar public profesionist** se formează poate mai greu decât un agent al serviciilor secrete. În circa 5 – 10 ani. Nu este o glumă. Este o altă realitate puţin cunoscută. Mulţi angajaţi din biblioteca publică românească, din varii motive, au avut şi au statutul de navetist între două locuri de muncă mai uşoare şi, bineînţeles, mai bănoase. Credem că profesia de bibliotecar public a fost premeditat depreciată prin salarizarea indecentă practicată de ocupanţii locurilor de decizie a acelor ani. Fluctuaţia de personal în biblioteca publică bucureşteană s-a mărit după 1989, odată cu creşterea plajei salariale, bibliotecarul public, eminenţa cenuşie a comunităţii în privinţa informaţiei din toate domeniile cunoaşterii, fiind cantonat, în general, sub salariul mediu pe economie. La care se adaugă discriminarea salarială, de neînţeles, faţă de alte sisteme de biblioteci româneşti cu caracter semiînchis. Toate acestea au dus la plecarea multor specialişti, la scăderea calităţii serviciilor oferite şi la instaurarea unei vizibile stări de insatisfacţie profesională văzând şi auzind ce se întâmplă după "cortina de fier" şi cum este tratat bibliotecarul profesionist în Europa occidentală. Europa spre care privim cu jind şi cu o oarecare invidie.

Afirmam că cererile de informaţie necesare membrilor comunităţii sunt din ce în ce mai mari, realitate de necontestat. În statistici corect interpretate. Mobilitatea şi continua adaptare a individului într-o societate civilizată presupune o permanentă informare şi pregătire la zi. Încă o realitate la care **Biblioteca Metropolitană Bucureşti**, care se revendică, pe drept, din prima bibliotecă publică a Bucureştilor, face faţă, din ce în ce mai greu, solicitărilor şi cerinţelor dezvoltării generale a comunităţii în slujba căreia se află. Desigur, există o bună activitate, chiar peste aşteptări faţă de condiţiile şi puţinătatea spaţiilor asigurate de către **Consiliul General al Municipiului Bucureşti**, dar personalul de aici nu se poate mulţumi, nici un moment, a fi la dispoziţie cu servicii specifice doar pentru jumătate din populaţia Bucureştilor şi la standardele româneşti ale anilor '80 din secolul trecut.

Dorinţa bibliotecarilor publici bucureşteni este de a fi în slujba tuturor membrilor comunităţii cu servicii diversificate măcar la nivelul prevăzut de legislaţia românească, dacă nu putem vorbi, încă, de standardele lumii civilizate, instituţia fiind serviciul cultural, asigurat de autorităţile locale, cel mai utilizat de către locuitorii Capitalei.

Biblioteca Metropolitană Bucureşti îşi va putea îndeplini misiunea de factor civilizator al comunităţii şi va atinge numeroasele obiective propuse pentru a contribui eficient la armonizarea comunităţii, eliminarea şi atenuarea factorilor sociali disturbatori, generatori de tensiuni interumane, doar prin asigurarea unor condiţii decente de organizare şi funcţionare, precum şi prin revenirea la funcţia ei naţională de ***bibliotecă publică centrală*** pentru sistemul bibliotecilor publice româneşti. Nu este corect ca un sistem de biblioteci să impună reguli specifice altui sistem. Vom reveni asupra acestor aspecte.

La ceas aniversar, gândurile noastre bune se îndreaptă spre acele biblioteci publice judeţene româneşti, ale celor de la malul mării sau poale de munte, din inima Transilvaniei sau ale câmpiei argeşene sau nordul ţării, care, prin eforturile constante ale autorităţilor locale, s-au apropiat mult de standardele lumii civilizate. Ceea ce ne bucură acum este aniversarea celor 165 de ani de informare şi lectură publică în Bucureşti şi speranţa că, într-adevăr, dorim să intrăm în rândul ţărilor **Uniunii Europene** şi cu capitala României, **Bucureşti**.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Evocare

Vocația europeană a scriitoarei Dora d'Istria

Cristia MAKSUTOVICI

În urmă cu 175 de ani, la 3 februarie 1828, în casa din București a banului Mihai Ghica și a soției sale Ecaterina Ghica Faca, se năștea Elena Ghica, viitoarea scriitoare cunoscută cu pseudonimul Dora d'Istria, una dintre cele mai strălucite minți feminine ale veacului XIX, decedată la Florența – Italia în ziua de 17 noiembrie 1888. Placa de marmoră de pe vila d'Istria poartă și astăzi inscripția: *La principessa Elena Koltzoff Massalski Ghika 1828 – 1888, Albanese d'origine, rumena di nascita, florentina di elezione, nobilito e glorifico se stessa. Per eccelse virtu d'animo e d'ingegno nel nome europeo di Dora d'Istria...*

Scriitoare de talent și cultură enciclopedică la timpul său, s-a bucurat de reale aprecieri în țară și străinătate. Din păcate, astăzi, cu rare excepții, este aproape complet uitată.

În manuscrisele lui Ion Heliade Rădulescu, aflate în fondurile Bibliotecii Academiei, găsim interesante referiri despre perioada de tinerețe a scriitoarei, cu care vom începe această scurtă rememorare.

„Dora d'Istria, născută Elena Ghica, era copilă, când în 1846 veni provizoriu în țară dimpreună cu mama sa, Băneasa Ecaterina Ghica. În returnarea sa în Viena întâmplându-mă pe același vapor, se improvizară versurile următoare, unele către Istru și altele pentru o copilă, ce deveni apoi bărbată, spre onoarea a două națiuni, greacă și română, vere primare de origine..." (mss. 5204, vol. II, f. 49). Pentru mai buna înțelegere a citatului, l-am transcris în ortografia actuală. Referitor la originea scriitoarei, Heliade avea în vedere faptul că Ghiculeștii, de neam albanez, împământeniți pe pământ românesc, deveniseră români, iar mama Dorei era grecoaică. Din poezia *La Elena*, scrisă pe vaporul „Galatea" în 1846, în drum de la Giurgiu la Viena, reproducem câteva versuri: *Ca un angel de frumoasă; / De-i vede-o, n-o mai uiți / Cu cosițe castanie, / Ochi albaștri ca seninul... Mult e bună, mult e blândă! / Mult e dulce, porumbița! / Și o chiamă Elenița.*

Mai sobru, Nicolae Iorga o caracterizează ca *„... fiind un produs al cosmopolitismului liberal și romantic de la 1840..."*, *„... o femeie cu un superior talent de asimilare și compilație, care a scris istorie, călătorii, considerațiuni filosofice, sociale, morale în limbile franceză și italiană..."*, concluzionând: *„Dora d'Istria nu trebuie uitată, cum a făcut-o atâta vreme incapacitatea mai multor generații de a ceti, a înțelege și a respecta o inteligență multilaterală îndreptată către toate marile întrebări ale timpului"*.

La mai puțin de un an de la moartea scriitoarei, în „Revista Nouă" (1887 – 1895, înființată de B.P. Hasdeu) din 15 mai 1889, sub semnătura lui G.I. Ionescu-Gion, apărea articolul „Dora d'Istria" care începea astfel: *„În cunoscuta* Gartenlaube *din Lipsca (No. 15 din 1864), d-rul Schmidt Weissenfels numesce pe Dora d'Istria* eine ungewöhnliche Frau-*uă, femeiă estraordinară. Doctorul german nu s-a înșelat căci, într-adevăr, pentru epoca și mediul în care a trăit; pentru puterea de asimilare cu care fusese înzestrată și*

pe care citiri și studii neîncetate i-o măreau continuu; pentru scrierile sele a căror varietate în subiecte nu este întrecută de cât de mulțimea lor, – Dora d'Istria merită pe deplin titlul de femeiă estraordinară*"*. După ce trece în revistă scrierile mai importante, recunoașterea valorii lor, națională și internațională, arăta că Dora d'Istria a fost membră a *„... celor mai multe din Academiele Franciei, Germaniei, Italiei, Americei, Greciei și Turciei europene. M.S. Regele României îi conferi medalia BENEMERENTI de aur. Prin votul Parlamentului athenian din 1868, Dora d'Istria a fost cetățeană a Greciei; mai pe urmă ea câștigase cetățenia de onoare în multe din cetățile Italiei meridionale"*. (p. 165) Amintim că renascentiști albanezi o caracterizau a fi *„cea mai strălucită stea de pe cerul nefericitei Albanii"*, iar în lucrările scriitorilor albanezi din secolul XX, cum ar fi de exemplu monografia *Jeta e Elena Gjikë (Dora d'Istrias)* apărută la Tirana în anul 1967 sub semnătura regretatului profesor Vehbi Bala, îi sunt recunoscute meritele de excepție în popularizarea cauzei naționale albaneze în opinia publică a vremii. De altfel, în același sens scria și G.I. Ionescu-Gion când arăta că: *„Popoarele Orientului european, începând cu România și sfârșind cu Albanesii, erau, sau cu desăvârșire necunoscute sau – ceia ce e și mai rău – cunoscute pe jumătate, în mod falș, în mod păgubitor"*. (op. cit. p. 165)

Problema mai bunei cunoașteri se pune și astăzi, cu atât mai meritorie fiind în secolul al XIX-lea, cel al naționalităților din Balcani.

Desigur că nu vom putea cuprinde zbuciumul unei vieți precuma fost aceea a Elenei Ghica începând mai ales cu anul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

1849 când, la vârsta de 21 de ani, se va căsători cu ofițerul rus de husari, principele Koltzoff-Massalski, descendent din familia lui Rurik, întemeietorul dinastiei țariste, fiind nevoită să-și urmeze soțul în Rusia, unde ideile sale liberale nu erau privite cu ochi buni. De altfel, după circa 5 – 6 ani, guvernul rus al împăratului Nicolae I a sfătuit-o să plece în alte locuri potrivite pornirilor ei spirituale. Va fi nevoită să reînceapă peregrinările, plecând în Elveția. În acești ani va pierde și unicul copil, un băiat, din căsătoria cu prințul Koltzoff-Massalski.

În legătură cu șederea în Rusia, circula un episod legat de „eleganța" ohranei țariste care, după ce a bătut-o cu vergi la fund, avea să o conducă la trăsură cu toate onorurile acordate unei prințese.

De acum înainte, timp de peste trei decenii, prințesa română Elena Ghica, adoptând pseudonimul Dora d'Istria, credem că datorită dorului de Istru, de Dunărea natală, își va dedica întreaga viață scrisului, cercetării istoriei și folclorului naționalităților oprimate, emancipării femeii, pentru drepturile naționalităților, publicând în cele mai bune reviste ale vremii precum „Revue des Deux-Mondes", „Nuova Antologia", „Rivista Europea", „Revue Suisse", „Revue Britannique", „Revue Politique et Littéraire", „International Review" din New York, „Pandora" din Atena, „Omiros" din Smirna, „Actele Sylogului" din Constantinopole, „Revista Orientală" și altele, dar partea esențială va fi opera literară și științifică, scrisă îndeosebi în limbile franceză și italiană asupra căreia vom insista mai mult, deși deosebit de interesante sunt și relațiile cu diferite personalități, de la revoluționarul Garibaldi la Pedro, împăratul Braziliei.

În anul 1855 îi apare prima lucrare de proporții, *La vie monastique dans l'église orientale*, Paris, 470 de pagini, intrând pe ușa din față a literaturii universale, dovedind o mare capacitate de sinteză și selectare a informației, dar în mod deosebit o cunoaștere a stării de spirit a Europei Centrale și de Sud-Est.

Considerăm însă că cea mai amplă și documentată lucrare, cu o mare implicare în ceea ce privește drepturile omului și naționalităților, multe dintre ideile exprimate atunci păstrându-și actualitatea, pentru profunzimea gândirii autoarei rămân studiile concentrate sub titlul *Femeile in Oriente*, cunoscute la noi prin ediția în limba română apărută la București în anul 1876, în traducerea lui Grigorie G. Peretz, înglobate în *Operile doamnei Dora d'Istria*, volumul II. Cartea se deschide cu o dedicație a autoarei către venerabilul său magistru G.G. Papadopulos, motivându-și astfel necesitatea lucrării: *„Astăzi, Occidentul nu-și aminteşte tot ce a făcut Orientul pentru dânsul; el uită bucuros și suvenirile timpurilor vechi și minunile Renașterii. Există chiar o școală care se înverșunează în mod sistematic să înnegrească pe Orientali, instituțiile lor religioase, tradițiile, ideile și legile lor. Femeile nu au fost cruțate. Mă încerc să răspund în acest uvragiu defăimătorilor, după ce m-am încercat să apăr libertățile Bisericii noastre..."*

Dacă timpul ne-ar permite să citim această operă vastă, am înțelege mai bine evoluția întregii societăți occidentale și orientale dintre secolele XIX și XXI în toate privințele. Este regretabil dezinteresul manifestat față de scrierile Dorei d'Istria și nu știm dacă se vor mai găsi cercetători care să se aplece asupra înțelesului național și universal lăsat moștenire de această ilustră femeie. Poate că unele manifestări privind viața și opera prințesei Elena Ghica vor stârni interesul reconsiderării, al redării publicului românesc a unor pagini extraordinare prin farmecul romantic, fastuoasa ambianță de cavalerism medieval, împletite cu ideile înaintate ale autoarei care cunoștea îndeaproape și zvârcolirile societății europene occidentale, trecută prin Marea Revoluție Franceză de la sfârșitul veacului XVIII și revoluțiile din 1848 care atinseseră și Țările Române. Ar fi un apel de suflet și mai ales de gratitudine de a reconsidera și a readuce sub privirile publicului de azi, îndeosebi ale tineretului, o operă românească de valoare universală, uitată pe nedrept.

Credem că nu greșim dacă am sublinia caracterul național, al relevării fondului comun istoric și spiritual al românilor din toate principatele, oglindite în cântecele populare, legendele despre domnitorii și eroii români, descrierea ținuturilor, cu mai multă insistență asupra celor transilvane care atunci nu erau unite cu România. Sunt evidențiate vitejia, abnegația, cumpătarea, înțelepciunea conducătorilor români Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ioan de Hunedoara, Ștefan cel Mare, voievodul Mihai care a înfăptuit prima unire a Țărilor Române la 1600, considerat „viteazul vitejilor". În scrierea *Națiunalitatea romană de pre cantecele poporane*, exaltă vitejia și puritatea, nobletea sufletului țăranului român, vrednicia și bunătatea, frumusețea naturală a femeilor, realizând spectaculoase descrieri mirifice ale peisajului, fără a uita să amintească exploatarea socială și națională a asupririi străine. Această scriitoare cosmopolită știe să discearnă aspectele legate de naționalitate și drepturile de afirmare a acesteia în toate cazurile. Sub forma unor scrisori expediate din Transilvania unei prietene din Europa occidentală, Dora d'Istria prezintă cu lux de amănunte aspecte despre opresiunea socială și națională, viața și starea grea a țăranului român, neîngenuncheat, care își păstrează nealterate obiceiurile străvechi, frumusețea portului, a construcției bisericilor și gospodăriilor, ospitalitatea tradițională, explicând că *„... orice Român din Transilvania care conservă credințele noastre, rămâne Român cu toate încercările ce s-ar întreprinde ca să-l facă să uite originea sa"*. În scrierile sale nu uită să-i amintească și pe românii din Bucovina, Basarabia, marile grupuri de la sud de Dunăre, *„... conservând cu fidelitate naționalitatea, limba, costumul și tradițiunile"*.

Fapt surprinzător, Dora d'Istria care cutreierase întreaga Europă, dar și Orientul, era la curent cu mișcarea de eliberare națională a popoarelor, propune și soluții politice, declarându-se adepta unei confederații balcanice, menită să fie eliberată de orice stăpânire străină, pentru a face front comun și a rezista presiunilor imperiilor otoman, țarist și austro-ungar. Ea avea să scrie, înainte de războiul ruso-româno-turc din 1877 – 1878 și de Congresul de la Berlin (1878), că: *„În cazul când imperiul otoman s-ar dizolva, Românii, Grecii, Sârbii, Albanezii și Bulgari ar trebui, dacă ar înțelege adevăratele lor interese, să formeze o Confederațiune care să respecteze, ca Elveția, tendințele diverselor naționalități, permițând de a întruni puterile lor contra inamicilor din afară"*. Desigur că era o utopie, dar în situația eliberării de sub Imperiul otoman constituia una dintre soluții, și dacă ne gândim la românii de la sud de Dunăre, ar fi fost una salvatoare și pentru ei.

Scriitorul C. Gane, autorul cărții *Amărâte și vesele vieți de jupânese și cucoane*, referitor la Dora d'Istria, sesiza corect că: *„Opera ei e plină de românitate, și nu accidental, ci principal. În orice domeniu a scris, țara ei de origină are priori-*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

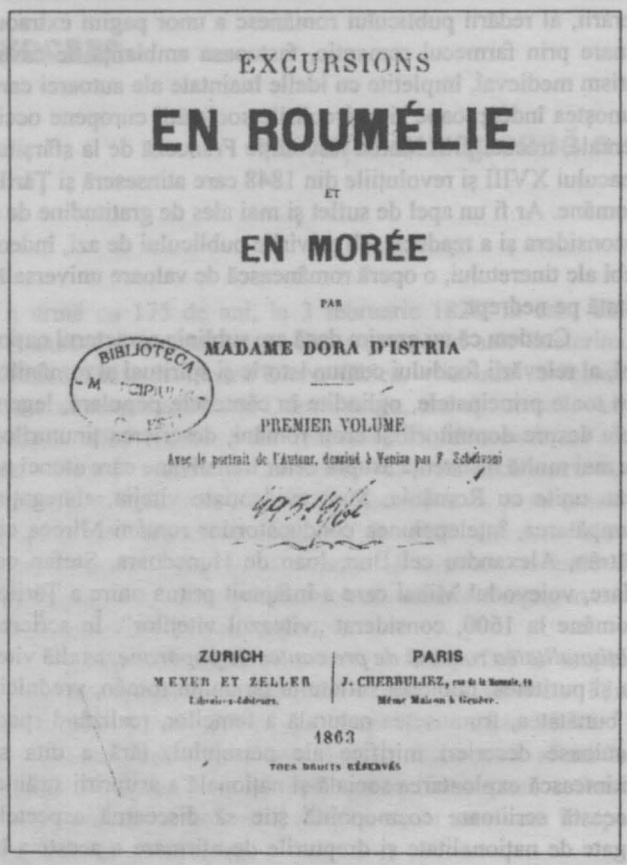
EXCURSIONS

EN ROUMÉLIE

ET

EN MORÉE

PAR

MADAME DORA D'ISTRIA

PREMIER VOLUME

Avec le portrait de l'Auteur, dessiné à Venise par F. Zobéniani

ZURICH
MEYER ET ZELLER

PARIS
J. CHERBULIEZ, rue de la Monnaie, 10

1863

TOUS DROITS RÉSERVÉS

tate în preocupările sale... trăind în meleaguri îndepărtate, inima i-a rămas, totuşi, în ţară..."

Vom trece la altă lucrare, o monografie dedicată familiei sale, celor zece domnitori Ghica ai Ţărilor Române, Muntenia şi Moldova, bazată pe cercetarea arhivelor din Veneţia, Viena, Paris, Berlin, Constantinopole etc., o reală istorie a secolelor XVII – XIX sub titlul *Gli albanesi in Rumenia*, apărută la Firenze în anul 1873, care se va adăuga alteia, *Gli albanesi musulmani*, apărută tot la Firenze în anii 1868 şi 1870, completând informaţia legată de prezenţa unor albanezi în posturi de conducere administrativă sau militară în Imperiul otoman. Dintre lucrările mai importante amintim *La Suisse-allemande et l'ascension du Moench*, Paris, 1856, în care se vorbeşte şi despre arborarea de către scriitoare a drapelului românesc pe cel mai înalt vârf al muntelui elveţian, *Excursion en Roumélie et en Morée*, vol. I şi II, Zürich, 1863, *Des femmes par une femme*, vol. I şi II, Paris, 1865, *La poésie des Ottomans*, Paris, 1877, precum şi *Vasilikia. Scene din haremul albanez*, Tipografia C.A. Rosetti, Bucureşti, 1879 şi altele, la care se adaugă numeroase studii şi articole publicate în reviste de prestigiu apărute în diferite ţări. Putem spune, o operă vastă, demnă de a stârni interesul specialiştilor de pretutindeni, dar mai ales al celor din ţara noastră.

În scrierile sale dovedea o mare putere de sinteză şi interpretare a evenimentelor şi problemelor, bogate cunoştinţe enciclopedice în varii domenii, de la istorie, economie, sociologie, etnografie la literatură şi artă, o exprimare elevată, fiind comparată cu George Sand. Madame de Staël sau contesa d'Agoult.

Criticul literar Şerban Cioculescu, într-un articol publicat în 1986, în „România literară", consemna elogios: *„Din familia Ghica (în albaneză Gheorghe), care a dat zece domnitori în Ţara Românească şi Moldova, s-au recrutat numeroşi scriitori şi o polihistoră, Elena Ghica (Dora d'Istria), scriitoare de limbă franceză şi italiană, cu inima împărţită între cele două patrii ale ei".*

Încă de tânără a stârnit admiraţia celor din jur. Profesorul său G.G. Papadopulos, viitor membru al Academiei din Atena, consemna: *„Genul ei precoce, bunătatea îngerească a inimii o făcură obiectul adoraţiunii alor săi şi podoaba curţii principelui Alesandru".* (Este vorba de domnitorul Munteniei, Alexandru Ghica, 1834 – 1842).

Giuseppe Garibaldi avea să o salute la sosirea ei în Italia, ca *„soră eroică, un suflet deschis celor mai nobile aspiraţiuni..."*

Dr. Adam Wolf de la Universitatea din Gratz arăta că: *„Prin lucrările, studiile, activitatea... a făcut ca numele de Dora d'Istria ce şi l-a ales să fie citat dimpreună cu numele nobililor spirite din secolul nostru; ca ideile ce ea expune să străbată lumea ca scântei de flacără; ca toţi cei care se interesează de operele inteligenţei să se simtă fericiţi de a o vedea şi a-i vorbi..."* (este vorba de secolul XIX).

Adela Woena de la publicaţia „L'Aurora" îi face un portret de excepţie, din care reproducem: *„Scriitoare distinsă care, sub pseudonimul de Dora d'Istria, a devenit atât de celebră prin operele sale literare şi filantropice... Această Doamnă extraordinară, pe care toţi autorii care au scris despre dânsa au numit-o în unanimitate gloria societăţilor civilizate..."*

Şi citatele ar putea continua. Dacă personalităţi străine ale vremii scriau atât de elogios despre ea, cu atât mai mult ar trebui ca noi, ca români, să-i studiem şi să-i popularizăm opera.

Aşa cum arătam la începutul acestui scurt expozeu, Elena Ghica (Dora d'Istria) a murit în noiembrie 1888 la Florenţa, în acelaşi an când se stingea din viaţă, la o vârstă foarte fragedă, la Paris, o altă compatrioată a noastră, geniala poetă Iulia Hasdeu (1869 – 1888), o altă personalitate literară pe nedrept uitată.

Credem că, indiferent de vicisitudinile prin care trecem în această interminabilă perioadă de tranziţie, nu putem neglija viaţa culturală, singura certă, în care putem vorbi despre latura europeană a vocaţiei româneşti, în care se înscrie la loc important şi scriitoarea Elena Ghica, aniversată astăzi într-un cadru atât de plăcut şi benefic oferit de Biblioteca Metropolitană Bucureşti în colaborare cu Fundaţia „Armonia" a Familiilor Etnic Mixte din România.

Comunicare susţinută cu ocazia manifestării
"Vocaţia europeană a scriitoarei Elena Ghica (Dora d'Istria) 1828 – 1888",
Biblioteca „I.L. Caragiale", 20 februarie 2003

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Corespondență din Franța

Omagiu lui Ilarie Voronca
Sub semnul prieteniei franco-române

Vineri, 4 aprilie 2003. Ora 16.00. Suntem numai cinci persoane în cimitirul Pantin-Parisien. Este ziua plecării în vacanța de Paşti a copiilor din zona pariziană şi ziua în care a ajuns la Paris un grup de senatori români. Diplomaţii şi ziariştii acreditaţi la ambasadă s-au scuzat în ultimele secunde. Suntem puţini, dar emoţia şi calitatea ceremoniei omagiale sunt mari. Prezenţa d-nei Catherine Noone, nepoată a lui Ilarie şi Colomba Voronca precum şi a fiicei lui Ernst Spirt, poetul foarte cunoscut în Franţa sub numele Claude Sernet, împreună cu soţul ei William, a fost un cadou deosebit atât pentru ziariştii români de la Radio-France Internationale şi specialiştii în avangarda română Petre Răileanu şi Vicenţiu Iluţiu, cât şi pentru autorul acestui articol, corespondent pentru presa română în domeniul cultural şi organizatorul omagiului.

Catherine a avut un cuvânt foarte frumos, declarând că se bucură de o manifestare franco-română atât de simplă şi plină de suflet. Fiecare participant a adus flori pentru poetul atât de drag: trandafiri galbeni din partea ziariştilor români, margarete galbene din partea cuplului Noone şi şase flori reprezentând ambele steaguri din partea autorului acestui articol.

În rostirea discursului meu m-am oprit la un moment dat, când Petre Răileanu, iubitor al lui Mihai Cosma (Claude Sernet) a ţinut să adauge câteva gânduri despre poetul Claude Sernet, despre relaţiile acestuia cu cumnatul său, în cuvinte foarte emoţionante pentru d-na Catherine Noone. Petre nu a uitat că s-a născut şi el la Brăila, afirmând că pentru Voronca să se exprime într-o altă limbă decât limba sa de naştere a fost o agonie de fiecare zi. Apoi a spus pe aceeaşi temă cum Claude Sernet purta în el embrionul fratelui geamăn şi cum scriitorii români poartă în ei, fără să ştie, embrionul fraţilor lor francezi. Am ascultat cu mare atenţie o poezie din Apprenti fantôme *şi o altă poezie, recitată cu o sobrietate deosebită de către Vicenţiu Iluţiu.*

La plecare, am aprins o lumânare şi am promis că mormântul poetului omagiat va fi refăcut pentru ziua centenarului, 31 decembrie 2003, când sperăm să fie multă lume aici, fie zăpadă, fie ploaie sau soare. Subsemnatul a intervenit deja în acest sens la autorităţile franceze şi la consilierul cultural al Ambasadei, Horia Bădescu, obţinând promisiuni din partea română.

"Nimic nu va îndurera frumuseţea lumii..."

(J.-Y. C.)

"Sunt om și nimic din ce e omenesc nu mi-e străin"

Jean-Yves CONRAD

Acest vers al lui Terenţiu devenit clasic ar putea să fie pus în evidenţă şi prin opera ta, Eduard Ilarie Voronca, dacă mă refer la cuvintele recente despre tine, pronunţate de prietenul tău Albert Roussanne în lucrarea *Voronca între oameni*, apărută în anul 2001 în departamentul Aveyron, acolo unde ai luptat alături de cei din rezistenţă pentru patria pe care ai adoptat-o, adică ţara mea de naştere: Franţa.

Ilarie Voronca (Eduard Marcus, dacă mă refer la numele tău adevărat, dar şi Alex Cernat sau Romero Valcia, dacă mă refer la pseudonimele tale), te-ai născut evreu, aşteptând ultima zi din al treilea an al secolului XX, adică ziua de 31 decembrie 1903 (17 decembrie stil vechi) la Brăila, fiind ultimul băiat într-o familie de 4 copii. Cu 19 ani înaintea ta, tot în acest port danubian s-a născut un alt gigant al literaturii române: Panait Istrati, dispărut prea devreme, în 1935. În oraşul natal, ai urmat cursurile primare şi liceale. Apoi, ai studiat la facultatea de drept, unde te-ai afirmat ca un student asiduu. În aceşti ani ai citit mult, mai ales literatură franceză. La 20 de ani, în 1923, ai publicat "Tristeţi", prima revistă avangardistă, cu ilustraţii de Victor Brauner. Atunci ai descoperit mişcarea literară *Dada* înfiinţată de prietenul tău Samuel Rosenstock (cunoscut sub numele Tristan Tzara) şi ai înfiinţat revista "75-HP", care s-a oprit după primul număr. În curând ai dat viaţă mişcării avangardiste împreună cu Marcel Iancu, Victor Brauner şi Jacques Hérold (Hérold Blumer).

Ajuns la Paris, ai absolvit facultatea de drept, în 1925. În anul următor, 1926, ai suferit la moartea mamei tale. Cu diploma în buzunar, ai intrat ca salariat al serviciului pentru litigii, la Compania de Asigurări "L'Abeille", unde ai muncit alături de un alt scriitor evreu din România, Benjamin Fondane (B. Fundoianu). În acest timp, ai publicat numeroase cărţi de poezii şi de proză (12 în total), ilustrate de nume prestigioase, ca

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ilarie Voronca – desen de Victor Brauner

Robert şi Sonia Delaunay, Marc Chagall, Constantin Brâncuşi, Victor Brauner, Michonze. Pe 4 octombrie 1928, ai obţinut autorizaţie printr-un decret regal să porţi numele Edouard Ilarie-Voronca. În 1930, te-ai retras de la Compania de Asigurări "L'Abeille" şi ai devenit corespondent de presă, neputând fi angajat la Compania de Asigurări "Concorde".

Ai obţinut cetăţenia franceză pe 16 iunie 1938. De câţiva ani – din 2 mai 1927 – erai căsătorit cu Colomba, sora prietenului tău Ernst Spirt, cunoscut în România sub numele Mihai Cosma, iar aici în Franţa sub numele său de poet, Claude Sernet. Cu mare emoţie vă spun că fiica lui Mihai Cosma, d-na Catherine Noone, a răspuns favorabil la invitaţia mea şi că este alături de noi azi, împreună cu soţul ei, William. În 1939, ai fost mobilizat şi apoi demobilizat. Ai servit în mod deosebit ţara pe care ai ales-o, în mişcarea de rezistenţă, cu numele Daniel, în regiunea Rouergue. Ai scăpat de Gestapoul care te urmărea ca evreu. În perioada aceasta dificilă şi plină de pericole, s-a revelat atât omenia ta excepţională cât şi discreţia ta aproape ireală, dar în mod profund română, dacă mă refer din nou la cuvintele lui Albert Roussanne:

"De la prima vedere, părea un om deosebit, cât şi ciudat, dacă mă refer la prezenţa sa fizică, un gigant blajin. Statura sa înaltă şi faţa plină, cât şi lăţimea în spete insuflau respect. Privirea sa umbroasă era reflexul unui suflet nestăpânit, de o sensibilitate fragilă, în contrast cu robusteţea sa fizică; disponibilitatea sa avea nevoie de o prietenie potenţială şi de iubirea oamenilor, cu atât mai mult cu cât era pândit şi marginalizat în timpul războiului. La 40 de ani se remarca prin bunătatea fiinţei sale. Dar cine se vede cu privirea celorlalţi? Eu l-am văzut aşa cum s-a văzut el însuşi mai târziu. «Eu sunt cocârjat pentru că am crescut brusc în adolescenţă. Mi-a fost întotdeauna ruşine că eram mai înalt decât oamenii de vârsta mea»*: aşa îi plăcea să spună lui Ilarie Voronca. Iar când vorbea despre culoarea feţei sale, spunea că* «a fost considerat întotdeauna ca un metis sau creol». *În realitate, la efectiv 40 de ani declara că* «linia obscură a nopţii înconjura tâmplele» *sale. Într-adevăr, ochii săi* «au fost plini de tristeţe». *Îi plăcea să fie iubit. Din când în când, părea că-şi exagera expresia feţei* «pentru a-şi dovedi lui însuşi», *spunea mai târziu Denys-Paul Bouloc, editorul său. Se ghicea o vibraţie intimă în manifestările sale exterioare. El trăia cu simţurile în stare de alarmă pe* «planeta aceasta pământească», *un jar reanimat, cu strălucirea inexorabilă a zilelor şi peripeţiilor sale, pentru cineva care visează la bolţi şi umbrare, în lumea polifonică unde, totuşi, tăcerea este regele solitudinii. Pământul, ţara atâtor drame pentru ochii exersaţi ai lui Voronca, s-a revelat ca* Beauté de ce monde [Frumuseţea acestei lumi], *carte apărută în 1939, care a fost în poezia sa o grădină şi un eden adevărat".*

Cum ai scris atât de bine: *"Laptele zorilor este rece, şi în pai se caută dimineaţa care se ţine în mână, la fel ca un ou".* În tinereţe, deşi ai tras pe dracu de coadă, rosteai:

"Bineînţeles, am cunoscut şi legea grea a muncii. Am fost alături de cei înfometaţi. Am fost studentul care trăieşte în mansardă, un muncitor necalificat sau secretarul care trebuie să suporte furia stăpânului, servitorul, ziaristul fără lucru, care merge de la o redacţie la alta, iar când am ajuns sus, am fost egal cu cei mai bogaţi".

În perioada dificilă a rezistenţei, prietenul tău, editorul Denys-Paul Bouloc, care a devenit executor testamentar al operelor tale, a publicat *Duveau ou l'Invisible à la portée de tous* [Duveau sau Invizibilul la îndemâna tuturor], care a apărut în 1941 la editura Ilot. Apoi, tot Bouloc a publicat şi *La Confession d'une âme fausse* [Mărturisirea unui suflet fals], 1942 şi *La Clé des réalités* [Cheia realităţilor], 1944, la casa de editură Méridien.

În *La Terre de France* [Pământul Franţei] ai scris:

"În sfârşit, am ajuns la marginea aventurii
Cum se numeşte acest pământ pe care călcăm
.....
Este pământul Franţei.
Aici, omul deschide toate cele patru anotimpuri
La fel ca pe toate cele patru ferestre spre căile cerului..."

Apoi, în *Ulysse*, acest vers atât de profund pentru noi, francezii îndrăgostiţi de ţara lor:

"Iată că pe diagonala inimei, Parisul se măreşte".

În sfârşit, în 1944, acest testament al vieţii tale:

"Peste tot am fost străinul a cărui voce este ca o ancoră care a stat îndelung în apă şi care iese acoperită

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de alge şi de scoici necunoscute aici".

După eliberarea Franței, te-ai întors în capitală, la sfârşitul anului 1944. Ai fost numit şef de serviciu pentru emisiunile în limba română ale postului de radio național Paris-Diffusion. Acolo, ai colaborat cu André Beucler, Philippe Soupault, Jean Breton, între alții, nişte oameni deosebiți. Ai făcut parte şi din Comitetul Național al Scriitorilor, care s-a înființat în cadrul Rezistenței intelectuale. Atunci, Edmond Humeau a vorbit astfel despre tine: *"Când mă gândesc la întâlnirea dintre Isou şi Voronca în cadrul studioului român la Radio-Televiziunea franceză, este obligatoriu pentru mine să consider că boierul era Voronca, chiar dacă părea mai supus când celălalt se declarase un geniu unic şi se dădea mare în ignoranța lui... Eu îmi mențin părerea că Tzara şi Voronca au fost asociați la revoluția poetică a limbii franceze la un nivel fundamental".*

Eduard Ilarie Voronca, tu care te-ai născut poet, ai ales să ne părăseşti în ziua de 4 aprilie 1946, acum exact 57 de ani, în arondismentul 18 din Paris, în apartamentul care ți-a fost împrumutat de către prieteni în deplasare. Denys-Paul Bouloc, cu care am vorbit la telefon în ziua de luni, 31 martie 2003, mi-a reamintit dejunul pe care l-a avut cu tine pe 2 aprilie 1946 în restaurantul radioului, pe avenue des Champs-Elysées, nr. 116, şi discursul pe care l-a rostit, alături de Jean Cassou, câteva zile mai târziu, când ai fost înmormântat, acum mai mult de o jumătate de secol. Omagiile post-mortem nu au fost scrise, din păcate, dar emoția nu a dispărut, este încă vie şi marchează pierderea ireparabilă a unui prieten atât de iubit. Chiar dacă nu a putut să fie alături de noi la acest omagiu atât de meritat, dragul meu Ilarie Voronca, Denys-Paul este aici cu gândul.

În încheierea cuvântului meu, ca un francez îndrăgostit de România şi de cultura română, mai țin să citesc din poezia ta *Fantoma ucenică*. Ai scris această poezie în 1938 şi eu am ales-o pentru cartea pe care o editez acum, *Parisul în inspirația poeților români*, o carte unde tu, Eduard Ilarie Voronca, ai un loc proeminent pe măsura talentului tău deosebit [...].

Iată o poezie în limba engleză, *Ilarie Voronca in a human voice* [Ilarie Voronca într-o voce umană], transmisă lui Petre Răileanu de un alt poet român contemporan, Valeriu Oişteanu, special pentru acest omagiu:

Ilarie Voronca talked to the Creator
Red air was full of flying oblongated fish
The sea descended from the Dolphins
While Silence was interrupted
By thunderous voice of the Creator
Maybe on a certain day God was Brancusi
The poet himself blind at the daybreak
Takes the tour of the artist-studio
Touching the sculptures by hand
There is a bell for each passerby
But the goddesses require quiet
The rest of the mourners faces
Are painted white for the drowned
In the quick-sand of memory
The poet kills himself at dawn
He only try to kill the monster
Sexually ambiguous Narcisus
His Cemetery-plot is in the sky
Next to Benjamin Fondane
Just above his resting place
At Cimetière de Pantin-Bobigny.
In Paris France.

Eduard Ilarie Voronca, tu care ai fost un *soare frățesc*, mi s-a părut normal să organizez această ceremonie de omagiere cu ocazia comemorării zilei tale de deces, în anul când vom sărbători 100 de ani de la naştere. Aş vrea să exprim un omagiu pentru soția ta Colomba, care a încetat din viață pe 22 august 1994, precum şi cumnatului tău Claude Sernet, care a murit 22 de ani mai târziu decât tine, pe 16 martie 1968, şi pentru toți prietenii tăi – în general evrei – membri ai avangardei române care au adus atât de mult vieții spirituale a capitalei şi țării noastre.

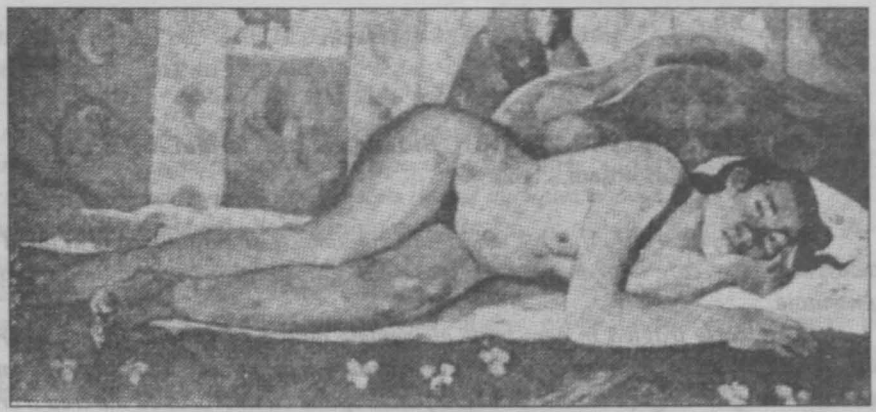

***Nevermore*, 1897**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

De acasă acasă. Pagini basarabene despre Nichita Stănescu
Prefață de acad. Mihai Cimpoi, ediția a II-a, îngrijită de C. Manolache și V. Romanciuc, Editura Libertas, Ploiești – Chișinău, 2003

... Cartea De acasă acasă *este un act de cultură – al Ploieștiului și Chișinăului – care se așează ca un semn lângă multe alte semne relevante pentru dorința firească a românilor din stânga și din dreapta Prutului de a fi împreună, într-o Europă unită și puternică.*

Sigur că, atunci, De acasă acasă *va semnifica aceeași circumscriere a spațiului etnic tradițional românesc, dar și o extensie, ca o îmbrățișare, spre toate celelalte etnii ale mult încercatului nostru continent.*

E un vis care se transferă clipă de clipă lumii reale. (C. Manolache)

Nichita STĂNESCU, ***Această țară de vis***
Prefață de Constantin Manolache, ediția a doua, Editura Libertas, Ploiești, 2003

Scrierile stănesciene adunate în această carte sunt scăpărări de geniu, pornite din puritatea unuia dintre cele mai înalte sentimente omenești – dragostea de țară și de strămbunii făuritori de țară.

De astfel de cărți avem nevoie întotdeauna, dar mai cu seamă în momentele dificile pe care le traversăm, cum este și cel de acum, momente care impun imperios acțiunea ca factor primordial în regăsirea Demnității ca Neam și ca Țară.

"Demnitatea omului ca ins nu are nici o importanță – spune Nichita Stănescu – dacă demnitatea națiunii și a statului nu este în vigoare"... (C. Manolache)

Horia BĂDESCU, ***Le vent et la flamme***
Préface de Dominique Daguet, Cahiers Bleus/Librairie Bleue, 2002

... Une poésie dépouillée de tout artifice inutile, blessée jusqu'à la mutité, où pourtant se multiplient les questions, jusqu'à l'affolement! On pourrait s'alarmer, sentir le cœur défaillir sous les assauts d'un ennui dément! Où donc nous conduisent ces mots malades, à l'intonation sourde et grave, ces images d'hiver qui vrillent l'œil de souvenirs cruels? La mort rôde en eux, souveraine, qui seule détient le secret de leur hésitation, un tremblement dans une lumière qui ne sait plus à quel soleil se vouer. À quelle croix parfois. Quel sommeil aussi... (Dominique Daguet)

Florica MADRITSCH MARIN, ***Buzunarele cerșetorului Klein***
Editura Axa, Botoșani, 2002

... Volumul pe care îl am acum în față mă uimește și mă tulbură prin tonul simplu, direct, de o transparență pe care doar marii poeți reușesc s-o atingă și prin pregnanța mesajului de o profundă umanitate.

... O carte tragică în care toate elementele de decor: spitalul, surorile, brancardierii, morga, sufe-rința bolnavilor din jur sunt implicate în drama propriu-zisă potențînd suferința pînă la limitele ei maxime. Ne aflăm în fața unui caz în care putem spune cu adevărat că durerea a creat poezia, o poezie matură, puternică, lipsită de orice artificiu al unei rostiri frumoase... (Nora Iuga despre volumul *Leda*, "Facla literară")

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

George MIHĂIŢĂ, *Dramele adolescenţilor*
Editura CD Press, Bucureşti, 2002

George Mihăiţă s-a hotărât să adune într-o carte cele mai interesante scrisori primite şi publicate la rubrica "Nimeni nu e singur" ţinută de el, timp de 10 ani, în revista "Salut"... Dovedind o îndârjire salutară, cunoscutul actor şi-a asumat toate riscurile. A trecut peste scepticismul confraţilor. A îndurat superioritatea dispreţuitoare a jurnaliştilor ce se cred singurii proprietari de condei în România de azi. A citit toate scrisorile primite şi a răspuns fiecărui autor cu maximă sensibilitate. A făcut asta doar pentru a da tiraj unei publicaţii? Doar pentru a face rentabilă o afacere? Fireşte că nu. A făcut asta dintr-o pasiune ale cărei resorturi îmi rămân enigmatice şi pe care sper că le va dezvălui într-o altă carte... (Ion Cristoiu, *George Mihăiţă a ţinut locul la mii de taţi*)

Cristian MATEI, *Într-o margine de gând/ Within an edge of thought*
Prefaţă de Petre Constantinescu, versiune în limba engleză de Iulia Mănescu, Editura Amurg sentimental, Bucureşti, 2002

Dilemă
Eu sunt cel care vede. / Îmi hrănesc cu sentimente, / corzile uscate de dorinţa / cântecului. // Le acordez neîncetat, / până când imaginea / se confundă cu portativul. // Muzica îmi pare divină. / Dar oare, / eu sunt cel care vede / cu adevărat?

Dilemma
I am the one who sees. / I feed with my sentiments, / the strings dried by the need / for song. // I tune them restlessly, / until the image / merges with the staves. // Music appears divine to me. / But still, / am I the one who sees / in truth?

Iulian FILIP, *Un spin / Une épine*
Antologie şi postfaţă de Valeriu Rusu, ediţie îngrijită de Constantin Manolache şi Estelle Variot, Editura Libertas, Ploieşti, Aix-en-Provence, Chişinău, 2003

Hulubul din Chişinău

Când ai aripi şi-atâta cer,
De ce mai ceri pe trotuare
Fărâmituri de trai mizer
Chiar celor ce nu ştiu să zboare?

Le pigeon de Chişinău

Lorsque tu as des ailes et autant de ciel,
Pourquoi mendier encore sur le trottoir
Ces miettes de vie misérable
A ceux qui ne savent pas voler?

Traduit par Renata MICHELINI

Cahiers d'études romanes, n⁰ 7 (2002). Traduction et Plurilinguisme 1
Université de Provence – Aix-en-Provence

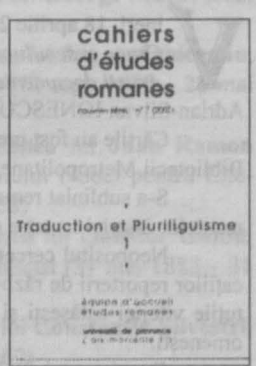

Nous avons réuni dans ce volume les communications présentées par les membres de l'Atelier "Traduction et plurilinguisme", appartenant à l'Equipe d'Accueil 854 "Etudes Romanes" (U.F.R. Erlaos, de l'Université de Provence), que nous dirigeons depuis quelques années.

Il est bien évident que nos contributions constituent, à la fois, le résultat de notre activité pratique de traductions (nous publions un florilège de nos traductions dans les annexes de ce volume), ainsi que de la réflexion théorique nourrie par cette matière.

Vu l'ambition de notre époque de bâtir cette Europe paisible, calme, créatrice, notamment, de valeurs culturelles, avec une circulation libre et rapide de leur message humaniste, nos travaux ont, nous l'espérons, une portée significative et une actualité certaine... (Valeriu Rusu, *Avant-Propos*)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Foarte scurt jurnal de la Chișinău

Florin PREDA

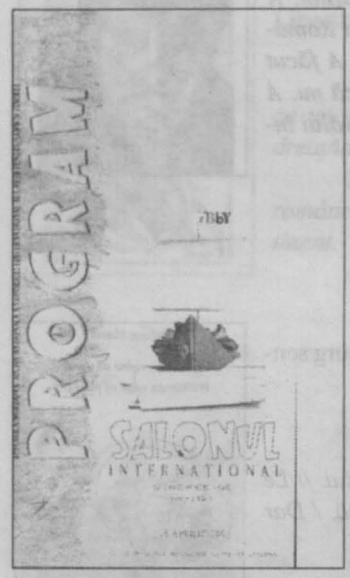

2 aprilie 2003

Sub soarele superb, peste 200 de copii aşteaptă cu emoţie, în faţa sediului Teatrului Republican de Păpuşi "Licurici", deschiderea celei de a VII-a ediţii a **Salonului Internaţional de Carte pentru copii**. După cuvântul de deschidere rostit de doamna Claudia Balaban, preşedinta secţiei naţionale a Consiliului Internaţional al Cărţii pentru copii şi tineret, toţi cei prezenţi au putut pătrunde în fascinanta lume a cărţilor pentru copii.

Toate editurile participante, prezenţa celor din România fiind de remarcat atât prin numărul lor cât şi prin calitatea lucrărilor, au făcut tot posibilul spre a onora cum se cuvine această veritabilă sărbătoare a cărţii şi, mai ales, pe micii beneficiari ai acestei sărbători: copiii.

Tot în această zi am fost uimit de un fenomen care a fost neîntrerupt pe toată durata Salonului: râurile nesfârşite de copii, care pătrundeau plini de un anumit respect şi consideraţie, în acest temporar templu al cărţii pentru cei mici.

La orele 16.00, la Biblioteca "Onisifor Ghibu" a debutat o a doua parte componentă a Salonului de Carte: prezentarea editurilor participante. Această primă prezentare, invitate fiind editurile din Timişoara, a fost moderată de o personalitate de marcă a culturii din Republica Moldova: academicianul Mihai Cimpoi.

3 aprilie 2003

Concomitent cu ziua a doua a Salonului, la Biblioteca Publică "Onisifor Ghibu" se deschide masa rotundă cu tema de mare actualitate "Cititorul copil în spaţiul virtual". După cuvântul de deschidere al domnişoarei Eugenia Bejan, directoare adjunctă a Bibliotecii Naţionale pentru copii "Ion Creangă", a urmat lucrarea colegului nostru Horia Frunză, intitulată "Copilul şi călătoria în lumea virtuală. Avantaje şi dezavantaje", fiind percepută ca un virtual punct de plecare al viitoarelor discuţii.

Toate lucrările au fost interesante, dintre acestea distingându-se cea a Bibliotecii Judeţene "Octavian Goga" din Cluj, care a ridicat nivelul tehnic al prezentării şi discuţiilor prin modul de comunicare pe CD.

Bibliotecarii prezenţi la această masă rotundă au reliefat cele trei mari probleme pe care le ridică spaţiul virtual în faţa copiilor: fascinaţia şi deschiderea spaţiului virtual pentru nivelul de cunoaştere, pericolele care derivă din exagerarea locului spaţiului virtual şi, nu în ultimul rând, costurile acestui modern mediu de educaţie.

După-amiaza a venit rândul editurilor din Cluj, despre care a vorbit poetul Ion Hadârcă. Cu acest prilej, a fost prezentată cea mai surprinzătoare carte a Târgului, cu cel mai mare succes la copii: *Hotelul poveştilor*, scrisă de o minune de fată de zece ani, Cezara Mureşan.

Prezenţa autoarei a făcut ca această carte să monopolizeze seara de joi, moderatorul şi publicul fiind efectiv cuceriţi de naturaleţea şi inocenţa unui copil pe care Ion Hadârcă l-a numit un "viitor miracol al literaturii române".

4 aprilie 2003

Ziua a treia a Salonului şi cea de-a doua a mesei rotunde au continuat în acelaşi ritm trepidant, cu prezentări de carte şi intervenţii interesante.

Masa rotundă a dat prilejul de a se trage o concluzie unanimă: spaţiul virtual reprezintă o nouă provocare pentru bibliotecari şi menirea lor în formarea educativă a copiilor, iar Salonul a continuat să demonstreze interesul copiilor din Republica Moldova pentru slova scrisă în limba română.

5 aprilie 2003

Ultima zi a Salonului a fost paradoxală: veselă şi tristă.

Veselă deoarece a fost o zi a succeselor în care s-au acordat premii şi s-au creat noi punţi de prietenie. Tristă deoarece un eveniment reuşit care se termină îţi dă un sentiment de nostalgie, dar cum speranţa este ultima care moare nu putem decât să spunem:

La revedere, Chişinău 2003! Mult succes în 2004!

Eveniment editorial

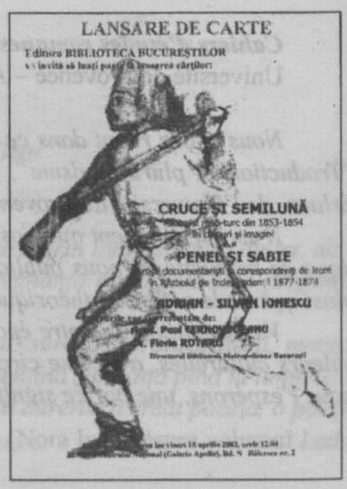

Vineri, 18 aprilie 2003, la Librăria Teatrului Naţional (Galeria Apollo) au fost lansate volumele *Cruce şi semilună. Războiul ruso-turc din 1853 – 1854 în chipuri şi imagini* şi *Penel şi sabie. Artişti documentarişti şi corespondenţi de front în Războiul de Independenţă (1877 – 1878)* de Adrian-Silvan IONESCU, apărute la Editura Biblioteca Bucureştilor în anii 2001 şi, respectiv, 2002.

Cărţile au fost prezentate de acad. Paul CERNOVODEANU şi dr. Florin ROTARU, directorul Bibliotecii Metropolitane Bucureşti şi al Editurii Biblioteca Bucureştilor.

S-a subliniat remarcabila valoare documentară a lucrărilor, semnificaţia lor în contextul evenimentelor istoriei noastre naţionale şi istoriei europene din secolul al XIX-lea.

Neobositul cercetător Adrian-Silvan IONESCU, însoţindu-şi prin redutele arhivelor şi publicaţiilor reporterii de război ai timpului, când spada şi penelul puteau să mărturisească deopotrivă virtuţile vitejiei ostăşeşti şi ale măiestriei plastice, este el însuşi un martor al înfruntărilor şi jertfelor omeneşti.

Evenimentul de la Librăria Teatrului Naţional a oferit cititorilor, după un secol şi jumătate, dovada strădaniilor unui iscusit cărturar.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

mai 2003

♦ 1 mai. **Ziua Internațională a Muncii**

♦ 1 mai 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Ion Popescu-Gopo**, actor, desenator, regizor, scenarist și realizator de filme de animație (1 mai 1923 – 29 nov. 1989)

♦ 1 mai 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Ion Ianoși**, filosof și estetician

♦ 1 mai 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Ion Hurjui**, medic și scriitor

♦ 1 mai 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Miron Scrobete**, scriitor și publicist

♦ 2 mai 1848. 155 de ani de la întrunirea **conducătorilor Revoluției Române din Transilvania în Catedrala Blajului**, cu scopul de a pregăti Marea Adunare Națională din 3 – 5 mai

♦ 2 mai 1928. 75 de ani de la moartea lui **George Ranetti**, poet, prozator, ziarist și dramaturg (19 oct. 1875 – 2 mai 1928)

♦ 2 mai 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Nicolae G. Iorga**, pictor

♦ 3 mai 1933. 70 de ani de la nașterea actorului **George Constantin** (3 mai 1933 – 30 apr. 1994)

♦ 4 mai 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Leon Baconsky**, critic și istoric literar

♦ 5 mai 1813. 190 de ani de la nașterea lui **Søren Kierkegaard**, filosof danez (5 mai 1813 – 11 nov. 1855)

♦ 5 mai 1898. 105 ani de la nașterea violoncelistului **Dimitrie Gheorghe Dinicu**, fost director al Conservatorului bucureștean (5 mai 1898 – 5 feb. 1964)

♦ 5 mai 1948. 55 de ani de la moartea lui **Sextil Pușcariu**, istoric literar, filolog și profesor universitar (4 ian. 1877 – 5 mai 1948)

♦ 6 mai 1938. 65 de ani de la moartea lui **Octavian Goga** (20 mart. 1881 – 6 mai 1938)

♦ 6 mai 1943. 60 de ani de la nașterea lui **Laurențiu Ulici**, critic literar, fost președinte al Uniunii Scriitorilor din România (6 mai 1943 – 16 nov. 2000)

♦ 7 mai 1833. 170 de ani de la nașterea lui **Johannes Brahms**, compozitor, pianist și dirijor german (7 mai 1833 – 3 apr. 1897)

♦ 7 mai 1933. 70 de ani de la nașterea actriței **Silvia Popovici** (7 mai 1933 – 16 sept. 1993)

♦ 8 mai 1668. 335 de ani de la nașterea lui **Alain-René Lesage**, romancier, dramaturg, prozator și traducător francez (8 mai 1668 – 17 nov. 1747)

♦ 8 mai 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Fernandel**, actor francez de comedie (8 mai 1903 – 27 feb. 1971)

♦ 8 mai 1903. 100 de ani de la moartea lui **Paul Gauguin**, pictor francez (7 iun. 1848 – 8 mai 1903)

♦ 8 mai 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Ion Vlasiu**, sculptor, pictor și scriitor (8 mai 1908 – 1997)

♦ 8 mai 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Traian Iancu**, poet (8 mai 1923 – 1997)

♦ 9 mai 1918. 85 de ani de la moartea lui **George Coșbuc** (20 sept. 1866 – 9 mai 1918)

♦ 10 mai 1848. 155 de ani de la constituirea, în Țara Românească, a **"Comitetului revoluționar"**, din care făceau parte I. Ghica, N. Bălcescu, C.A. Rosetti, I.H. Rădulescu, I.C. Brătianu ș.a.

♦ 11 mai 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Virgil Birou**, scriitor și profesor, istoric al vieții culturale bănățene (11 mai 1903 – 22 apr. 1968)

♦ 12 mai 1933. 70 de ani de la moartea lui **Jean Bart (Eugeniu P. Botez)**, prozator român (28 nov. 1874 – 12 mai 1933)

♦ 13 mai 1938. 65 de ani de la nașterea tenorului **Ludovic Spiess**

♦ 15 mai 1838. 165 de ani de la nașterea lui **Nicolae Grigorescu**, pictor (15 mai 1838 – 21 iul. 1907)

♦ 16 mai 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Florin Costinescu**, poet și publicist

♦ 17 mai 1873. 130 de ani de la nașterea romancierei engleze **Dorothy Miller Richardson** (17 mai 1873 – 17 iun. 1957)

♦ 17 mai 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Sigismund Toduță**, compozitor, muzicolog și profesor la Conservatorul din Cluj

♦ 18 mai 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Domokos Geza**, scriitor, ziarist și om politic

♦ 20 mai 1913. 90 de ani de la nașterea lui **Ion Dumitrescu**, compozitor, dirijor, muzicolog și profesor de muzică, fost președinte al Uniunii Compozitorilor (20 mai 1913 – 6 sept. 1996)

♦ 20 mai 1918. 85 de ani de la nașterea lui **George Meniuc**, poet, prozator și traducător din Republica Moldova (20 mai 1918 – 8 feb. 1987)

♦ 20 mai 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Dan Mănucă**, filolog și istoric literar

♦ 21 mai 1933. 70 de ani de la nașterea poetului **Horia Zilieru**

♦ 22 mai 1813. 190 de ani de la nașterea lui **Richard Wagner** (22 mai 1813 – 13 feb. 1883)

♦ 22 mai 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Ion Constantin Chițimia**, filolog și istoric literar (22 mai 1908 – feb. 1996)

♦ 23 mai 1953. 50 de ani de la moartea lui **Eugene Gladstone O'Neill**, dramaturg american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1936 (16 oct. 1888 – 23 mai 1953)

♦ 24 mai 1543. 460 de ani de la moartea lui **Nicolaus Copernic**, astronom polonez (19 feb. 1473 – 24 mai 1543)

♦ 24 mai 1908. 95 de ani de la nașterea actorului **Fory Etterle** (24 mai 1908 – 16 sept. 1983)

♦ 24 mai 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Ion Caraion**, poet, eseist și traducător (24 mai 1923 – 21 iul. 1986)

♦ 24 mai 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Victor Felea**, poet și critic literar (24 mai 1923 – 28 mart. 1993)

♦ 25 mai 1803. 200 de ani de la nașterea lui **Ralph Waldo Emerson**, poet și eseist american (25 mai 1803 – 27 apr. 1882)

♦ 25 mai 1883. 120 de ani de la moartea lui **Ciprian Porumbescu**, compozitor și violonist (2 oct. 1853 – 25 mai 1883)

♦ 25 mai 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Eugen Simion**, critic și istoric literar, profesor universitar, președintele Academiei Române

♦ 27 mai 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Eugen Gâscă**, pictor

♦ 28 mai 1913. 90 de ani de la nașterea lui **George Macovescu**, scriitor

♦ 28 mai 1963. 40 de ani de la moartea lui **Ion Agârbiceanu**, scriitor, membru al Academiei Române (12 sept. 1882 – 28 mai 1963)

♦ 29 mai 1958. 45 de ani de la moartea lui **Juan Ramon Jimenez**, poet spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1956 (24 dec. 1881 – 29 mai 1958)

♦ 31 mai 1883. 120 de ani de la nașterea lui **Onisifor Ghibu**, profesor universitar, istoric, scriitor, publicist (31 mai 1883 – 31 oct. 1972)

♦ 31 mai 1913. 90 de ani de la nașterea lui **Constantin Silvestri**, dirijor și compozitor (31 mai 1913 – 1969)

♦ 31 mai 1938. 65 de ani de la moartea scriitorului **Max Blecher** (8 sept. 1909 – 31 mai 1938)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Bibliografic al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – 'Ion C. Brătianu' Cultural Establishment 2

Bucharest History in 1937 'Gazeta Municipală' 6

Patrimony 11

Nichita Stănescu – EPICA MAGNA 12

Contemporary Autographs – *Ion IANOȘI – 75* 14

'N. Iorga' County Library in Ploiești 16

Liviu BUTUC – Library National Commission Agenda 19

PULMAN Conference 20

Scandinavian Libraries 22

Delia NISTOR – Tradition and Present at 'Ion Creangă' Library 24

Sergiu GĂBUREAC – 165 Years of Public Reading in Bucharest 27

Cristia MAKSUTOVICI – Evocation of Dora d'Istria 30

Jean-Yves CONRAD – Tribute to Ilarie Voronca 33

Catalogue 36

Florin PREDA – A Very Short Diary from Chișinău 38

Bucharest Metropolitan Library – Publishing Event 38

Calendar 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25; 212.83.11
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI
Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SØREN KIERKEGAARD

1813 – 1855

190 de ani de la naştere

"Cine sunt eu?

Întrebarea aceasta să nu v-o mai puneți. Până acum nimeni n-a avut buna idee de a se informa, aşa că prefer să rămân în afara afacerilor, ca unul care a călcat cu stângul. De altfel, trebuie să vă asigur că nu merit în nici un fel interesul Dumneavoastră, eu nefiind mai mult decât Nimicul în persoană. O întrebare ca cea de sus mă face să roşesc. Sunt pura devenire, deci ceva mai puțin decât Nimicul. Sunt pura existență, care trece neobservată, oricâte zorzoane ar avea şi de orice fel ar fi ele, pentru că încetez să fiu şi continui să fiu în fiecare clipă..."

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

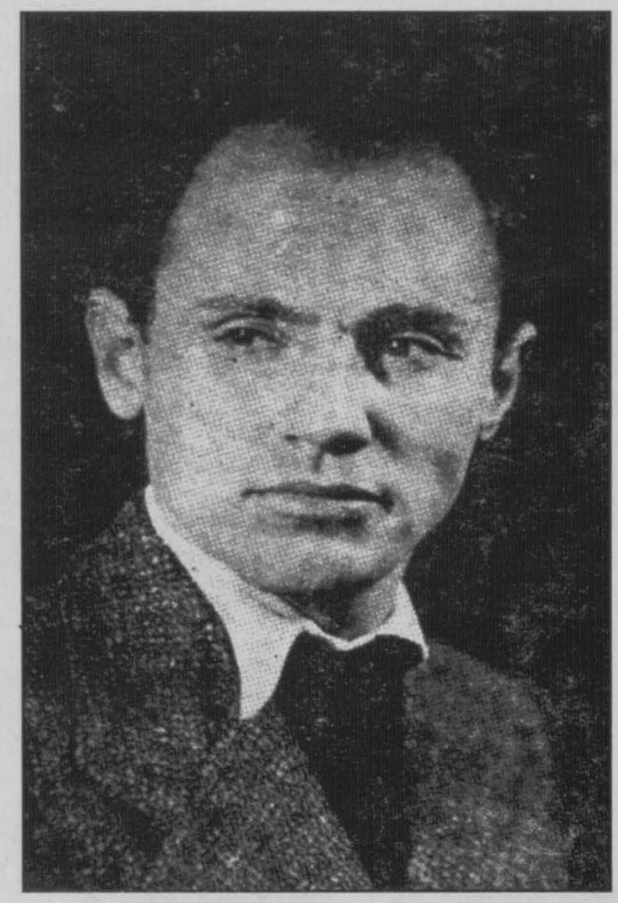

ION VLASIU

1908 – 1997

95 de ani de la naştere

"Tripla vocaţie a lui Vlasiu, cunoscut mai ales ca sculptor, dar aproape în egală măsură pictor şi scriitor, nu l-a dus spre un eclectism al înzestrărilor. Artistul nu amestecă disciplinele. În afara unor corespondenţe de viziune, prea puţine relaţii stilistice directe pot fi riguros stabilite între ramuri. Proteismul său este specializat şi nu iese, în genere, din graniţele domeniilor respective,

iar înăuntrul lor se manifestă consecvent pe făgaşele iniţiale...

Vlasiu are nostalgia satului ca vatră a sufletului colectiv naţional, cu care se simte solidar şi a cărui supravieţuire ar vrea să o asigure în contextul urban al civilizaţiei moderne... Aria tematică este foarte largă şi diversă, de la vârstele psihofiziologice ale omului (copilăria, adolescenţa, bătrâneţea), în ipostazele lor esenţiale (iubire, maternitate, moarte), până la reprezentarea figurilor exemplare din lumea cotidiană şi anonimă a satului sau din planul istoriei şi al culturii naţionale".

Octavian Barbosa

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro